

HÁVÁSZAT

1

XXIV. (71.)
ÉVFOLYAM

1978.

JANUÁR-FEBRUÁR

ÁRA: 7.- Ft

A vicsege természetes tápláléka

A vicsege lárvák és ivadéka természetes táplálékát vizsgálta A. A. Miskovics (Rü. Hoz. 1977. 5. 31—33.) és megállapította, hogy a táplálék összetételének változása tükröződik a halak növekedésén is. A leggyorsabb növekedési ütemet akkor éri el a kis halak, ha főként szúnyoglárvákkal táplálkoznak.

T. Á.

Újabb szabványok készültek

Lapunk XXI. (68) évfolyamának, 1975. 2. számában — az 56. oldalon — ismertetésre került a „HALAK ELNEVEZÉSE” c. magyar szabvány (= MSZ 19909-74).

* * *

A közelmúltban újabb szabványok láttak napvilágot, melyek fontos módszertani előírásokat rögzítenek a vízminőségi vizsgálatokhoz — ezen belül a jobb halgazdálkodáshoz.

* * *

1977. január 1-én lépett hatályba az MSZ 22902/1-76 jelű szabvány, mely a VÍZTOXIKOLÓGIAI VIZSGÁLATOK „Általános előírásai” tartalmazza. Ára: 4,— Ft.

* * *

1977. április 1-én lépett hatályba az MSZ 22902/2/76 jelű szabvány, mely a VÍZTOXIKOLÓGIAI

VIZSGÁLATOK „Algateszt” módszerét közli. Ára: 16,— Ft.

* * *

1978. január 1-én lépett hatályba az MSZ 22902/3-77 jelű szabvány, mely a VÍZTOXIKOLÓGIAI VIZSGÁLATOK „Statikus halteszt” módszerét ismerteti.

Ára: 12.— Ft.

* * *

A felsorolt szabványok beszerezhetőek a Szabványügyi Boltban, Budapest, V., Szt. István tér 4. sz. alatt.

A fentiekkel össz függésben, 1977. szeptember 5—7 között, Budapesten került kidolgozásra — a Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO = International Organization for Standardization) megbízásából — több állam részvételével, a VÍZTOXIKOLÓGIAI VIZSGÁLATOK egyik legfontosabb ágának, a „Daphnia-teszt” világ szabványának tervezete. Az új szabványjavaslatot az ISO valószínűleg még 1978-ban jóváhagyja, mely ezután Magyarországon is bevezetésre kerül.

PÉNZES

Szerkesztőség: 1055 Budapest, Kossuth Lajos tér 11.

Kiadóhivatal: 1959 Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3. Telefon: 343-100

Fejlődjék tovább a halászat

**Beszélgetés Dr. Romány Pál
mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszterrel**

gazdasági és élelmezésügyi miniszter elvtársnak.

— Hogyan ítéli meg miniszter elvtárs a halászati ágazat jelenlegi helyzetét és az elmúlt két év tervteljesítését?

— Az ágazat V. ötéves tervének meghatározásakor a miniszteri értekezleten hangsúlyoztuk, hogy a halhúst a többi hússal azonos elbírálással kell kezelni. A tervidőszak során dinamikusan, 70 kg-ról 78 kg-ra emelkedik a lakosság egy főre jutó éves húsfogyasztása. Ezen belül a halfogyasztás megfelelő értékei 2,8 és 4 kg, vagyis halban nagyobb az előrelépés.

Ennek eléréséhez az ágazattól a termelés 46%-os növelését várjuk. A tervek progresszíven határozták meg a növekedést, ezért az eddigi két év összesen 11% körüli növekménye meghaladja az időarányos ütemet. Ez utal arra, hogy a fejlődés lehetőségei az ágazat számára feltárhatók, de figyelemmel kell lenni a következő évek nagyobb ütemű célkitűzéseire. Az eddigieknél nagyobb feladatokat kell megoldani és jobb gazdasági hatékonysággal.

— Elégedett-e miniszter elvtárs a halfogyasztás alakulásával?

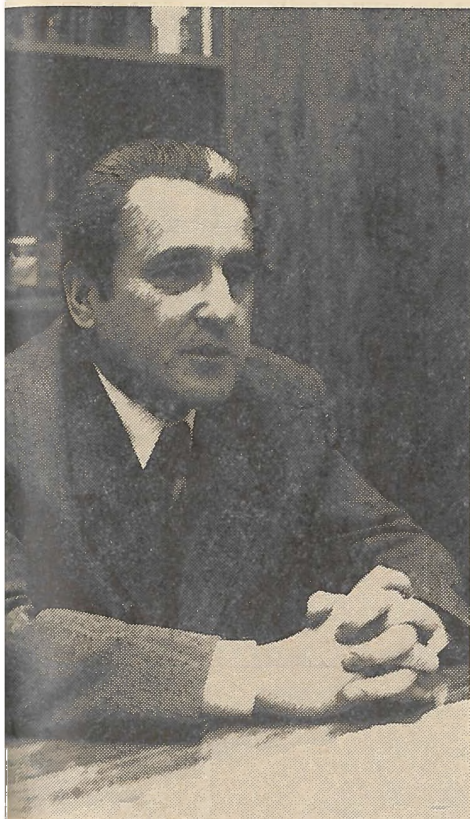
— A helyzetfelmérésekből is kiderült, hogy a viszonylag alacsony halfogyasztásban nagy szerepe van az idényszerűségnek. Két irányban van szükség további hathatós intézkedésekre. Egyrészt a termelők körében fokozni kell a nyári haleladásokat, másrészt a halfeldolgozást is fokozni kell a folyamatosabb halellátás és természetesen a modern háztartás érdekében. Ezért is tartalmazza a terv, hogy 1980-ra a hazai hal 45%-a kerüljön feldolgozottan forgalomba. Fontos igény az is, hogy a termelői

és a kereskedelmi érdekek megfelelő összhangban legyenek egymással. Szükséges a forgalmazó hálózat bátrabb bővítése, valamint a halhús „olcsóhús” jellegének megtartása. Végül, az áruválaszték bővítését is komolyan kell kezelni, de nem importált, drága, vagy dotált halfélékkel.

— Megítélése szerint mi tette szükségessé a halászati törv. korszerűsítését és milyen hatást vár az új jogszabályoktól?

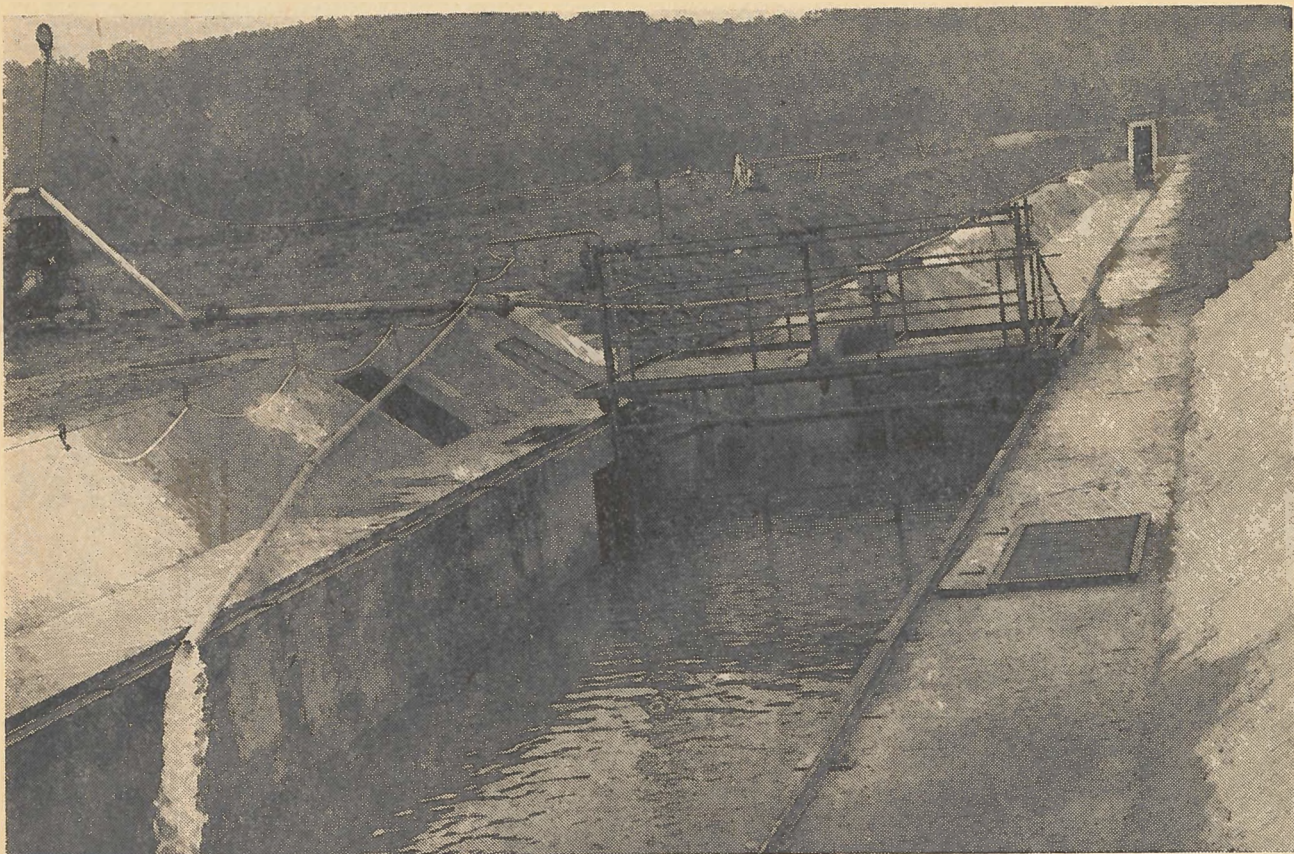
— A halászati törvény több mint 15 éve van érvényben, a végrehajtási rendeletet azóta több ízben módosítani kellett, ami az alkalmazást megnehezíti. Az ágazat fejlődése magával hozott olyan változásokat, melyek jogilag még nem voltak kellően rendezve, szükséges volt néhány kérdés egységes értelmezése. Ideje volt, hogy összhangot teremtsünk a vízügyi, a természetvédelmi és a halászati jogszabályok között. Mindezt megkísérelték a szerkesztők, mai legjobb tudásuk szerint.

Az új jogszabályoktól elsősorban azt várom, hogy segítse a halászatban dolgozók munkáját, a halászati ágazat fejlődését, mert világos értelmezést adnak a gazdálkodók jogaira és kötelezéseire, elősegítik a vizek fokozottabb és tervszerűbb halgazdálkodását és a fejlődő horgászsport lehetőségeit. A végrehajtási rendeletben lényeges — de talán még mindig nem elégséges — egyszerűsítést hajtottunk végre az egyes halfajok tilalmi idejének és méretkorlátozásának megszabása során. Komoly feladatot vállalt a Magyar Országos Horgász Szövetség azáltal, hogy a horgászszejjeg kiadást egyszerűbbé tettük és a Szövetségre bíztuk. Ugyanakkor előírtuk, hogy az újonnan belépő horgász — számos környező ország példája nyomán — köteles beszámolni bizonyos alapfokú horgász

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium a középtávú terv-időszakban módszeresen és következetesen foglalkozik a halászati ágazattal. Valamennyi — az ágazatot érintően jelentősebb — kérdést a minisztérium vezetése napirendre tűzött és a rendezés, illetve a fejlődés biztosítása érdekében megfelelő határozatokat hozott. Így került tárgyalásra a halászati ágazat V. ötéves terve, a halászati termelőszövetkezetek helyzete és fejlődésének lehetőségei, a horgászsport fejlesztési lehetőségei és feladatai, a halfeldolgozás és -forgalmazás értékelése és fejlesztése, valamint a napjainkban megjelent halászatról szóló törvényerejű rendelet és annak végrehajtási rendelete. Az ágazat egésze áttekintésre került tehát.

Ilyen előzmények után tettük fel a kérdéseket dr. Romány Pál mező-

szati ismeretből. A horgászat gazdálkodási tevékenységének fokozására — a vadgazdáéhoz hasonlóan — az új jogszabály nagyobb lehetőséget ad.

Élek a lehetőséggel és e helyen is megköszönöm a társadalmi viták sok-sok hasznos javaslatát, az Országos Halászati Tanács, a HTSz Szövetség, a MOHOSz és a jogi szakértők munkáját, mindazt, ami hozzájárult ahhoz, hogy a Minisztertanács nevében új jogszabályra tehettem előterjesztést az Elnöki Tanácsnak.

— Növekvő nemzetközi érdeklődést figyeltünk meg a magyar halászat eredményeivel kapcsolatban. Milyen tapasztalatai voltak a miniszter elvtársnak e téren?

Hazánk földrajzi helyzeténél fogva arra kényszerült, hogy az édesvízi halászatot fejlessze ki melyben, ismereteim szerint, megfelelő előnyt is szereztünk és figyelemre méltó eredményeket értünk el. Európa azon öt országa között vagyunk, amelynek nincs tengere. Ugyanakkor a föld valamennyi országa valamilyen módon kapcsolatban áll a halászzal. Nem lehet vitatható, hogy a világ egyes térségeiben jelentkező fehérjeínség és a partmenti gazdasági övezetek kiterjesztése már most, de a jövőben még inkább hatást gyakorol a világ haltermelésére és annak térségenkénti megoszlására. Várhatóan ennek hatása az európai országoknál is előbb vagy utóbb jelentkeznek. Erre is tekintettel vagyunk, amikor fokozott figyelemmel kísérjük a halászati ágazatot. Jellemző példaként emlí-

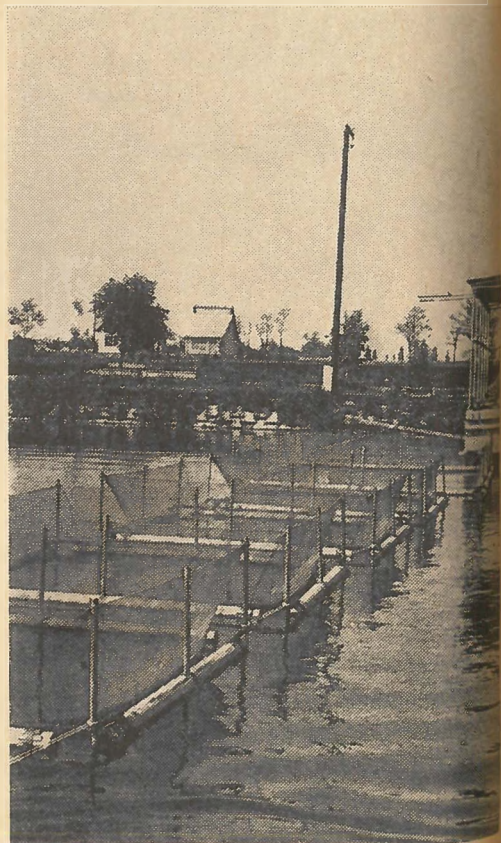
tem meg, hogy több ismert szakemberünket kérték fel szakértőnek a fejlődő országok haltermelési programjaihoz. Woynárovich professzor most érkezett vissza, hogy Szarvason, illetve Gödöllőn kamatoztassa gazdag tapasztalatait. A halászati kutatás és az ivadéklátás fejlesztésének céljára anyagi támogatást kaptunk a FAO-tól, s ennek fejében külföldiek képzését vállaltuk. Számos kétoldalú műszaki-tudományos és gazdasági kapcsolat alakult ki, elsősorban a szocialista országokkal. Érdekeltek vagyunk a KGST iparszerű édesvízi haltermelés és halászati kutatás fejlesztési témáiban. Folyamatban van szerződés kialakítása Franciaországgal, Japánnal, Irakkal. Részt veszünk a Dunai Halászati Egyezmény Vegyes Bizottságának munkájában. Természetesen más területekre is kiterjed halászatunk nemzetközi kapcsolata, így bővül ivadék- és piaci hal exportunk, de ehhez több technikai eszközre, járműre van szükség. Halastavak tervezésére érkeznek megbízások, szakemberképzést vállalunk.

Megítélésem szerint az érdeklődést megfelelően kell fogadni, a számunkra is megfelelő, kölcsönös előnyökkel járó formákat kell erősíteni.

Örülük a halászati hagyományok ápolásának, annak, hogy abban több városunk, így pl. Baja muzeológusai is szerepet vállaltak.

Kísérleti hálókettecek Szarvason
(Dr. Müller F. felvétele)

A biklai gépi lehalászó rendszer részlete (Hajba N. felvétele)

— Az elmúlt két év eredményeinek tükrében milyen feladatokat tart miniszter elvtárs 1978-ban különösen fontosnak?

Az 1978-as év döntő jelentőségű a tenyészanyag-előállítás szempontjából. Amellett, hogy továbbra is fontos feladat piaci haltermelésünk fokozása. 1979 és 1980 igen magas piachal-termelési tervét kell megvalósítani a „vetőmag” biztosításával. Fontos a rekonstrukciók és tőépítések gyorsítása, az arra alkalmas holtágak és víztározók — és ilyenek még vannak — berendezése az intenzív halgazdálkodásra. Tovább kell bővíteni a technológia gépesítését (lehalászás, vízszellőztetés, vízforgatás). A halfeldolgozók tervezését és a további előkészületi munkákat is meg lehet, ezért meg kell gyorsítani. Már most gondolni kell arra, hogy a feldolgozási hulladékok a halászatban jól hasznosíthatók. A változatlanul növekvő horgászlétszám mellett a horgásztechnika és -fegyverem érdekében további intézkedések szükségesek. Valamennyi vízterületen — így a horgászvizeken is — erősíteni kell a halgazdálkodással szembeni követelményeket, a közösségi, jövőt is szolgáló aktív cselekvést.

Végül, de nem utolsósorban:

Szeretném bátorítani az ágazat dolgozóit, hogy bízzanak terveik megvalósításában. Ehhez természetesen jó munka, az új módszerek iránti fogékonyság, a technológia szigorúbb megtartása, a tudományos eredmé-

MOHOSz szelektáló halászat a Velencei-tavon (Tóth Á. felvétele)

nyek gyorsabb bevezetése, összehangolt, jól szervezett üzem szükséges. Méltóan az emberiség eme „ősi foglalkozásához”, méltóan a magyar szocialista halgazdálkodáshoz, a legjobbak — Bikal, Dalmand, a tiszaiak, a kőrösiek — eredményeihez. Felhasználom az alkalmat, hogy minden olvasójuknak, az ágazat dolgozóinak, horgászoknak, sok sikert, örömet kívánjak ehhez 1978-ra is.

— A szerkesztőség nevében —
dr. Dobrai Lajos — megköszönöm az értékelést és a tervek teljesítésére szóló ösztönzést. Az erőfeszítések további fokozásában bizonyára nem lesz hiány és ezzel együtt reméljük az eredményeket is.

Dr. Dobrai Lajos

HAZAI HÍREK

TSZ és HTSZ eredmények.

— A SOMOGYI NEPLAP közleménye a homokszentgyörgyi tsz-ről: „A tsz két éve csatlakozott a Bikali Állami Gazdaság haltenyésztési rendszeréhez. Az első év a kísérlet volt. Most a másodikban mutatkozott meg igazán a szakképzett irányítás haszna.”
— A PETŐFI NEPE a bajai Új Élet tsz-ről: „Három halászbrigádjuk, melyek a szocialista címért küzdenek, ki-

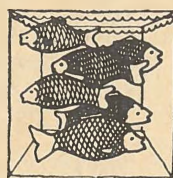

váló munkát végzett, s ennek is köszönhető, hogy a nyíltvízi fogási tervüket máris teljesítették. Közülük elsősorban a Reztéri brigád végzett kiemelkedő munkát. Örvendetes, hogy javult a minőség halak aránya. A nyílt vizekből a tavalyinál 10 mázsával több süllőt és angolnát tettek partra. Főként varsákkal sikerült sok angolnát fogni. — A tavakból a nyári lehalászás is sikeresen zárult. Került elég Baja és környékének ellátására, de még Budapestre is, és a külföldi megrende-

lőknek is küldtek. — A holtágak egy részében több most a hal, mert hozzákezdtek ezek intenzív gazdálkodási programjának végrehajtásához. — Az idén a tsz haltisztításra alkalmas feldolgozót létesített, ahol a pikkelyezést gépekkel végzik. A dunai keszeget, amelyre kisebb a kereslet, így konyhakészen értékesíthetik. — A szolnoki Felszabadulás tsz-ben sikeres volt az őszi lehalászás. A szövetkezet 25 éves története során ebben az évben érték el a legmagasabb átlagot, hektáronként 16 mázsa hal került a hálóba. (SZOLNOKI NEPLAP) — Eredményes halgazdálkodást folytat évek óta a csávolyi Egyesülés tsz. A határ mélyebben fekvő részén létesített halastóból 200 mázsa halat adhatott el a HALERT-nék. (PETŐFI NEPE) — A Bikali Ág. terméséről nyilatkozik WOSCHEIN FERENC: a hektáronkénti átlag meghaladja a 17 mázsát. Mi persze nemcsak a mennyiséget tartjuk szem előtt, hanem a minőséget is. Jó a piacra kerülő áruhal, és kitűnő az ivadéka, amelyből 12 vagonnal most szállítottunk a Balaton pontyállományának felfrissítésére. (SZABAD FÜLD)

Az ESTI HÍRLAPBÓL képekkel illusztrált hír a tolnai Béke Htsz-ről: parton a bártok, halászlé forr az üstben. Téli pihenőre készülnek a halászok. Befagyott a tolnai holt Duna ág is. Jó munkát, szerencsés halászatot ünnepelnek. Hálójukból 24 vagonnyi zsákmány került a piacokra.

Jelige: Holnap — halnap, vagy inkább ma: Együnk halat, legjobb falat! — Négy kereskedelmi vállalat és a konzervipar az egészséges táplálkozás árúkinálatát mutatta be az Országos Piackutató Intézet mintaterméiben nyitott együttes kiállításán. A kiállításon a hazai és az import halkészít-

mények teljes választékára — mint a korszerű háztartás fontos alapanyagára — hívták fel a látogatók figyelmét. (PEST MEGYEI HÍRLAP) — Akváriumot szerelnek fel rövidesen Körmenten a vendéglátóipari egységeknek élőhal tárolására. A HALERT eddig Szombat-helyen, Kőszegen, Sárváron és Szentgotthárdon állított fel hal-tároló akváriumokat. (VAS NÉPE) — A Békés Megyei Népülés beszélgetése Ács Istvánnal, a HALERT igazgatójával: „A mostani termékbemutatóval zárul a sorozat, amelyet a DELKER, a Compack és a budapesti FÜSZÉRT Vállalattal, valamint a Konzervipari Trösztrel közösen rendeztünk az ország különböző városaiban. Ezeket a kiállításokat, az üzletekben tapasztalhatják a vásárlók, hogy lényegesen bővült a halételek választéka. Vállalatunk a tervek szerint év végéig a tavalyi 1300 vagonnal

szemben 1500 vagon élőhalat vásárol fel az állami gazdaságtól, termelőszövetkezetektől! — A NÖK LAPJA inycsiklandozó halétel tálalási képekkel, receptekkel propagálja a halhús fogyasztást. — A KIRAKAT közli, hogy kirakatversenyt hirdettek, és ennek méltó befejezéséért rendezték 5 vidéki városban a halkonzerv kínálatból a kiállításokat. A kirakatrendezők versenye eredményes volt, erkölcsi és anyagi elismerést kaptak a díjazott kirakatok rendezői. —

A DÉLI HÍRLAPban írja B. G.: „Nem fogják elhinni, — írja Zám Tibor, — de csobogást hallottunk a hortobágyi halastavak bekötő csatornája mellett. Megnéztük. Egy jó másfél- és egy bő egy kilós csuka küzdött a parti sekélyben. Olyan szerencsétlenül haraptak meg egy mást, hogy szabadulni nem tudtak. Merítőhálóval vettük ki őket.”

Megkezdik a kiskörei víztározó duzzasztását. — A Minisztertanács döntése alapján meggyorsítják a kiskörei vízgazdálkodási beruházások második ütemét, s a vízlépcső 127 négyzetkilométeres víztározójában 1980 helyett már idén el kell érni az Adria feletti 89 méteres duzzasztási szintet — közölték a Központi Intéző Bizottság plenáris ülésén. A tároló feltöltése ez év tavaszán kezdődik. (MAGYAR NEMZET)

PÜSCHL NÁNDOR

Törvényerejű rendelet

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának 1977. évi 30. számú törvényerejű rendelete a halászatról

A halászatnak, a halgazdálkodásnak és a dolgozók pihenését szolgáló horgászatnak a társadalom érdekeivel és a népgazdaság céljaival összhangban álló fejlesztése érdekében a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa a következőket rendeli:

1. § A törvényerejű rendelet hatálya kiterjed

a) a halnak és más hasznos víziállatnak (a továbbiakban: hal) a fogására;

b) a halgazdálkodásra, ideértve az ikra védelmét és gyűjtését, a halak tenyésztését, a vizek halállományának megóvását, valamint a kifogott halnak a halászatra jogosult által történő forgalomba hozatalát;

c) a horgászatra (a továbbiakban együtt: halászat).

2. § (1) A halászat joga — a (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel — az államot illeti.

(2) A halászat joga a halászati termelőszövetkezetet, a mezőgazdasági termelőszövetkezetet, a mezőgazdasági szakszövetkezetet, valamint a mezőgazdasági és élelmiszerügyi ágazatba sorolt gazdasági társulást (a továbbiakban: termelőszövetkezet) illeti meg a használatban levő földön létesített halastavon és rizsföldön.

(3) Az állampolgárt illeti meg a halászat joga a tulajdonában, használatában álló földön levő vizen.

3. § (1) Az állami halászat jogának hasznosításáról a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter gondoskodik.

(2) Az állam halászati jogának hasznosítása

a) állami vállalat és költségvetési szerv,

b) termelőszövetkezet,

c) a Magyar Országos Horgász Szövetség (továbbiakban: MOHOSZ) részére határidő nélküli átengedéssel történhet.

(3) A halászati jog átengedésénél elsősorban a horgászat érdekeit kell figyelembe venni.

(4) Az állam halászati jogát állampolgár részére a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter által megállapított feltételekkel lehet átengedni.

4. § (1) A halászatot minden vizen tervszerűen, a korszerű halgazdálko-

dás követelményeinek megfelelően kell folytatni.

(2) A halászat joga kiterjed a víz feletti és a víz alatti növényzet ki-termelésére, irtására és telepítésére.

(3) A mesterséges vizeken a halászat jogát csak a vízilétesítmény elsődleges rendeltetésével összhangban lehet gyakorolni.

(4) A halászat módjára, területére és idejére a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter általános vagy egyes halfajokra vonatkozó korlátozásokat, tilalmakat állapít meg, és meghatározza a hal telepítésének, szállításának és forgalomba hozatalának szabályait.

(5) Az állam által átengedett halászati jogot nem szabad átruházni.

5. § (1) A halászat joga — kártalanítás nélkül — korlátozható, illetve megvonható, ha a jogosult figyelmeztetés ellenére

a) a halászatot felróható okból huzamos ideig nem gyakorolja,

b) a halászat gyakorlásával összefüggő előírásokat megszegi, vagy

c) az állam által átengedett halászati jogot másra átruházza.

(2) Az állam által átengedett halászati jogot közérdekből is lehet korlátozni vagy megvonni.

(3) A halászat jogát a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az érdekeltektől állami felügyeleti szervekkel egyetértésben korlátozhatja, illetve vonhatja meg.

6. § (1) Ha a halászati jog korlátozására vagy megvonására közérdekből kerül sor, a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az érintett vízterületre betelepített halállomány és a szükségtelenné vált létesítmények, valamint eszközök értékéig kártalanítást állapít meg; ezen felül indokolt esetben — a pénzügyminiszterrel egyetértésben — a kiesett termelés pótlására alkalmas kártalanítás is megállapítható.

(2) A kártalanítást annak a szervnek a terhére kell megállapítani, amelynek érdekében a halászat jogának korlátozására vagy visszavonására sor került.

7. § (1) Halászni annak van joga, aki a halászatra jogosulttól a vízre területi engedélyt kapott és halászcijeggyel, illetve horgászcijeggyel rendelkezik.

(2) Halászcijegyet, illetve horgászcijegyet csak annak az állampolgárnak szabad adni, aki a halászattal kapcsolatos bűncselekmény szempontjából büntetlen előéletű, és vele szemben a halgazdálkodással kapcsolatos szabálysértés miatt egy éven belül nem hoztak jogerős marasztaló határozatot.

(3) A mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter az (1) bekezdésben foglalt rendelkezése alól — az érdekeltektől miniszterekkel egyetértésben — kivételeket állapíthat meg.

8. § (1) A kisszerszámú halász, továbbá az állam által átengedett halászati jogért a termelőszövetkezet, a MOHOSZ és az állampolgár — a jogszabályban meghatározott kivétellel — halászatfejlesztési hozzájárulást köteles fizetni. A befizetésekből Halászati Alapot kell létesíteni.

(2) A halászatfejlesztési hozzájárulás mértékét, fizetésének módját és a Halászati Alap felhasználását a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértésben határozza meg.

9. § (1) A halászattal kapcsolatban elkövetett bűncselekmény miatt jogerősen elítélt személytől a halászcijegyet, illetve a horgászcijegyet vissza kell vonni.

(2) A halgazdálkodási szabálysértés miatt megbírságot személy halász-, illetve horgászcijegyet meghatározott időre vissza lehet vonni.

10. § A parton fekvő föld tulajdonosa, használója (kezelője) köteles tűrni, hogy a halászatra jogosult a parton közlekedjék és halászati tevékenységet folytasson oly módon, hogy a terület rendeltetésszerű használatát ne akadályozza.

11. § (1) Ez a törvényerejű rendelet 1978. január 1. napján lép hatályba; egyidejűleg az 1961. évi 15. számú, az 1972. évi 27. számú és az 1975. évi 12. számú törvényerejű rendelet hatályát veszti.

(2) A halászati termelőszövetkezetek és a MOHOSZ a részükre meghatározott időre átengedett állami halászati jogot határozatlan ideig gyakorolhatják.

(3) A törvényerejű rendelet végrehajtásáról a mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter gondoskodik.

A szerkesztőség kérésére kerül bemutatásra a HALÉRT halforgalmazása. Ennek oka, hogy a halellátás nem éri el a kívánalmakat, a termelők 1977. augusztus—szeptember hónapban többször tettek panaszt, hogy megtermelt és felkínált halakat a HALÉRT szerződés ellenére sem veszi át. A cikk bemutatja, hogy a vállalat értékesítési, illetve felvásárlási tevékenysége milyen nehézségekkel küzd. Egyben figyelemfelkeltő is. Az időben kötött szerződés és annak korrekt tartása szolgálhatja a termelő-kereskedő és fogyasztó érdekeit.

Balatoni halászok

1977. első három negyedévének halellátásáról

Vállaljuk és állítjuk, hogy a halellátás az élelmiszerszakma fontos része, még akkor is, ha a nagyságrendben nem kelhetünk versenyre a sokkal nagyobb volument kitevő versenytársainkkal: a különböző húsfélékkel. Az ellátásért felelős szervek minden év eltelte után mérlegre teszik munkánkat; úgy véljük, hogy szakmán belül ennél gyakoribb értékelésre van szükség. A számok folyamatos figyelése értékes tapasztalatokat nyújthat és minden bizonytalanságot utal a tennivalókra is. E gondolatok jegyében kísérjük meg, hogy az év I—III. negyedévé halellátásának számadatait megvizsgáljuk.

A számadatok, amelyeknek alapján az értékesítést véggezzük az állami nagykereskedelmi vállalat, a HALÉRT adatai. Bár ez a szám nem teljes, hiszen egyéb csatornákon át is történik értékesítés és felhasználás, a forgalomban elfoglalt 70%-os arányánál fogva mégis alkalmas általános következtetések levonására.

Értékelésünk kizárólag a lakosság részére eladott mennyiségekre vonatkozik; ez a szám magában foglalja a vendéglátás, a közületek, stb. számára történt értékesítést is. Az exporttal — mivel annak döntő többsége az IV. negyedévben realizálódik — ezúttal nem foglalkozunk.

Az I—III. negyedév egyes szakaszai a kereslet oldaláról csakúgy, mint az árualapok tekintetében jelentősen eltérnek; az I—II. negyedévben forgalomba kerülő áruhal nagy része még előző évi termés, míg az időszak utolsó felében már túlnyomóan a tárgyévi termésből értékesítünk. A kereslet sem teljesen egyen-

letesen jelentkezik; a keresletnek és a kínálatnak ezek, az egyes negyedévek, mint összetevők közti eltérései azonban nem zárják ki, hogy erről a három negyedévről készítsünk összefoglalást.

Véleményünk szerint helyesen akkor tudunk értékelni, ha az adott évet hosszabb időszak számadataival vetjük egybe. Ezért összehasonlításként az 1970—76. évek forgalomalakulásának tükrében vizsgáljuk az 1977. I—III. negyedévet.

Az említett időszakban, tehát az 1970—76. közötti 7 év alatt, az I—III. negyedévben a lakosság ellátottsága az egyes évek között jelentős hullámzást mutat az 1. táblázat szerint:

1. táblázat

1970—1977. évek I—III. negyedévének lakossági értékelése

Év	1970—76. évek átlagmennyisége = = 100%
1970	114,0
1971	94,2
1972	86,6
1973	108,9
1974	99,7
1975	105,1
1976	91,3
1977	90,2

Amikor visszaesést jeleznek a számok, az átlagtól való eltérésre anynyival inkább kell figyelni, mert végső soron a hazai piac a hazai hal

legnagyobb felvevője; ellátáspolitikai célkitűzéseink és a termelés tervezett növekedésének értékesítési biztonsága egyaránt a lakosság fogyasztásnövelésének egyenletes emelkedését követelnék meg. Bár végleges következtetést az egyéb értékesítési csatornák és csak az egész év számaiból lehet levonni, az is kétségtelen, hogy az egyes évek I—III. negyedévének számai az éves tényt számot is befolyásolják, mert részarányuk az évesből 60—65% körül mozog.

Felmerülhet a kérdés, hogy a lakossági számok ilyen alakulása nem abból származik-e, hogy az állami nagykereskedelmi vállalat a hazai pica igényeit nem vette kellőképpen figyelembe? Ez azonban könnyen megcáfolható, hiszen az export „tipikus” időszaka a IV. negyedév, az év többi részében, az általunk értékelt I—III. negyedévben nem mennek lényeges mennyiségek exportra.

Nem ismert a horgászfogás nagysága, amely az elmúlt évben elérte a hazai piaci haltermelés 12%-át, de levonhatjuk a következtetést, hogy a lakosság által fogyasztott mennyiségek bizonyos években bekövetkezett visszaesése az árualapok elégtelenségével összefüggésben van.

Fenti táblázatunk szerint az átlagtól +14% eltérés mutatkozik, ami önmagában nem lenne túlzottnak mondható, ha nem is teljesen egyenletes, de a kereslettel-kínálatból befolyásolt emelkedését tartanánk optimálisnak.

Az 1977. év I—III. negyedévé a HALÉRT számára vonatkozóan, fenti 7 évi átlagához viszonyítva csak

Munkában a rezéti brigád

90,2%-ot mutat, tehát még a bázis évi alacsony szintjénél is valamivel alacsonyabb. 1970 óta, tehát a közismerten igen rossz 1972. évtől eltérően — az idei és tavalyi I—III. negyedév indexei a legalacsonyabbak.

Szándékosan nem az előző táblázatba építettük bele az alábbi indexeket, amelyek a lakosság számára értékesített mennyiségeket az időszak elődéhez, 1970-hez viszonyítva mutatják. Ebben az évben értékesítettük ugyanis a lakosság számára a legmagasabb mennyiséget a megfigyelt időszakban; az önkényesen kiválasztott évet tehát nem tartjuk objektív értékelési alapnak. Ezért csupán az érdekesség kedvéért közöljük az összehallitást.

Az önkényesen kiválasztott hasonlítási alap ellenére azonban a 2. táblázat nem tartalmaz alapvető ellentétet, sőt megerősíti azt a megállapításunkat, hogy az utolsó két évben nem állt a HALÉRT-nek elegendő árualap rendelkezésére. Amint már

2. táblázat

A lakosság számára HALÉRT-en keresztül értékesített mennyiség 1970—77. I—III. negyedévben

Év	1970=100%
1970	100%
1971	82,6
1972	76,—
1973	95,5
1974	87,4
1975	92,2
1976	80,0
1977	79,4

utaltunk rá, a lakosság ellátása azt kívánná, hogy az árukibocsátás üteme — az évi mennyiség 60—65%-át kitevő I—III. negyedben, az egyes negyedek közt megközelítőleg azonos legyen. (Természetesnek fogadjuk el, hogy a IV. negyedévben a lehalászás-

sok idején az időarányos magasabb mennyiség kerüljön a lakossághoz.) Ezzel szemben, hogyan alakult az egyes negyedekben a lakosság ellátása?

Ez év első negyedévében a HALÉRT-csatornán a lakossághoz kerülő mennyiség megközelítette az 1970—76. I. negyedévek átlagát (ettől mindössze 3,5%-kal maradt el), nagyjából azonos volt a helyzet a II. negyedévben is. Igen rossz képet mutat azonban a III. negyed: a lakosság számára értékesített mennyiség 1970 óta most volt a legalacsonyabb és csak 78,6%-át tette ki a 7 év átlagának.

Folyamatos és az igényeknek megfelelő ellátást ez évben lényegesen csak az I. negyedévben lehetett biztosítani; a II. és III. negyedben állandó jelenség volt, hogy a rendelkezéseket nem tudtuk teljesíteni és kereskedelmi munkánkban az értékesítést gyakran a magyarázkodás váltotta fel. Különösen kedvezőtlen jelenség, hogy a III. negyedévben a bázis évhez viszonyítva közel 10%-kal (mennyiségben 150 tonnával) kevesebb került a fogyasztókhöz.

Ennek az évnek három negyedéve (1977), tehát nem mutatott fel dicsegetre méltó eredményeket a lakosság ellátása terén és ez a tény egyúttal kétségessé teszi, hogy a IV. negyedben forgalomba hozott mennyiségekkel együtt el lehet-e érni az 1970—76-os évek átlagát.

Az egyes negyedéveken belül sok gondot és zavart okoz a havi teljesítmények alakulása. Számos gazdaság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a tárgyhóra vállalt mennyiséget az utolsó dekádban szállítja le. Nem vitatható, hogy a nyári idényben a termelők számára kedvezőbb, ha 15—20 nappal később kerül sor a szállításra. Ez a termeléscentrikus szemlélet azonban sehogy sem egyeztethető össze az ellátás igényeivel, a piaci helyzettel. Tisztában kell lennünk, hogy a halnak más élelmisze-

rekkel, húsfélékkel kell felvennie a versenyt. A sertés- és marhahús pedig folyamatosan kapható, a háziasszony is minden nap hozzá tud jutni és a vendéglátás étlapjára is naponta felkerül. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy a havi fogyasztásra méretezett mennyiséget szinte lehetetlen az utolsó dekád nyolc munkanapján értékesíteni.

Ennek a gyakorlatnak furcsa következménye: Az abszolút halhiányt egyik napról a másikra olyan bőség váltja fel, hogy annak értékesítése nehézségekbe ütközik. A nagykereskedelem nem tud megbirkózni a lökészerűen beérkező mennyiségekkel, nem tudja háromhetenként alapvetően változtatni a rendelésvételt, nevezetesen, hogy három hétig lebeszéli a vevőt, a boltokat és vendéglátó egységeket a rendelésekről és a negyedik héten két-háromszor annyit kíván számukra eladni, mint az időszaknak megfelelő forgalom.

Nem önös vállalati érdekből említjük, hogy mennyire kedvezőtlen, ha az állami nagykereskedelmi vállalat hátrányos helyzetbe kerül a piacon. Az történik ugyanis — különösen jellemző ez a II. és III. negyedévben —, hogy a termelők, halászati termelőszövetkezetek saját árudáikban árusítanak halat olyankor is, amikor a szaknagykereskedelmi vállalat nem tudja vevőit ellátni. A presztízsvesztés aztán visszaüt olyankor, amikor viszont nagyobb mennyiségek értékesítése válna rövid időn belül szükségessé, hiszen az ellátás időszaki zavarai, rendszertelensége negatív hatást gyakorolnak a nagykereskedelem vevőkapcsolataira. Márpedig a jó kapcsolat előfeltétele annak, hogy a kiskereskedelem, a vendéglátás időnként az átlagosnál jobban szorgalmazza a hal értékesítését; gyakran éppen termelői oldalról szorgalmazzák nagyobb tételek átvételét. Ilyenkor minden a kapcsolatokon múlik, amelyet bizonyosan az időszakos halhiány erősen próbára tesz.

Az viszont már vállalati érdek — és nem is az elhanyagolhatók közé tartozó —, hogy a halnagykereskedelmi vállalat tervét részleteiben is teljesítse. Az élőhal elégtelen volta miatt a HALÉRT ez év II. negyedévében élőhal-értékesítési tervét 91,7%-ra, a III. negyedévben pedig mindössze 81,7%-ra teljesítette.

NAGY HAL — KIS HAL

Minden forgalomba kerülő árunál — így a halaknál is — az értékesítés szempontjából igen fontos a választék kérdése. Tekintve, hogy a nagyüzemeinkből kikerülő mennyiség kilenczted része (a növényevő halakat itt nem vesszük figyelembe) ponty; kívánatos lenne, hogy legalább a pontyon belül legyen meg a választék, ami ez esetben a hal nagyságát jelenti. Szabványaink is a hal nagysága szerint minősítik I—II—III. osztályúnak a pontyot.

A ponty átlagnagyságát ugyan a mindenkori termelési év körülményei

befolyásolják; néhány év óta azonban a termelői törekvések az átlagnagyság leszorítására irányulnak, pontosabban: lényegesen kevesebb nagyobb hal kerül kibocsátásra. Ehhez a tényhez alakították hozzá az új szabványt is, amely a korábbi I. osz-

3. táblázat

A HALÉRT V. felvásárlásából
1,5 kg-on felüli ponty

Év	Összfelvásárlás = = 100%
1964	43,2
1965	45,9
1966	31,8
1967	40,3

tályú hal 1,50 kg-on felüli kritériuma helyett a nagyságot 1 kg-on felülire szabta meg.

Nincs arról szó, hogy a régi szabvány visszaállítását tűznénk napirendre; a jelenlegi szabályozáson belül is meg kell azonban találnunk a megfelelő anyagi ösztönzést az 1,50—2 kg-os, tehát „osztályon felüli” ponty előállítására.

A nagyobb ponty forgalomba hozatala közvetve érdeke a termelőnek is. A fogyasztók egy része ugyanis

Halágy-felújítás Hortobágyon (Tóth A. felv.)

ragaszkodik a nagyobb halhoz, és ha nem kapja meg a kívánt nagyságot, inkább nem vásárol halat. Azok a vásárlók, akiknek nagy hal az igénye, vagy nem vásárolnak halat, vagy kényszerből esetleg megveszik a kisebb egyedsúlyú pontyot. Fej-

lesztési tervünk előrehaladtával szükségünk lesz a piaci értékesítési lehetőségek teljes kihasználására, tehát, hogy egyetlen vevő se vásároljon kevesebb halat, mint amire hajlandó. Az értékesítés biztonsága nem különbözik a termelőnek sem. Ezért utaltunk az előbbieken a termelői érdekeltségre.

A kérdéssel kapcsolatban meg kell említeni az exportlehetőségeket is. Nyugati partnereink jelentős része nagy halat akar vásárolni; a felső határ még a 3 kg-ot is eléri. Nem különbözik, hogy a jelentkező igények — amelyek sok körülménytől függenek és a termelés időszakában még nem ismeretesek — kielégíthetők legyenek. Hozzá kell fűznünk, hogy ez nem csak minőségi kérdés, hanem összefügg a termelés összességével. Nevezetesen csak ennek ismeretében határozható meg, hogy az exportra mennyit lehet szállítani.

Nézzük meg a számok tükrében, hogyan alakult az 1,50 kg feletti hal aránya a korábbi és az elmúlt években. (3. táblázat.)

Fenti időszakra vonatkozóan — ha az évenként változó összes felvásárolt mennyiségeket is figyelembe vesszük és ezekhez viszonyítjuk az 1,50 kg felüli ponty mennyiségét: 40,1%-os indexet kapunk.

1973-ban 12,9%, 1974-ben 13,4%, 1975-ben 14,1%, 1976-ban 13,3% az 1,5 kg-on felüli ponty aránya.

Az éves változó mennyiségeket is figyelembe véve ebben a négyéves ciklusban az össztermelés 13,4%-át tette ki, szemben az 1964—67. évek 40,1%-ával. Más szóval ez annyit jelent, hogy a nagy ponty csak mintegy a harmadát teszi ki a korábbi évekének.

Az 1977. év I—III. negyedévének értékelése utal tennivalóinkra. Közös összefogással még sokat kell tennünk az ismertetett problémák megoldása érdekében.

A Szovjunió halászatának feladatai

A „Rübnoe Hozjajsztvo” szovjet halászati szakfolyóirat novemberi száma pirosbetűs címlappal jelzi, hogy a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójára ünnepi kiadással jelentkezik. Vezércikkét A. A. Iskov miniszter írta. Ágazati iránymutató írással reprezentál V. M. Kamencev, a miniszter első helyettese, Ju. N. Büsztrov miniszterhelyettes, és más neves szakvezetők között K. E. Babaján, E. G. Kosszov és Z. M. Eventov.

A. A. Iskov miniszter cikkében elemzi a szovjet halászat jelenlegi helyzetét, amelyben a fogások több, mint 90%-át a tengeri flotta adja. Mindemellett rendkívül nagy jelentőséget tulajdonít a belvízi halászatnak, mely évi 1,1 millió t jó minőségű halat termel. Az SZKP XXV. kongresszusának határozata szerint a tógazdasági haltenyésztés termelési mennyiségét 1,7-szeresére kell növelni. Ezzel a tizedik ötéves terv végére 14,2 q/ha átlagos hozamokkal számolva 251 ezer t tógazdasági halat kell a lakosság részére biztosítani. A távolkeleti növényevő halak nagy szerepet játszanak a kitűzött célok elérésében, az összes tógazdasági haltermelés $\frac{1}{4}$ része e három halfajból áll.

A miniszter cikkében a távlati fejlesztés új útjait a hőerőművek melletti ketreces és medencés gazdaságok továbbfejlesztésében, a tógazdaságok 50—70 q/ha termelésének általánossá válásában és a lakossági halellátásban a halkészítmények és félkész termékek mennyiségének fokozásában jelöli meg.

(T. Á.)

Ács István

Az állategészségügyi munka javításáért

Az 1976. évvel elkezdődött ötéves terv során a halhústermelést az 1975. évi szinthez viszonyítva 46%-kal kell emelni. A teljesítést jelentősen befolyásolja, hogy elsősorban a kihelyezett ivadékból, de sajnos a nyújtásból és a piaci célra tartott harmadéves halakból is jelentős mennyiség hullik el. Ennek az okát egyrészt a halak tartása és takarmányozási körülményeiben, másrészt állategészségügyi problémákban (parazitózisok, stb) lehet megtalálni. Sajnos az olyan esetek is gyakoriak, amikor a kórok ismeretlen marad.

Mivel az elhullások és a kallódás mértéke a terv teljesítését jelentősen befolyásolhatja, ezek nagyságrendjét szükséges csökkenteni. Ez viszont csak a halászati szervek és az állategészségügyi szolgálat szorosabb együttműködésével lehetséges. A terv teljesítése érdekében tehát a MÉM Állategészségügyi és Élelmiszerhigiéniai Főosztálya a MÉM Vadászati és Halászati Főosztályával közös intézkedési tervet dolgozott ki, s ezt a felüyletük alá tartozó szerveknek és intézményeknek 1978 elején ki is adták.

Az intézkedési terv értelmében a

a) MÉM Vadászati és Halászati Főosztálya elrendelte, hogy a továbbiakban a halászatra jogosultak, ezek felettes vagy érdekképviseleti szerveik, amennyiben a halak között jelentősebb mértékű elhullást vagy kallódást észlelnek, ennek a tényét a területileg illetékes állategészségügyi állomásnak soron kívül és haladéktalanul jelentsék be.

b) A MÉM Állategészségügyi és Élelmiszerhigiéniai Főosztálya elrendelte, hogy

— az a) pontban előírt bejelentést követően a területileg illetékes állategészségügyi állomás halategészségügyi kérdésekkel foglalkozó szakállatorvosának a helyszínre az elhullás okát tisztázni kell, s a tógazdaság adottságainak a figyelembevételével az elhullás mértékének csökkentésére javaslatot kell adnia. Ezeket a vizsgálatokat 1978-ban és 1979-ben minden esetben az állategészségügyi intézetek szakállatorvosainak az együttmű-

ködésével kell elvégezni. A későbbi években az állategészségügyi intézetek szakállatorvosai a rutinszerű vizsgálatokban csak akkor fognak segíteni, ha a kórok(ok) felderítése az állategészségügyi állomások szakállatorvosainak lehetőségét meghaladja. Így remélhetőleg az intézeti szakállatorvosok több idővel fognak rendelkezni, hogy a ma még vitatott vagy ismeretlen oktanú betegségek megismerése és leküzdése terén előbbre lépjenek.

— Legkésőbb 1979-től minden meggyében be kell vezetni, hogy az állategészségügyi állomások a tógazdaságok helyzetét évente legalább egy alkalommal rendszeresen értékeljék, s igyekezzenek mindazokat a tényezőket felderíteni, amelyek később esetleg halelhullásra vagy kalló-

dásra vezethetnek. Ez az értékelés tehát az előbb említett vizsgálattól eltérő, mivel az előbb említett esetben a vizsgálat az elhullások bekövetkezése után, az utóbbi esetben pedig megelőző céllal történik.

Természetesen a kívánatos az lesz, ha a későbbiekben a fontossági sorrend megcserélődik, s a fő szerepet a megelőző jellegű vizsgálatok játszzák. *A munka csaknem azonos, de az eredmény nem.* Mert, amíg a megelőzéssel a károkat jelentékenyen mérsékelhetjük, addig a megbetegedés utáni vizsgálatok ellenére a kiesés mértéke jelentős szokott lenni.

Az állategészségügyi szolgálatot tehát a rendelkezésünkkel aktivizáltuk. Az eredményes munka előfeltétele azonban az, hogy ezt a kezdeményezést a halászati szervek *ne beavatkozásként, hanem segítségként* tekintsék. Ez ugyanis a célunk! S ha mindkét fél a terv teljesítéséért *közösen* dolgozik, ez az eredményekben is mutatkozni fog.

Dr. Koltai László

főmunkatárs

MÉM Állategészségügyi és Élelmiszerhigiéniai Főosztálya

Csatornaharcsa = foltos harcsa

Lapunkban már többször szóváltottuk a külföldi nevek magyar fordításának helyességét, magyarosságát, jó hangzását és azt a gondot, hogy egy-egy külföldi elnevezés magyar fordítása gyakran nem olyan képzetet okoz az olvasóban, mint a külföldi nyelvet jól, vagy anyanyelven ismerő beszélőben. Többek között azért is került pályázat kiírásra a növényevő halak magyar elnevezését illetően. Több javaslat közül végül is az amur, fehér és pettyes busa elnevezés mellett döntött az erre a célra összehívott bizottság. Elkezdődött a nevek lassú terjedése.

Itt van a csatornaharcsa ügye. Egyszer már írtunk róla, hogy az angol nyelvjárásban jártas olvasóban a „Chanel catfish” egészen más képzetet formál, mint a magyar olvasóban a „csatornaharcsa”. Ennek a szónak, hogy „csatornaharcsa” van valami mellékzöngése, amely az ennivalóval nagyon nehezen kapcsolható össze. Így a csatornaharcsáról a legtöbb átlagosan képzett olvasó olyasféle halra gondol, amely a csatornában él és onnan fogják ki. Ha városi ember gondol a csatornára bizony

nem szívesen vásárolna abból származó halat. Persze nem arról van szó. Csupán arról, hogy ez a fordítás nem sikeres; aki először olvasta és leírta, sietve szóra fordított, így nem sikerült az angol-amerikai fogalomnak megfelelő magyar szót kitalálnia.

Azóta megvitattuk a Szerkesztő Bizottságban ezt a problémát többször is, és ajánlottuk az írónak és olvasóknak a „foltos harcsa” elnevezés használatát, mert valóban ezen a harcsán foltok találhatóak. A név tehát jellemző és megkülönbözteti a leső harcsától, eleget téve ezzel annak a kívánságnak, hogy a magyar fordítás, a magyar elnevezés ugyanolyan képzetet váltson ki a magyar olvasóban, mint a külföldiekben.

Ezért kéri a Szerkesztő Bizottság a Halászat valamennyi íróját és olvasóját, hogy a jövőben használja a növényevő halak megjelölésére az amur, fehér és pettyes busa elnevezéseket, a „csatornaharcsa” helyett pedig „foltos harcsa” legyen az a gyors növekedésű harcsa, melyet szeretnénk elszaporítani.

Dr. Nagy László

Munkaverseny-felhívás az 1978. évi ivadéktermelésre

A százhalmobattai Temperáltvízű Halszaporító Gazdaság (TEHAG) szocialista brigádjai a vállalat párt-, szakszervezeti-, és gazdasági vezetőségének egyetértésével és támogatásával 1978. évi ivadéktermelési versenyre hívják fel a halászattal foglalkozó állami gazdaságok, halászati és mezőgazdasági termelőszövetkezetek dolgozóit és brigádjait.

A VERSENYFELHÍVÁS CÉLJA ÉS INDOKAI A KÖVETKEZŐK:

Népgazdaságunk V. ötéves terve a halászat végtermék-előállításának 46%-os fokozását írja elő. Ez azt jelenti, hogy 1980. évben mintegy 35 000 t piaci halat kell Magyarországon vizein — zömmel 3 éves tógazdasági üzemmódban — megtermelni. Ehhez a tervhez 60 millió db, az 1978. évben előállított egynyaras ivadé-

dék szükséges a két éves kallódás, az export — és a természetes vízi igények figyelembevételével. Ötéves tervünk befejező esztendőjének halászati végtermék kibocsátását jelentő piaci haltermés, tehát döntően az ezévi (1978.) ivadék-előállításától függ. Ha az idén nem sikerül a megfelelő mennyiségű és minőségű egynyarast megtermelnünk, az az ötéves tervünk nem teljesítését eredményezheti. A terv célkitűzésének megvalósításához jól szervezett ivadék-előállító munka, a feltételek eszményi megteremtése, az összes munkában rejlő tartalékok feltárása és érvényesítése szükséges. E feltételek kialakításához hívjuk fel a magyar halászat dolgozóit és brigádjait, az egész népgazdaságot átható és nagy sikerű 1977. évi üzemi munkaversenymozgalom ösztönző példájának követésére és folytatására. A kiváló 1978. évi ivadéktermelő munkával alaposítuk meg ötéves tervünk befejező évének haltermését!

VERSENYFELHÍVÁSUNK TÉTELEI A KÖVETKEZŐK:

1 A halászatban dolgozó brigádok munkaversennyel segítsék a tógazdaságok vezetőit az 1978. évi ivadéktermelési terv teljesítésében. Foglalják brigádvállalásaikba a vállalati ivadéktervek lebontott adatait és a brigádmozgalom eszközeivel erősítsék a terv teljesítését. A vállalati ivadékterv tehát legyen a brigádok terveinek összessége.

2 A szaporítási igényt követően az illetékes brigádok fokozottan figyeljék az ivadékhelyzet alakulását; ha a tervet mennyiségi vagy minőségi szempontból veszélyeztetve látják, hívják fel erre a szakvezetők figyelmét. Kérjük a mennyiségi tervhez szükséges ivadékarabszám idényközi megteremtését saját vagy vásárolt zsenge vagy előnevelt ivadékkal és ha erre már nincs mód, őszi beszerzésű egynyarassal.

3 Az ivadéktermelők fokozott gondossággal végezzék tavaik kezelését, a tápanyagpótlás, a vízkezelés és a haltakarmányozás terén. E munkához szükség szerint kérjenek támogatást a gazdaság többi halászati és más (pl. szállító, műszaki stb.) brigádjaitól. A felhívásnak ez a pontja széles körű brigádkooperációt feltételez a halászati üzemekben.

4 Az 1978. évi ivadéktermelés lehalaszását, szállítását és teletetését különleges gondossággal végezzük! Ez a tétel képezzen külön vállalási pontot a brigádok versenyében. E fontos munkák feltételeinek optimális megteremtését; halászszerszámok, szállítóeszközök, vízfrissítő berendezések, megelőző és jó szervező munka biztosítását kérjük a gazdaságtól, a brigádoktól pedig azt, hogy az ivadéktermelés minél jobb lehalaszása és megővése érdekében igényeljék ezeket a feltételeket.

5 Az egyes tógazdaságok brigádjai vállalatonként összegezve, tegyék meg ivadék-vállalásaikat és f. év (1978.) június 30-ig küldjék meg szaklapunk, a „HALÁSZAT” Szerkesztőségének (1055 Bpest, Kossuth L. tér 11.). A vállalat lehalászandó összes tógazdasági egynyaras ivadék (db), összes ivadék, súly (t), egynyaras ivadéktermelő tóterület (ha), összes ponty-, növényevő-, egyéb békéshal és ragadozóhal-ivadék (db) adatokkal szíveskedjenek közölni.

6 A verseny nem vetélkedés. Az eredményekért folyik a munka, a brigádok nem egymással, hanem vállalásaikért versenyeznek. A jó eredmények egész halászatunk sikerét példázzák majd és elérésük módszerei mindnyájunk jövő mun-

káját segíti. A vállalásaikat teljesítő gazdaságok, illetve brigádok emlékérmeket és jelvényeket kapnak a sikeres munka elismeréseként.

7 A verseny értékelésére 1979. év márciusában, az 1978-as ivadéktermés áttekintése után, a MÉM Vadászati és Halászati Főosztálya, az Állami Gazdaságok Országos Központja és a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetsége képviselőit kérjük fel. A sikert elérik az emlékérmeket és jelvényeket 1979. április 3-án hazánk felszabadításának ünnepsége keretében veszik át Százhalmobattán.

8 A TEHAG szocialista brigádjai és dolgozói vállalják, hogy a gazdaság 1978-ban üzemelő 53 ha saját és 15 ha együttműködés keretében kezelt egynyarast nevelő tóterületén összesen 68 ha-on 6 360 000 db, 63 t egynyaras ivadékot állít elő.

9 A halászatban dolgozó brigádok vállalják, hogy a termelési halászati ismereteiket bővítik, a tervek teljesítésének érdekében halmelési feladatokat és a szakmai problémákat brigádgyűléseken megtárgyalják.

Ezen kívül az augusztus 10-ig előnevelésbe vont 49,5 ha tóterületen 30 000 000 db 7,95 t előnevelt termel.

Összesítve a TEHAG brigádjainak vállalása 6 360 000 millió db 63 t egynyaras ivadék; ennek megoszlása:

1 000 000 db	10 t ponty,
4 300 000 db	43 t növényevő hal,
940 000 db	9 t egyéb békés hal,
120 000 db	1 t ragadozó hal.

Kérjük a halászatban dolgozó brigádokat, dolgozó társainkat és gazdaságokat, hogy támogassák versenyfelhívásunkat: érezzék át, hogy halászatunk ötéves ter-

vének teljesítése nagyrészt az ezévi ivadéktermeléstől függ és csatlakozzanak ivadéktermelési versenyfelhívásunkhoz. Versenyünk bővüljön, terjedjen ki az ivadéktermelő munkát meghaladóan a tógazdaságok más műveleteire, pl. a beruházásokra, szállítási munkákra, karbantartásokra. Általános célunk, hogy a magyar halászatot is áthassa a széles körű szocialista munkaverseny, ennek eredményei váljanak közkinccsé, és az így feltárt tartalékok is segítsék ágazatunk felvirágoztatását, szocializmust építő hazánk eredmények bővülését.

Százhalmobatta. 1978. február 13.

Pergel István

a „Komplex” Szocialista brigád vezetője

Garánci Péter

a „Dubics” Szocialista brigád vezetője

Harmados Józsefné

a „Kafka Margit” Szocialista brigád vezetője

Szemelvények az elektromos halászat magyarországi történetéből

I. rész

„Beszéljünk többet az elektromos halászatról” ezzel a címmel jelent meg Felvidéki István időszerű cikke a „Halászat” mult évi 5. számában. Az erdőgazdaságoknál és halászati termelőszövetkezeteknél jelenleg működő mintegy 30 gépen túlmenően máris kb. 150 elektromos halászgépre történt igénybejelentés, amelyet — tudomásom szerint — importtal fognak kielégíteni.

Mint azt hivatkozott cikkében Felvidéki István is elmondta, az elektromos halászat létjogosultságát sok országban, — így nálunk is, — sokan és sokszor vitatták. Vajon miért van ez így? Vajon miért nem hisznek a kételkedők azoknak a főhatóságoknak, amelyek az elektromos halászatot engedélyezték, azoknak az elismert halászati és horgászati szakteknélyeknek, tárgyilagos kívülállókknak (újságíróknak, rádió- és Tv-riportereknek), akik a számtalan feljelentés kivizsgálása során soha egyetlen olyan tényt sem állapítottak meg, ami ez ellen a korszerű halászati mód ellen szólt volna?

Unger Emil „magyar-búvárhalász” című cikkében, mint szemtanu írja, hogy Kovács József losonckörnyéki búvárhalász a Duna fenekén rövid idő alatt egy 4—5 méter hosszú zsákba pusztá kézzel öt mázsa márnát és egy mázsa harcsát gyűjtött össze. Fényképfelvételén látható is a zsákmány a résztvevőkkel együtt. Ugye hihetetlen! A cikk szerint vizeink egyes aggódó örei ebben az időben attól féltek, hogy ez

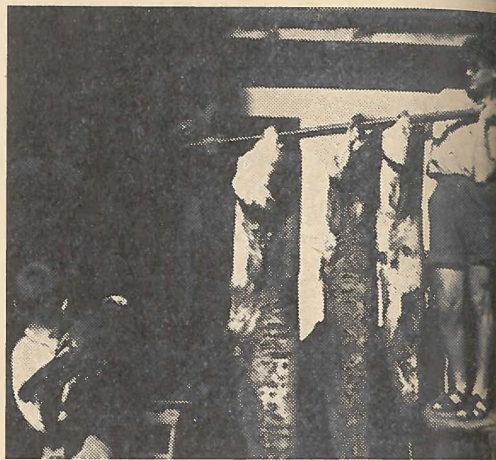
az egyetlen bűvár egymagában ki fogja irtani a Duna és más vizek anyahalait! (Búvár, 1939. márciusi száma).

Ugyanilyen rémhírek keltek szárnyra az ötvenes évek elején, amikor a Hunyadi testvérek megjelentek vizeinken az általuk szerkesztett első elektromos halászgéppel. A pánik csak fokozódott, amikor híre ment, hogy 1955-ben az Országos Találmányi Hivatal által Földművelésügyi Minisztériumnak üzemi kísérletekre átadott két Hunyadi-féle gép továbbfejlesztésével a Villamosipari Központi Kutatóintézetet bízták meg. Mezőgazdasági kormányzatunkat sem szűkkeblűséggel, sem szűklátókörűséggel vádolni nem lehet, hiszen közel másfél millió forintot áldozott az elektromos halászgépek fejlesztésére és a Fertő, valamint a Dráva addig lezárt határvízi szakaszain — a horgász és halász érdekek veszélyeztetése nélkül — egy külön üzemet is létesített az elektromos halászat üzemi kísérletezése céljából.

Senki sem vitatja, hogy dolgozóink szórakozása és horgászszenvélyének kielégítése céljából háborítatlan horgászterületekre van szükség. Ez is olyan elidegeníthetetlen joga minden állampolgárunknak, mint a munkához, pihenéshez, vagy művelődéshez való joga. De a népgazdaság egyik ágazatában sem tilos az újítások, vagy találmányok bevezetése. Egyik szektoron belül sem szabhatja meg semelyik egység a másikat, hogy az milyen eszközök-

kel boldoguljon a törvény adta lehetőségeken belül.

Ennek ellenére érdekes jelenség, hogy 100 horgász közül 99 mégis dühbe gurul, ha azt hallja, hogy akár az ország másik végén is elektromos géppel halásznak. A fejlődést lelassítani csak ideig óráig lehet. A korszerű technika elfoglalja

Egy napi zsákmány az Ó-Dráván
(Dr. Köves F. felvételei)

helyét a halászatban is! Erre már évtizedekkel ezelőtt rájöttek mind nyugaton, mind a szocialista országokban. Bőségesen van tehát mit behoznunk az elfoglultság és maradiság okozta lemaradásunkból. Nemcsak a Szovjetunió, NDK és Lengyelország előzött meg bennünket ezen a téren.

Minthogy Felvidéki István cikkének befejező részében körvonalazta „teendőinket”, — a jövőben elektromos halászgép tulajdonosok okulására — kötelességemnek érzem közkinccsé tenni a laboratóriumi kísérletekkel és gépek továbbfejlesztésével foglalkozó Villamosipari Központi Kutatóintézet, valamint az üzemi kísérletekkel foglalkozó FM. Halászati Kísérleti üzem 1955-től, 1960-ig e téren szerzett tapasztalatait.

Bizonyítékok az elektromos halászat létjogosultságáról

Mielőtt a laboratóriumi és üzemi kísérletekről, az akkor alkalmazott gépekről, felszerelésekről és módszerekről beszámolnék, először enged-

Elektromos géppel fogott pétérhidai harcsa

Elektromos halászat az Ó-Dráván
(Sárfy E. felvétele)

jék meg, hogy dokumentumokra hivatkozva, az akkori napi sajtó és szaklapok cikkei segítségével emlékeztükbe idézzem az elektromos halászat létjogosultságát bizonyító tényeket, anélkül, hogy saját észrevételeimet hozzátenném.

„Halászat” 1955. januári szám:

A címlapon süllőivadékot tartó kéz látható. A kép alatt következő felirat áll: Az elektromos halászat az ivadégmentésből is kiveszi részét. Ez a süllőivadék is elpusztult volna sok ezer társával együtt a hálóval le nem halászható árterületen.

... „Dunántúli Napló” 1956. februári szám:

Elektromos haláskészüléket helyeztek üzembe a Dráván. A kísérlet — amelyet a Haltenyésztési Kutató Intézet végzett — igen nagy jelentőségű, mert a Dráva hínáros, náddal borított vizén az ismert halászati módszerekkel nem igen lehet boldogulni.

„Szabad Föld Képes Vasárnapja” 1956. augusztus 26.

Villanyárammal halásznak a péterhidai Ó-Dráván. Az áramütés nem árt a halaknak. Ezzel a módszerrel napi 6 órai munkával 70—100 kg hal fogható. Villamos halászó eszközzel 20—30 kg-os halakat, sőt egy 56 kg-os harcsát is fogott már Kálló elvtárs brigádja.

„Halászat” 1956. októberi szám:

A címlapon egy óriási harcsa látható. A kép alatt a következő szöveg olvasható: Ez a barátságos képű harcsa a péterhidai Ó-Dráván a HAKI Határvízi Kísérleti Halászat elektromos halászbokrát örvendeztette meg. Hossza 228 cm, súlya 56 kg.

„Halászat” 1957. májusi szám:

Elektromos hírek: Május 16-án a péterhidai elektromos halászok fél óra alatt egy géppel 3 db egyenként 30—50 kg súlyú harcsát fogtak Ó-Dráván. A MOHOSz-tól és a HTSz-ektől érkezett többszöri megkeresésre közöljük, hogy a FM Halászati Kísérleti Üzeme, megfelelő géppark hiányában, egyelőre elektromos úton történő bérhalászatot nem tud vállalni.

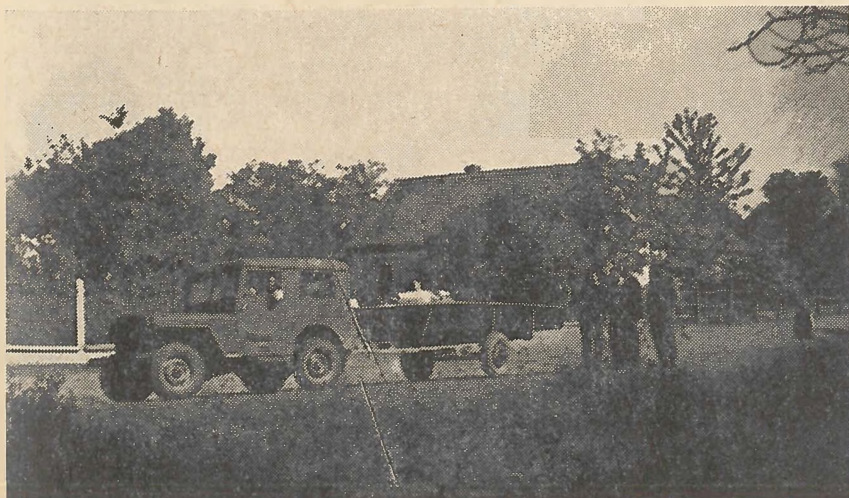
„Népszava” 1957. májusi szám.

A magyar elektromos halászkörművek nem kell szégyenkezniük sem fogási eredményeikkel, sem új gépeikkel német szaktársaik előtt. Gépeink súlyban és teljesítményben egyaránt jobbak. Igaz, haladni kell, mert most az NDK-ban nagy szakmai felkészültséggel rendelkező kutatókat állítanak be az elektromos halászat édesvízi alkalmazására.

„Halászat” 1957. májusi szám.

Pillanatkép elektromos halászatunk jelenlegi helyzetéről: A napilapok a közelmúltban beszámoltak

arról, hogy 25 elektromos halászgéppel folytatja már az ősi eszközökkel kombinált nagyüzemi halászati kísérleteket a FM Halászati Kísérleti Üzeme. Nem beszéltek azonban arról a nagy útról, melyet HAKI felügyelet alatt az elmúlt három év alatt tett meg a magyar elektromos halászati kutatás. Ha figyelembe vesszük, hogy 1955 márciusában egy több mint 2 q-ás, napi 40 liter fogyasztású, nagyterjedelmű, nehezen kezelhető géppel indult meg a munka és ma már 80 kg-os, kisterjedelmű, jól kezelhető, 12 liter fogyasztású gépekkel folyik a kutatás, hozzávetőleges képet nyerhetünk az elért eredményekről. A kivitelezés alatt álló legújabb gépek még ennél is előnyösebb feltételekkel rendelkeznek. Minthogy a hazai nehéz vezetőképességű vizeinkre külföldi gépek nem alkalmasak, különböző típusú áramnemekkel folytatók a kísérletek. A fertői nehezebb körülmények között a Villamosipari Központi Kutatólaboratórium mérnöki munkaközössége által szerkesztett lüktető egyenáramból átalakított impulzus gépek feleltek meg a legjobban, — a drávai könnyebb vizeken jól beváltak a sima egyenáramú gépek is, az impulzus gépek mellett. A váltakozó áram főként a halterelő berendezéseknél alkalmazható a külföldi szakirodalom szerint is. Természetesen nem mindegy az alkalmazott áramerősség sem. Az általunk használt áramnemek és áramerősségek a hal életét és annak továbbszaporodását nem veszélyeztetik. Ma már ez tudományosan beigazolt tény, amit az is bizonyít, hogy több napja folyik már a Balatoni Halászati Vállalat felkérésére a zardavári több száz kataszteri hold kiterjedésű tavak iszapos halágyainak elektromos lehalászása teljes sikerrel. Reméljük, hogy a minden álla-

Az FM Halászati Kísérleti Üzemenek csoportja Péterhidán

Az FM, a MOHOSZ és a HAKI képviselői sajtótudósítókkal a Velencei-tavi elektromos halászati bemutatón. Bal szélén: Ribíánszky Miklós, középen: Berényi János a MOHOSZ akkori főtájkára

mi támogatás nélkül működő, a kísérleteket saját bevételeiből finanszírozó Kísérleti Üzem jövőre már olyan helyzetben lesz, hogy hathatós segítséget adhat a halászati termelőszövetkezeteknek is, lecsapolhatatlan, nádas, zombékos, vízalatti akadókkel telített vizeiknek lehalászásában.

„Népszabadság” 1957. április 12.

Elektromos halászat: Lehetővé teszi olyan lehaláshatalan holtágak lehalászását is, amelyekben a víz alatti gödrök, sűrű nádasok és a zombékos terep miatt ősi eszközökkel szelektáló halászatról és modern értelemben vett haltenyésztésről szó sem lehet. E vízterületeken máris túlsúlyban vannak a ragadozó és az ún. szemét-halak, amelyeket szokványos módon nem, viszont elektromos úton könnyen ki lehet halászni. Az elektromos halászat másik nagy előnye, hogy az áram következtében megbénult halak néhány másodperc alatt magukhoz térnek, s amennyiben szükséges, visszahelyezhetők a vízbe anélkül, hogy akár életfunkciójukat, akár továbbzaporodásukat bármilyen károsodás érte volna.

„Népszabadság” 1957. májusi szám:

Elektromos halászat a Murán: Több hazai folyóban és állóvízben végzett kísérlet után a Mura folyó Zala-megyei szakaszán is kipróbálták az elektromos halászatot. A muraszemenyei halászbrigád a zöldelő füzekkel benőtt partú folyóból rövid egy óra alatt több mint egy mázsa nemes, 4–6–8 kilós halat, fogast, csukát pontyot zsákmányolt a villanyhálóval. (MTI)

„Magyar Nemzet” 1957. májusi szám:

A Fertőn, Dráván és Murán folytatott kísérletek után a Balatonon is megkezdték a kísérletet az elektro-

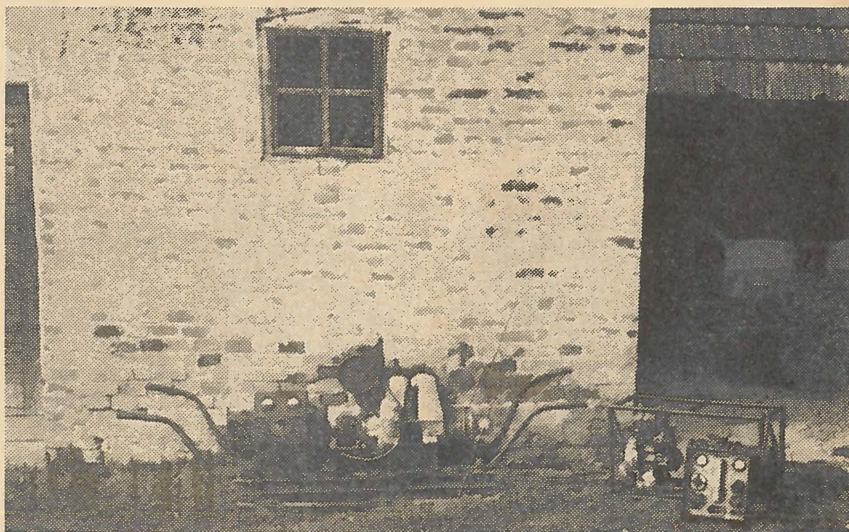
mos halászzal. A csónakokra szerelt áramfejlesztőkkel kétféleképpen halásznak. Erős áramot bocsátanak ki a vízbe, s az áram hatására a halak félig elkábulva mindig a pozitív elektróda — ez esetben egy nagyobb fémháló — felé úsznak. Ha gyengébb áramot eresztenek a vízbe, akkor az áramütés csak megriasztja a halakat, amelyek ijedten menekülnek. Két-három hajóval szépen be lehet terelni a halakat a víz valamelyik sarkába, ahol kényelmesen kifoghatják. (Huszonöt elektromos halász küldi a vendégglókke a halat).

„Halászat” 1957. májusi szám:

Megszólal a balatoni halászok réme: Vaskos tévedés a napilapoknak az a híradása, amely szerint 25 géppel megkezdtek a Balaton elektromos halászatát. A Balatonon nem is folynak kísérletek, hanem csupán a befolyókon, ott is csak a védterületen túl eső szakaszokon, melyek nagyrészt nincsenek a horgászok használatára adva. Népgazdasági szempontból nem lehet közömbös, hogy mind a halászok, mind a horgászok által megközelíthetetlen bú-

vóhelyeken élő ragadozók végelgyengülésben pusztulnak el, vagy a dolgozók asztalára kerülnek. Az ilyen hal a vizek felesleges evője, az általa más halak elől felvett táplálék nem hasznosul, az ilyen táplálék-konkurrens halak kifogása népgazdasági és horgászérdek. Az elektromos áram az ivadékokat nem veszélyezteti. Ezt egyébként a balatoni horgászok jelenlétében a Balatoni Övcsatornán tartott március végi bemutatónk után Dobovay István, a Balatoni Horgászegyesület ellenőre, Venczel László balatonmáriai horgász és más horgászok is jegyzőkönyvi aláírásukkal igazolták. Ma már az egész világon elektromos halászzal fogják be a továbbtenyésztéshez szükséges halakat, mert ez a legkíméletesebb és legalkalmasabb módszer. Ezt egyébként a MOHOSZ is elismerte, amikor arra kért fel bennünket, hogy a lőrinci tó víz alatti akadókkel telített területét lehalásza, szelektáljuk ki a továbbzaporításra alkalmas nemespontyokat. Ha az elektromos hatás tenyésztésben okozna, úgy a MOHOSZ aligha adott volna megbízást tenyésztők kifogására. A balatonfenyvesi horgászok panasszal fordultak a MOHOSZ-hoz, hogy egyesületük ellenőre, Kalmár Lajos jelentése szerint „igen sok apró döglött halat talált az elektromos halászat utáni napon.” „Mi ebben az igazság? Lékay János elnök és Haspel Pál horgászegyesületi titkár jegyzőkönyvi nyilatkozatából kitűnik, hogy a megállapítás teljesen helyes volt. Viszont az is kiderült, hogy a talált döglött halsereg a balatonfenyvesi szivattyúház turbinájának kerekétől sérült meg. Ezek a sérülések mindennaposak és megszokottak, akkor is rendszeresen észlelhetők, amikor elektromos halászat nem is folyik.

dr. Köves Ferenc

Az első 2,5 q-ás, a későbbi 80 kg-os gép (Dr. Köves F. felvételei)

HAZAI HÍREK

Az ESTI HIRLAPból: „Költözés Százhalombattáról. Telelnék a halak. Mire beköszöntött a novembertől, a halgazdaságokban befejeződött a lehalászás. Százhalombatta jelentette: hatmilliószázezer egynyaras halivadékot költöztettek a telelőkbe vagy küldték az ország nagy fogadóállomásaira: a balatoni, a hortobágyi halgazdaságba, a bikai, a palotási gazdaságba. Százhalombatta szállítja az országban szükséges halivadék mennyiség tíz százalékát.”

Elkészült a Kaposvári Mezőgazdasági Főiskola hallaboratóriuma kétfélmillió forintos beruházással, tanárok és diákok társadalmi munkájával. (HÉT-FŐI HÍREK)

Az ESTI HIRLAPból: „Költözés Százhalombattáról. Telelnék a halak. Mire beköszöntött a novembertől, a halgazdaságokban befejeződött a lehalászás. Százhalombatta jelentette: hatmilliószázezer egynyaras halivadékot költöztettek a telelőkbe vagy küldték az ország nagy fogadóállomásaira: a balatoni, a hortobágyi halgazdaságba, a bikai, a palotási gazdaságba. Százhalombatta szállítja az országban szükséges halivadék mennyiség tíz százalékát.”

A KÉPES ÚJSÁG hozza Lukács Angéla balatoni riportját, melyben Horváth Károly, a Balatoni Halgazdaság igazgatója részletes ismertetést ad a Balaton és a halastavak gazdálkodásáról, az új halfajok telepítésének eredményeiről. A riportot Hauer Lajos kitűnő felvételei illusztrálják.

A SOMOGYI NEPLAP „Rablásért a vádlottak padján” címen adja hírül a sajnálatosan nagyon kevés büntetéssel megúszott, halorzásért, a halór súlyos bántalmazásáért hozott ítéletet. „Horváth Istvánt rablás, súlyos testi sértés büntette és lopás vétsége miatt 2 évi és 6 hónapi, — Orsós Józsefet 10 hónapi szabadságvesztésre ítélték.”

A Hungar Hotels balatonfüredi szállójának konyháján őszel és télen bajai hallevet főznek, mélyhűtenek, és csomagol-

nak Csapó Gyula és Paál Gyula irányítása mellett. A főzési receptet és a halat a bajai Új Élet htsz szállította. A két nemzetközi hírű szakács közreműködésével 60 ezer adag bajai hallevet készítenek exportra. (Csak ne írják a PETŐFI NEPE az ősi HALÁSZLÉ elnevezést a rossz hangzó mással. A Szerk.)

HAZAI HÍREK

HAKI HÍREK

A szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézet 1977. november 17-én tartotta meg az évi Tudományos Tanácsulását. A tanácsülés résztvevői megvitatták a „Halhústermelés fejlesztésének komplex kutatása” című kutatási célprogram megvalósításának jelenlegi helyzetét és további feladatait.

A Hazafias Népfront Békés megyei Bizottsága, a HNF Szarvas Városi Bizottságának Környezetvédelmi Munkacsoportja és a Szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézet 1977. december 6-án ankétot rendezett „A háztartási szennyvíz befogadón kívüli elhelyezésének lehetőségei Szarvason” címmel. Az ankéton Szarvas város szennyvíz elhelyezésének jelenlegi gondjairól, a szennyvíztisztítás és elhelyezés megoldásának lehetőségeiről tanácskoztak azzal a céllal, hogy megoldást keressenek a szarvasi Kókor Holtág vízminőségének védelmére. Az ankét résztvevőinek egyöntetű véleménye szerint a legjobb megoldást a HAKI szakemberei által javasolt halastavi elhelyezés és hasznosítás jelentené.

A szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézetnél rendezték meg a Magyar Tudományos Akadémia Hidrobiológiai Bizottságának 1977. december 8-i ülését. A résztvevők a halhústermelés fokozását célzó hidrobiológiai kutatások helyzetét vitatták meg. A Bizottság megállapította, hogy az elmúlt 3 évben jelentősen fejlődött a halastavi hidrobiológiai kutatások színvonala; személyi, tárgyi és tematikai feltételrendszere. A kutatás a gyakorlat által felvetett égető kérdések megoldására irányul, máris hasznosítható eredmények születtek például a foszfor- és nitrogén műtrágyázás optimális adagjának meghatározására irányuló vizsgálatokból.

December 19-én kezdődött a Tatai Dobi István Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola és a Haltenyésztési Kutató Intézet Tudományos Kutatási Osztálya által szervezett halászati szakmunkásképző tanfolyam. A 10 hétig tartó előadássorozaton 16 hallgató vesz részt, akik a záróvizsgák eredményes letétele után halászati szakmunkás képesítést nyernek.

Jó eredményekkel zárult a termelési technológiai témakollektiva ivadék utónevelési kísérlete. Kis ivadékból 120 ezer, nagy ivadékból 45 ezer darabot halásztak le hektáronként. A levegőztetett és automata etetővel kezelt tavakban a hozam 4,66—4,76 t/ha a hagyományos technológiával kezelt tavakban 3,13—3,82 t/ha volt. A levegőztetés hozamfokozó hatása 0,5 t/ha, az automata etetésé 1,0 t/ha körül van. Az ivadéknevelésének 2,14—3,26 kg takarmányt használtak fel 1 kg ponty súlygyarapodásra, melynek 65—70%-a ivadéknevelő táp (fehérjetartalma 24,40%), 30—35%-a búza volt. A lehalászott állomány megoszlása darabra vonatkoztatva a következő volt: ponty 60—70%, fehérbusa 20—25%, pettyes busa 10—15.

Decemberben befejeződött a HAKI fejlesztési programja utolsó nagy létesítményének, a 80 m³ hasznos víztérfogatú recirkulációs rendszerű halnevelő üzemnek építése és technológiai szerelése. A próbaüzem 1978. I. negyedévében indul meg. A halnevelő üzem különböző méretű műanyag- és betonmedencékben egyidejűleg 8—15 t súlyú halat lehet nevelni, télen-nyáron pontosan szabályzott optimális hőfokú vízben. Az ehhez szükséges hőenergia nagy részét az Intézet meglévő artézi kútjának geometrikus energiája szolgáltatja. Várható, hogy a recirkulációs üzemben nevelt halak 10—12 hónap alatt elérik a piacképes súlyt, 12—14 hónap alatt pedig az ivarérettséget is.

A HAKI Központi vízkémiai laboratóriumában üzembeállítottak egy CONTIFLO típusú folyamatos működésű automata vízanalizátort. A Magyar Labor Műszeripari Művek által gyártott berendezés óránként 60 db vízminta analizését tudja egy paraméterre elvégezni.

A TISZA HALÁLLOMÁNYA ÉS HALÁSZATA

III. RÉSZ

A Tisza halállományának összetétele — akár a halász-, vagy a horgászfogásokat vizsgáljuk — kedvezőbb mint a Dunáé. A nemes halak aránya összességében közel van az 50%-hoz. Helytelen volna ezek alapján feltételeznünk, hogy azok a különböző hátrányosan ható tényezők, melyek a Duna halászati értékének csökkenését motiválják, a tiszai sajátosságok között nem, ill. kevésbé érvényesülnek. A fogások több halfaj vonatkozásában kétségtelenül emelkedő tendenciájúak, de ugyanakkor, mindenekelött egyes érzékenyebb

indoklással megelégedni, hogy a megváltozott mederviszonyok és a szennyvezetések velejáró következménye, az egyes populációk — így e két halfaj — csökkenése is.

A vegyes fehérhalak fogásalakulása (4. ábra) ugyanakkor más kérdést vet fel. A horgásznaplók adatai szerint 15 év alatt a kifogott másodrendű halak mennyisége több mint duplájára emelkedett. A halászfogások ugyanakkor magas — néha 10 vagon feletti — ingadozásokkal a 15 évi átlagszint körül mozognak. Ez esetben majdnem teljes valószínűséggel ki-

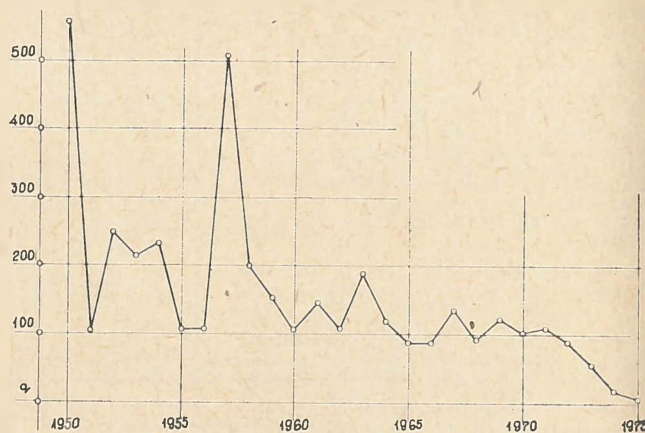
arányainak eltolódása együttesen, de külön-külön is olyan ható tényező, mely indokoltá teheti a természetesvízi gazdálkodásunk új elméleti és gyakorlati alapokra helyezését.

Lapunkban közölt cikksorozat ez ideig a Duna és a Tisza halászati eredményeivel, egyes halfajok fogásalakulásával és az azt befolyásoló környezeti tényezőkkel foglalkozott.

Szándékosan nem történt említés egyes fajok, pl. a növényevők helyzetéről, szaporodásukról. E téma taglalásától eltekintettünk, jelesen azért,

1. ábra: A tiszai kecsgefogások 25 évi alakulása

2. ábra: A tiszai márnafogások 25 évi alakulása

halfajoknál figyelmeztető helyzetet tapasztalhatunk.

A teljesebb kép megközelítése érdekében, a halászság 1950—1975 időszak alatti kecsge- és márnafogását tüntettük fel az 1. és 2. ábrán. Szembetűnő, hogy 1957. évi csúcsot követően — inkább kisebb, mint nagyobb — szórványos emelkedésektől eltekintve erősen süllyedő tendenciával állunk szemben.

A horgászfogások (3. ábra) a halászsákmánytól eltérő ingadozásokat mutatnak. Érdekes, hogy a kecsge és márna itt közel azonos nagyságrenddel jelentkezik, szemben a halászkéval, ahol a márna évek általában lényegesen több, gyakran 4—5-szöröse a kecsgefogásoknak.

Sajnálatos, hogy a kutatás, illetve a kutatást irányító szervek mintegy „elbogatellizálják” a természetes vizek egyébként nagyon is létező és megoldásra váró problémáit. Tudományos magyarázat hiányában kénytelenek vagyunk azzal az általános

zárható az a feltételezés, hogy a két kitermelési mód között konkurrenca volna. A legelfogultabb elemzés sem juthat arra a következtetésre, hogy a nagy létszámú horgásztábor tevékenysége a vegyes fehérhal tömeg fogásával mérhetően csökkentheti a hálós halászat eredményességét. Ugyanakkor az a tény, hogy pl. 1975. évben a horgászsákmány a halfogás több mint negyedét tette ki, előre veti a horgos kitermelés kontraszelektív hatásainak, jövőben várható problémáit a nyílt vizeken is. Ehhez kapcsolódik, hogy a tiszai ezüstkárász „invázió” már a Közép-Tisza-vidéken is determinál.

A kontraszelektív horgászat és az ezüstkárásztömeg további növekedésének, a gazdaságilag értékesebb halállományra — elsősorban a pontyira — gyakorolt hatását, nem lehet prognosztizálni. Ettől függetlenül jogos feltételezés, hogy a horgásztábor létszámának további növekedése, illetve a másodrendű halak állomány-

mert a természetes vizek halászati helyzetének megítélésekor könnyen téves következtetések levonásához vezetett volna.

A két vízterület halászati adatainak — közelről sem átfogó és részletekre kiterjedő — feldolgozása után, megkíséreljük, együttesen kezelve összefoglalni, a dunai és a tiszai halászat helyzetét, feltárni fejlesztési lehetőségeit:

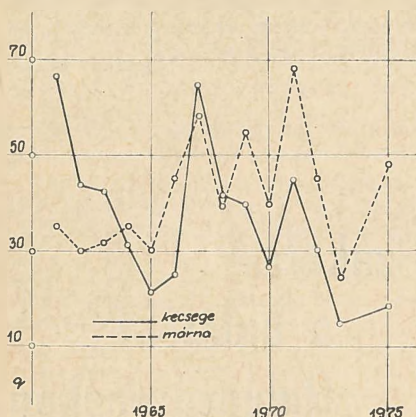
ÖSSZEFOGLALÁS

Jelenlegi helyzet

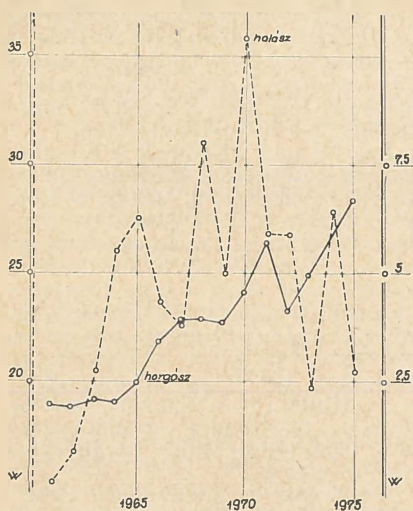
— A dunai és tiszai vízterületeken 15 Halászati Termelőszövetkezet dolgozik. Tevékenységük mintegy 40 000 ha extenzíven hasznosított területet érint. Az innen kitermelt hal mennyisége 1975. évben 125 vagon (1976-ban 115 W) volt. A szövetkezetek vizein hozzávetőleg 200 horgász-egyesület, mintegy 40—45 ezer taggal érdekelt.

— A szövetkezetek vizsgált vízterületein 600—650 fő dolgozik. A kifo-

gott hal mennyisége halászónként rendkívül széles skálán mozog. Átlag 20–22 q évi termelés jut egy nyíltvízi halászra. A dolgozó halászság átlagéletkora 50 év körüli. A fiatalítás folyamatban van, de nem követi a nyugdíjba vonulók, ill. a munkából kiesők számát. A nyíltvízi halá-

3. ábra: A kecsge és a márna jelentősége a horgászfogásokban

4. ábra: A vegyes fehérhal fogása

szat szakmunkás-képesítéshez kötött foglalkozás.

— A halászati munka nem gépesített. A korszerű, nagy hatékonyságú elektromos fogóeszközök használatát megalapozatlanul szigorú érintésvédelmi előírások korlátozzák. Elterjedésüket hátráltatja továbbá az a horgászszemléletből eredő irreális felfogás, mely szerint az elektromos fogóeszközök használata károsítja a vizek élővilágát. A nyíltvízi halász — szubjektív megítélés alapján hozott intézkedések kényszerítő hatása miatt — európai viszonylatban, a legelmaradottabb eszközökkel termel.

— A nyíltvízi halászati munka szervezése az utóbbi években jelentősen fejlődött. A fogás 60%-a szervezett, irányított brigádmunka eredménye. Az egyéni halászati mód kiszorítását a megváltozott területi adottságok, az egyre alacsonyabb hatékonyságú eszközkiszhasználás, a horgászat rendkívüli ütemű fejlődése,

valamint a szerszámok — varsák, állított hálók — megőrzési nehézségei tették szükségessé.

— A halfogás kizárólag áru, azaz értékesítés hal, mely közvetlenül a kereskedelem áramkörébe kerül. Az értékesítés rendszere — a területi osztottságnak megfelelően — sajátosságos. A központi fekvésű helyeken átvevő telepek létesültek, ahol a brigádhálász, és a közelben tevékenykedő egyedül halászó tag fogását összegyűjtik, majd innen továbbítják az értékesítő, feldolgozó helyre. A központi helytől távol dolgozó halászok, külön engedéllyel közvetlenül is értékesíthetnek.

— A természetes nyíltvizeken hatósági előírások alapján a szövetkezetek évente 5 millió Ft-ot meghaladó értékű, főleg ponty és nemes ragadozó ivadékokat, tenyészhalat helyeznek ki. A kihelyezésre kerülő hal mennyiség kb. 70%-a saját előállítású, a többi vásárolt. A kihelyezett halfajok közül a ponty kétnyaras, az egyéb fajok előnevelt ivadékok, vagy egygyaras korosztályúak.

— A jelenlegi ivadékolási normák és az alkalmazott, ill. engedélyezett halászati módok mellett a telepített fajok visszafogási hatékonysága alacsony. Általánosságban megállapítható, hogy a mesterséges állomány-utánpótlás a folyóvízi populáció szinten tartására önmagában nem lehet elegendő.

— A természetes vizeken tapasztalható, enyhén emelkedő tendenciájú, fogásnövekedés, elsősorban az egyes évek kedvező tavaszi vízállásával egybeeső sikeres ívásának tulajdonítható. A folyószabályozások révén, az ívóhelyek majd minden őshonos halfajt illetően beszűkültek, minimálisra zsugorodtak. A jelenleg még habólcsoként számításba vehető mellékágak, a folyamatban lévő szabályozási munkák befejezése után, folyamatosan lefűződnek, majd kiszáradnak. Várható, hogy a jelenleg még magas vízállás mellett vízzel borított területek, rövidesen elvesztik halnevelő képességüket, és ennek következményeként természetes vizeinkben rendkívüli mértékű halállomány-csökkenéssel, kedvezőtlen arányeltolódással és minőségromlással kell számolnunk. A vízügyi munkálatoknál sem környezet, sem természetvédelmi, sem pedig halászatbiológiai szempontokat nem vesznek — de nem is vehetnek — figyelembe, mivel az illetékes szervek nem lépnek fel megalapozott és korrekt igényekkel. A Természetvédelmi Hivatal rendelkezései több halfaj fogását tiltják, ill. korlátozzák, de nem rendelkeznek a halászati tilalmon kívül a védetté nyilvánított fajok életterének visszaállításáról.

— A folyók szennyvízterhelése az elmúlt évekhez képest minimális mértékű csökkenést mutat, de a jelenlegi szinten is érzékenyen hat a halállományra. A mellékágak és félig lefűződő holtágak gyakran magasabb szennyanyagot tartalmaznak, mint az anyameder, és itt a letisztulási folyamatok is lassabban játszódnak le. Ebből eredően az ártéri vízterülete-

inket, mint szennyvízgyűjtő és koncentrált medreket kell a jövőben elfogadnunk. A szennyvezékek halállományban okozott kárát, csak a konkrétan tapasztalható elhullásokkal mérjük. Nem állnak adatok rendelkezésre az ivartermékek, az ivadékok károsodásáról, vagy a haltáplálék-szervezetek pusztulásáról. A jelenlegi szennyvízbírság és kártérítési rendszer nem veszi figyelembe a halgazdálkodás, halászatfejlesztés érdekeit.

— A nyíltvízi, extenzív halászat jelentőségét elsősorban a változatos állományösszetétel, és a folyamatok kínálat emeli ki. Az összfogásnak csak mintegy 6–8%-át teszik ki a tógazdaságokban is tenyésztett fajok. Ebből eredően a piaci ellátásnál a tógazdasági halhústermelés és az extenzív halászat nem konkurrál, sőt a széles skálán mozgó választék révén, valamint folyamatosságával, közvetlenül és közvetve is növeli a forgalmat. Az olcsó, de ízletességük miatt is kedvelt áruféleségek, az alacsonyabb jövedelmű vásárlóréteg számára is hozzáférhetőek. A halászati tevékenységnek mindezekben túl fontos szerepe van a szabadvízi halállomány, élővilág egészségének összetételének szabályozásában; a horgászat szelektív hatását ellensúlyozza, kontrollja és indikátora a vizek élővilágában bekövetkező változásoknak.

Nyíltvízi halászat fejlesztési lehetőségei

A vízterületek hasznosításában várható a horgászatirányzat előretörése. Ez, valamint a szennyvízterhelés növekedése egyben meghatározója a halászatfejlesztés főbb irányvonalainak, mértékének és kereteinek. Az egyoldalú horgászkezelés — annak szelektív jellegéből adódóan — a halállomány összetételének kedvezőtlen megváltozását vonná maga után. A folyók szabályozása, duzzasztóművek építése hatására várható az állomány általános érvényű értéktelenedése. Elsősorban az ezüstkárász-populáció és egyéb halászatilag, gazdaságilag kisebb értékű képviselő fajok növekedésére kell számítani. Folyamatos és a jelenleginél hatékonyabb halászat nélkül ez a folyamat felgyorsul. A halászati termelészövetkezetek önmagukban, saját erejükre támaszkodva képtelenek megoldani az átfogó szervezést, központi irányítást és tudományos megalapozottságot, valamint anyagi áldozatokat kívánó feladatokat. Mindenekelőtt a vizek élővilágának megóvása érdekében, tehát nem is elsősorban a halászati termelés fokozása céljából, olyan intézkedések sürgős megtétele szükséges, melyek a természetes vizeket, az ott kialakult állapotokat átfogóan és tervszerűen rendezik.

— A halállomány-összetétel szinten tartása, mennyiségi növelése érdekében célszerű felülvizsgálni a természetes ívóhelyek biztosításának műszaki és biológiai lehetőségeit, különös tekintettel a lefűződött mellékágak és egyéb ártéri medrek állapotának visszaállítására. Ugyanakkor a jelenleginél lényegesebben

nagyobb mértékű, folyamatos és tervszerű állományutánpótlás érdekében e téren is ki kellene alakítani egy hatékonyabb és differenciáltabb központi támogatási rendszert.

— Felül kellene vizsgálni az érin-tésvédelmi előírások realitását, és azok figyelembevételével létre kellene hozni a hazai viszonyoknak megfelelő és az igényeket kielégítő nyílt-vízi elektromos gépparkot.

— A természetes vizek élővilágá-

nak védelmét célzó feladatok megfo-galmazása és a szükséges intézkedési tervek elkészítése csak az országos vízügyi, természet- és környezetvédelmi, valamint a halászati-horgászati szervek közös, egyeztetett irányel-vei alapján lehetséges. A fentiekből eredően reméljük, hogy az illetékes szervek, gyakran eltérő érdekeinek egyeztetésére mielőbb sor kerül.

A Dunával és a Tiszával foglalko-zó cikksorozat nem a teljesség igé-nyével készült. A közölt észrevételek,

megállapítások természetesen egy szakmai felfogást, álláspontot tükröz-nek!

Az összeállítás alapvető célja volt, hogy rámutasson a természetes vizek halászati problémáira, felhívja a figyelmet egyes megoldást sürgető kérdésekre. Hangsúlyozottan ismételn-i kell, hogy nem az extenzív halá-szat termelésfejlesztése az elsődleges feladat, hanem az élő környezet, az élővilág megóvása!

Gönczy János

A halászati Szakosztály keszthelyi rendezvényének résztvevői a Balatonon

Ismerkedés a Balatoni Halgazdaság munkájával (Tóth Á. felvételei)

Szakülés a Balatoni Halgazdaságban

A Magyar Agrártudományi Egyesü-let Halászati Szakosztálya és Hal- és Méhegészségügyi Szakosztálya kétna-pos szakülést tartott a Balatoni Hal-gazdaság tevékenységéről 1977. szept-ember 29—30-án Keszthelyen.

Az első napi előadások a Keszthe-lyi Agrártudományi Egyetem díszter-mében hangzottak el. Megnyitót Hor-váth Károly, a BHG igazgatója mon-dott. Dr. Kárpáti István egyetemi ta-nár a Balaton növényjárulásátak változásáról, Elek László főagronó-mus a BHG pisztrángos üzeméről, dr. Buza László a legfontosabb piszt-rángbetegségekről tartott előadást a több mint 100 lelkes hallgatónak.

A délutáni program az ödörög-pusztai pisztrángos meglátogatása volt, ismertetést Majer István agro-nómus tartott.

A második szakmai napon Keszthelyről vízbusszal Fonyódra látogat-tak a résztvevők, közben a keszthe-lyi halászbrigád bemutatót tartott. A mintegy hatvan résztvevő szép idő-ben gyönyörködhetett az őszi Bala-ton természeti szépségében. A vízi-buszon Heiling Jenő agronómus tá-jékoztatta a Szakosztály tagjait a ba-latoni halászat történetéről, jelené-ről, távlati fejlesztésének lehetőségé-ről és gondjairól.

A jelenlévők útközben megrökö-nyödve látták a vízből kiálló karó-erdőt, ami hajózást, halászatot egy-aránt veszélyeztet, környezetromboló hatású és ellene a hatóságok ered-ménytelenül küzdenek.

A gazdag program a Balatoni Hal-gazdaság fonyódi hűtőházának bemu-tatásával és a Déldunántúli Vízügyi Igazgatóság Szennyvíztisztító Telepé-nek megtekintésével zárult.

A Szakosztály vezetősége és tagsá-ga nevében ezúton is köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, akik közre-működtek a sikeres rendezvény meg-tartásában.

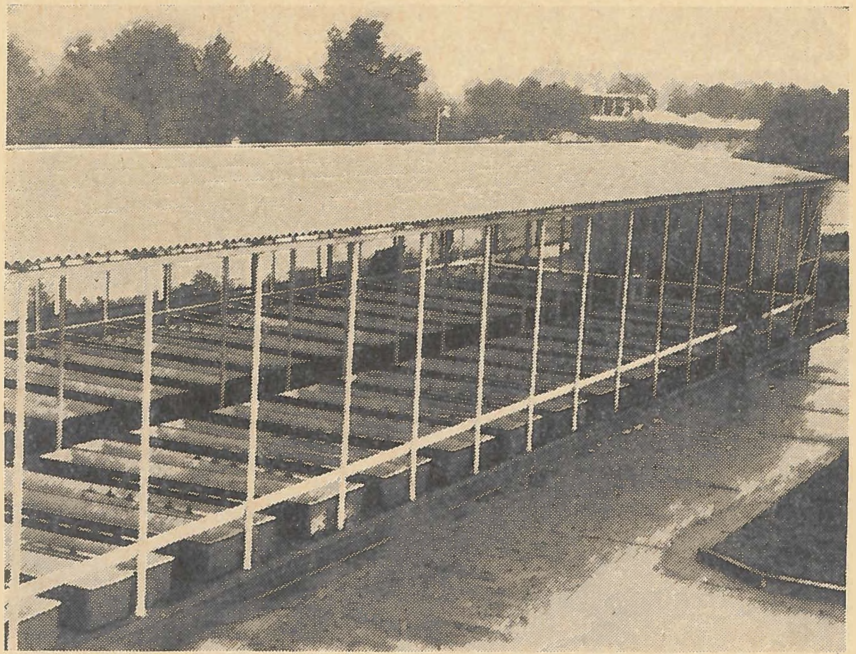
(T. Á.)

A magyar szakemberek már több alkalommal kaptak információt a szovjetunióbeli halgazdálkodás egy-egy jellegzetes területéről. Ezúttal — egy üzbeosztási, ukrainai és oroszországi tanulmányút tapasztalatainak rövid összegezeként — a szakterületek átfogóbb jellegű áttekintését kíséreljük meg.

A Szovjetunió évi halfogása kb. 10 millió t. Ennek nagy része a tengerekből származik, a belvizekből 340—360 ezer tonna halat fognak ki, amit a tógazdaságok, illetve a tavak, folyók és víztározók kb. fele-fele arányban adnak.

A lakosság 1 főre jutó halfogyasztása 24—25 kg évente. A fogyasztói szokások kedvezőek a kétéves üzemforma számára, ugyanis a piaci ponty súlya 0,5 kg, a növényevő halaké 0,4—0,5 kg, a pisztráng piaci súlya 0,2—0,25 kg.

Az ország édesvízi halfaunája igen változatos. Az Uraltól keletre a lazac és tokfélék a gazdaságilag legfontosabb halak, nyugatra és délnyugatra, az ország középső és déli részén a ponty és a növényevők; míg az

Ivadék előnevelő rendszer szovjet tipusterv alapján

Tanulmányúton a Szovjetunióban

északnyugati területen a pontyot és a lazacféléket tenyésztik a tógazdaságokban.

Gazdálkodás

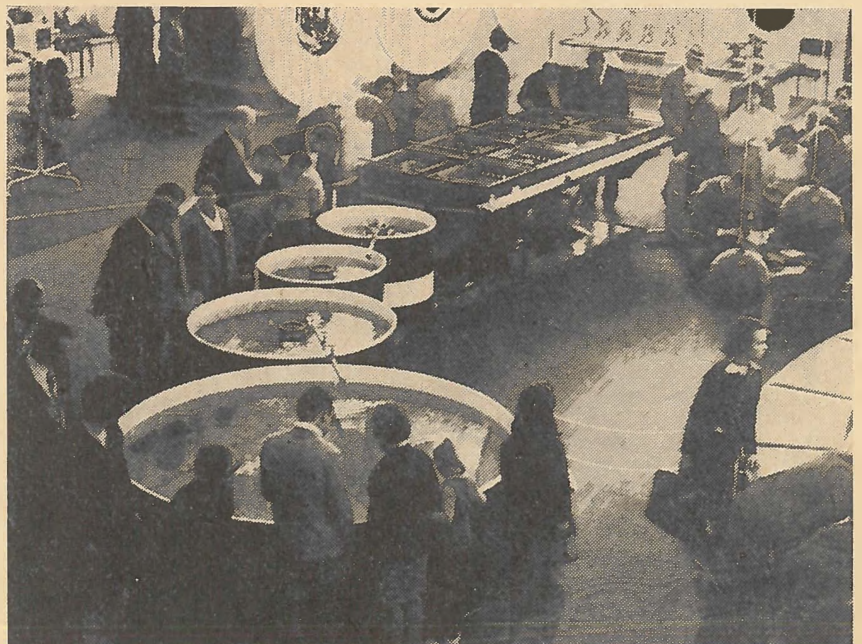
A klimatikus viszonyok változatosága magyarázza, hogy a ponty és a növényevő halak tenyésztése területenként eltérő technológiával történik. A pontyot félmesterségesen és mesterséges úton szaporítják. Az ikra ragadosságát a gazdaságok nagy többségében talkumos kezeléssel szüntetik meg, néhány gazdaságban vízzel hígított tejet alkalmaznak erre a célra. E módszerek használatakor az ikra a termékenyítés után a Weiss (Zuger)-üvegbe helyezéséig mindössze félórás kezelést igényel. A növényevő halak szaporítása általában ponythipofizis alkalmazásával történik, néhány helyen azonban a két busafaj szaporításakor áttértek a mesterséges hormonkészítmények (CG hormon) használatára.

A ponty és a növényevő halak előnevelése még nem általános, de egyre több gazdaságban alkalmazzák. Az ország déli részén, ahol a tavak vizének átlaghőmérséklete márciustól szeptemberig 22—23 °C, az iva-

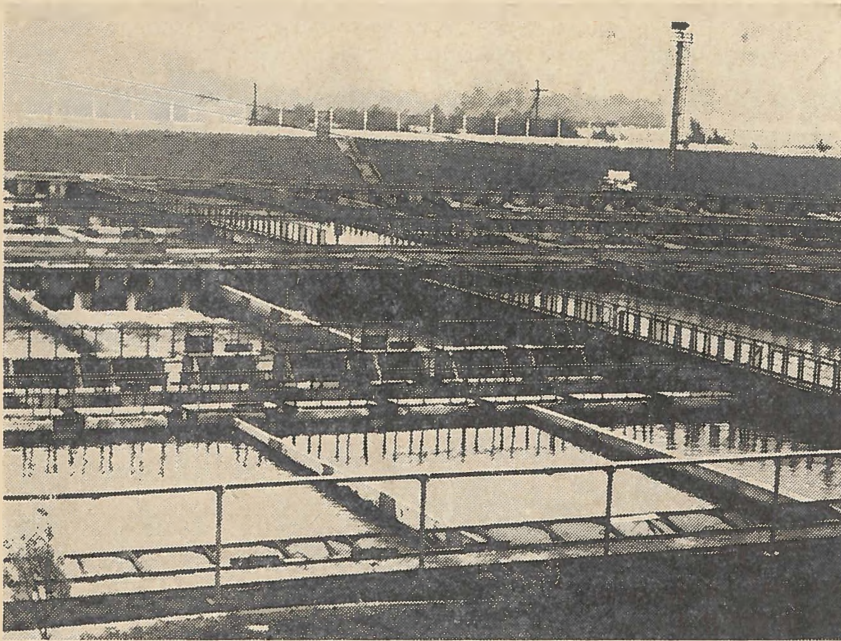
déknevelő tavak népesítése 300 000 db/ha. A 180—200 napos tenyészidő alatt a ponty 25, a növényevő halak 30—35 g súlyt érnek el. A megmaradás 50—70%. Az ivadéknevelés első másfél hónapjában a halakat nem takarmányozzák.

Az északabbra fekvő tógazdaságokban — pl. Ukrajnában — hasonló népesítés mellett az egynyaras pontyok 10, a növényevő halak 15—20 g súlyúak. A tavakat itt szerves- és műtrágyázással készítik elő, és rövidebb a takarmányozás nélküli időszak is.

Az ország déli területein a gazdaságok egy részében 0,015—0,035 g súly eléréséig előnevelik az ivadékot. 3—4 millió db/ha táplálkozni kezdő lárva kihelyezése esetén a halak ezt a súlyt 10 nap alatt érik el, 60—75%-os megmaradás mellett. Északabbra nagy népesítési sűrűség alkalmazásával rövid idő alatt 0,035—0,150 g súlyig nevelik elő az ivadékot, de elterjedt az 1 millió db/ha-os népesítés, s a 30—

Toktenyésztő telep munkájának bemutatása a Halászati Világkiállítás szovjet pavilonjában

40 napos, 1 g súlyig történő előnevelés is. Az utóbbi két esetben (a kevésbé meleg területeken) a tavakat nagy mennyiségű szervesanyag felhasználásával készítik elő, melyet a tótálaj felső rétegében forgatnak, s az előkészítéshez műtrágyát is használnak. Az árasztással egyidőben szénkúpacokat helyeznek az előnevelő tavakba.

Délen az előnevelést kb. 200 ezer db/ha népesítésű utónevelés követi (45% ponty, 45% fehér busa, 7% pettyes busa, 3% amur). Az ennél hidegebb vízi tógazdaságokban vagy monokulturális pontyivadéknévelés folyik 50–70 ezer db/ha népesítéssel, 20 g-os végsúly eléréséig; vagy polikulturális ivadéknevelés, 180–200 ezer db/ha hal kihelyezésével (40% fehér busa, 15% pettyes busa, 5% amur).

A déli országrész halgazdaságaiban a 6000–8500 db/ha-os népesítésű polikulturális áruhaltermelés az elterjedt. Az átlagos hozam 3,0–4,0 t/ha. Az ország középső részén 2000–3500 db/ha a népesítés, a bruttó termés 1,0–1,4 t/ha.

Kutatás

Halászati és ichthyológiai kutatás a Halgazdálkodási Minisztérium, a Mezőgazdasági Minisztérium, a Tudományos Akadémia intézeteiben, vala-

Modencés haltermelő gazdaság Kiebben

mint az egyetemek állattani tanszékein folyik. Az intézetek kutatólétszáma nagy, pl. az Össz-szövetségi Tógazdasági Kutatóintézetben 300 kutató dolgozik. A nagy létszám lehetővé teszi, hogy számos kutatóállomást létesítsenek az ország területén. Az Össz-szövetségi Tógazdasági Kutatóintézetben (VNIIPRH), az Ukrán Haltenyésztési Kutató Intézetben (Ukr. NIRH) és a Lenin-grádi Állami Halászati Kutató Intézetben (Gosz. NIORH) folyó kutatás főbb irányai, eredményei az alábbiak:

Genetika

Ponty tájfajták kialakítása különböző hőmérsékletű vizekben folyó, eltérő intenzitású gazdálkodás számára. E munka eredménye az ukrán rajnai rámás (tükrös) ponty és a kevésbé intenzív körülményekhez jobban alkalmazkodó ukrán pikkelyes ponty. Az Össz-szövetségi Tógazdasági Kutatóintézetben a Moszkva környéki terület tájfajtájának kialakítását végzik. Ugyanitt folyik a hasvizkórnak ellenálló krasznodarszki tájfajta kialakítása. A növényevő halaknál jelenleg a szelekciós irányokat keresik, a testarányok alakulását, il-

1. táblázat

A bruttó fogás alakulása (millió tonna)

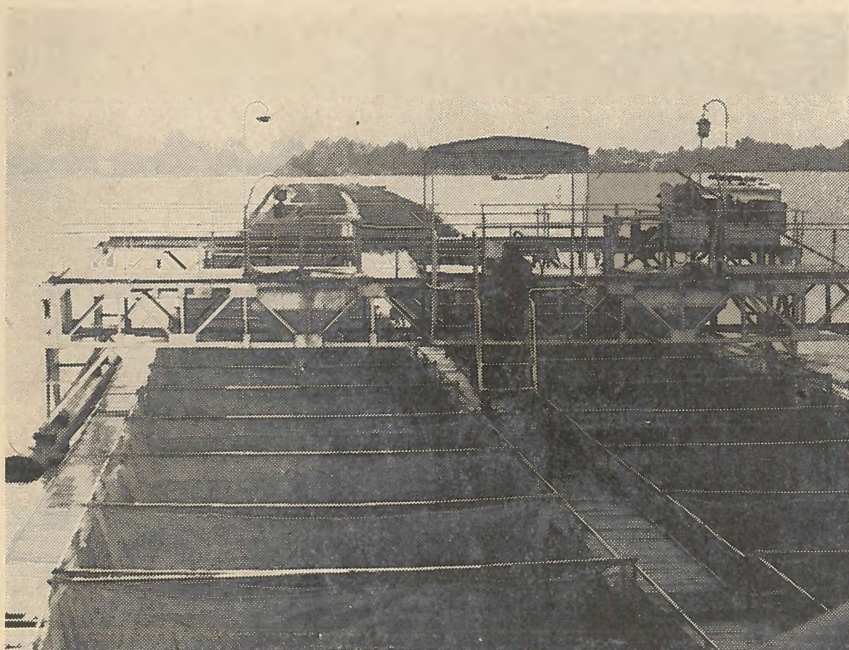
1948	1960	1969	1970	1971	1976
1485	3051	6498	7250	7340	10 300

letve a növekedés és érés összefüggését tanulmányozzák. Kialakították a genetikai munkában nélkülözhetetlen egyedi jelölés módszerét: vagy cseppfolyós nitrogénben lehűtött fémmformákat alkalmaznak, vagy különböző színű festékeket fecskendeznek a bőr alá.

Foglalkoznak a biokémiai polimorfizmusok, az indukált mutációk vizsgálatával, valamint a gynogenezissel. A gynogenetikus ponty előállításakor a sperma roncsolására UV fényt használnak.

Takarmányozás, táplálkozás-fiziológia

A tógazdasági haltenyésztésben, az áruhal neveléséhez 26% fehérjetartalmú tápot alkalmaznak, melynek alapanyagai területenként különbözőek. Keresik, melyek a leggazdaságosabban felhasználható alapanyagok egy-egy területen, és a különböző korú halakat milyen beltartalmi értékű tápokkal célszerű takarmányozni. Foglalkoznak a ketrecben és az átfolyóvízes medencékben folytatott halnevelés teljes értékű tápjainak kialakításával. A kísérleti indítótápok,

Ketreces haltenyésztő üzem a kievi hőerőmű hűtővizén

amelyek nagy mennyiségű zooplankton felhasználásával készülnek, 3—4 napos természetes táplálék fogyasztása után az ivadékok tápanyag-igényének teljes kielégítésére alkalmasak.

Vizsgálják, hogyan alkalmazhatók az állattenyésztés egyéb területein használt fehérje-koncentrátumok és vitamin-premixek haltápok gyártásához. A Leningrádi Állami Halászati Kutatóintézetben az állati fehérje növényi fehérjével való helyettesítésének lehetőségeit keresik. Eddigi munkájuk eredményeképpen a 45% hallisztet tartalmazó pisztrángtápot, 18% hallisztet és növényi fehérjét tartalmazó táppal tudják helyettesíteni, ha ezeket a növényi fehérje emésztését elősegítő enzimkeverékkel együtt adagolják. Itt foglalkoznak a ketreces és a medencés áruhaltermelés és anyahal-előkészítés vitamin-szükségletének meghatározásával.

A fiziológiai laboratóriumok első sorban a takarmányozással kapcsolatos táplálkozás-fiziológiai vizsgálatokat végzik, és az átfolyóvízes-medencés halnevelés fiziológiai, anyagforgalmi hatásait vizsgálják.

Haltáplálék szervezetek tömegtenyésztése

A halak medencés elő- és utónevelése a komplett startertápok hiánya miatt zooplankton, sóféreg és szúnyoglárva felhasználásával történik. Ezeknek a táplálékszervezeteknek a tömegtenyésztésére már kidolgoztak tavakban és medencékben alkalmazható módszereket. Jelenleg a tenyésztés új eljárásait, valamint a tömegtenyésztésbe bevonható új fajokat keresik. A táplálékszerveze-

2. táblázat

Az ivadékok-előállítás főbb mutatói

Éghajlat	Technológia	Faj	Népesítés millió db/ha	Végsúly g/db	Tenyész- idő nap	Meg- mara- dási %*	
Szttyeppe	Előnevelés Mk.	P	3—4	0,015—0,035	10	60—75	
		N _e	3—4	0,015—0,035	10	60—75	
	Utónevelés Pk.	P	0,09	25	160—180	50—70	
		N _e	0,11	30—50	160—170	50—70	
		P	0,30	25	180—220	50—70	
Mérsékelt	Előnevelés nélkül Mk.	N _e	0,30	30—50	170—180	50—70	
		P	2—4	0,030—0,050	10—15	60—70	
	kis súlyig	Mk.	N _e	2—4	0,030—0,050	10—15	60—70
			P	1	1	30—50	40—60
	nagy súlyig	Mk.	N _e	1	1	30—35	40—60
			P	0,08	10—15	120—140	40—50
	Utónevelés Pk.	N _e	0,12	15—18	110—120	40—50	
		P	0,30	10	140—150	40—50	
	Előnevelés nélkül Mk.	N _e	0,30	15—20	130—140	40—50	

* 4 napos lárvára vonatkozik

P=ponty

N_e=növényevő

Mk=monokultúra

Pk=polikultúra

tek előállításával foglalkozó, temperáltvízi gazdaságok hálózatának kialakítását tervezik. Kutatási feladat a zooplankton szervezetekkel (első sorban Moinával) történő szennyvíztisztítás módszereinek kidolgozása.

Új halfajok honosítása, akklimatizáció

Az ország különböző részein őshonos halfajok (növényevő halak, lapátorru tok, szibériai tok) nagyobb területen történő elterjesztése mellett az amerikai csatornaharcsa, valamint a buffaló három fájának, valamint az amerikai sügérnek honosításával foglalkoznak, és e fajok szaporításának, valamint tavi tartásának biotechnikáját dolgozzák ki.

Halegészségügyi kutatások

Vizsgálják vírusos, bakteriális, parazitás betegségek természetét, a kopoltyúnekrózis, a hasvízkór és az úszóhólyag-gyulladás elleni védekezés módszereit, és gyógyításuk lehe-

Halváltó állvány üzemkész állapotban egy szovjet üzemből (Tóth Árpád felvétele)

tőségeit. Foglalkoznak a ketreces és medencés tartás során fellépő betegségekkel: a gázembóliával, az egysejtű élősködők inváziója elleni védekezéssel, az intenzív angolnatarítás hal-

Intenzív halasított víztározó halai a Szovjetunióban

trágyázás, a lehalászás, a halválogatás és a szállítás gépesítését dolgozzák ki.

Az intézetek kutatómunkájukról a legismertebb folyóiratokban vagy intézeti kiadványaikban számolnak be. A gyakorlatban alkalmazhatónak ítélt eljárásaikat, technológiai javaslataikat a halgazdaságok a Halgazdasági Minisztérium Információs Intézete útján kapják meg. Ez utóbbi a legfontosabb bel- és külföldi cikkek kivonatát, illetve gyorsfordításait he-

való hasonlósága, sőt egybeesése is. Ez a tapasztalatok gazdag forrásanyagát kínálja számunkra.

Péteri András

Haltenyésztési Kutató Intézet
Szarvas

Az árutermelés néhány mutatója

Éghajlat	Faj	Népesítés db/ha	Végsúly g	Bruttó termés tonna/ha
Szttyeppe	Ponty	3000—4000	300—500	1,40
	F. busa	2000—3000	400—600	1,25
	P. busa	800—1000	400—600	0,45
	Amur	200—400	500—600	0,17
	Összesen:	6000—8000		3,2—3,3
Mésékelt	Ponty	1500	400—500	0,67
	F. busa	1000	350—400	0,38
	P. busa	500	350—400	0,19
	Amur	100	400—500	0,05
	Összesen:	3000—3200		1,2—1,4

egészségügyi problémáival. Az Összszövetségi Tógazdasági Kutatóintézet vezetésével az egész országra kiterjedő ichthiopatológiai szolgálatot hoztak létre és tartanak fenn.

Technológiai-műszaki kutatások

E munka során a gazdaságilag fontos halfajok tenyésztésének legcélsebb biotechnikáját, és ezzel összefüggésben a takarmányozás, a

tenként megjelenő füzetekben adja ki.

A fentebb felsorakoztatott tények alapján kibontakozó helyzetkép két általános következtetést tesz lehetővé:

— a Szovjetunió halgazdálkodása, beleértve a további fejlesztést megalapozó tudományos vizsgálatokat is — magas szintű,

— az országban megtalálható az adottságok és törekvések miénkhez

Állattenyésztési Tudományos Napok

A Magyar Agrártudományi Egyesület Állattenyésztők Társasága 1977. november 23—24-én rendezte meg a XI. Állattenyésztési Tudományos Napokat. Az ülés ezúttal a takarmányozás különböző időszereű kérdéseivel foglalkozott. Az elhangzott előadásokhoz csatlakozó korreferátumok sorában szólalt fel dr. Müller Ferenc, a szarvasi Haltenyésztési Kutató Intézet igazgatója. Hozzászólásában ismertette a haltápok gyártásának helyzetét és perspektíváit, az egyes halfajok táplálkozási igényéhez alkalmazkodó receptúrák kidolgozásában vállalt szerepet és az ezen takarmányok felhasználásában rejülő előnyöket, melyeket a halászati ágazat ma még kevésbé ismer. Az állattenyésztési szakemberek körében az elhangzott ismertetés élénk érdeklődést váltott ki.

T. A.

A tógazdaság szervezésének állategészségügyi szempontjai

IV.

Technológiai rész

A Halászat 1977. 4. számában adtunk áttekintést azokról a szempontokról, amelyek a legjelentősebbek a tógazdaságok állategészségügyi intézkedéseinek szervezésében.

A Halászat előző (1977. 6.) számában a halgazdaság belső higiéniai rendjét ismertettük. Befejező közleményünkben a tenyészhaltartás, a halszaporítás, előnevelés és az ivadéknevelés állategészségügyi technológiájával foglalkozunk.

A tenyészhal tartása

A tenyésztésre kiválasztott kis halakat ivarérettségük elérése után (lásd a mellékelt táblázatot) raktártóban tartják. A tenyészponty 4—5 éves kortól *telettetőbe* kerül. A telettető részleg lehalászása során meg kell győződnünk arról, hogy a pontyokon darakór, kopoltyúférgesség vagy más betegség tünetei előfordulnak-e. Az ivató tóba való áthelyezés előtt végezzünk parazitaellenes fűrdetést a telettetőben és a hasvízkór elleni gyógytápos megelőző kezelést.

Ivás után a tenyészhal maradjon az *ivató tóban* vagy kerüljön *raktártóba* őszig, és a növényzetre vagy a kitett fészekbe rakott ikrát helyezük át előnevelő tóba, hogy a tenyészhalaktól minél kevésbé fertőződhessenek. (Állategészségügyi szempontból tehát nem helyes a tenyészhalat áttelepíteni és a lárvákat az ivató tóban hagyni.)

A mesterséges termékenyítésre használt tenyészhalakat 30—60 m²-es *raktártavakban*, *medencékben* tartják, amelyeket a termékenyítés időszakában kell felváltva tisztítani és fertőtleníteni.

A HAL SZAPORÍTÁSA ÉS ELŐNEVELÉS HIGIÉNIÁJA

Az ivatás

Az ivató 100—200 m² alapterületű, füves talajú víz mélysége 10—80 cm. Völgyzárógátas rendszerben csak első tó lehet, előtte haltól mentes tó legyen, amely a vizet szűrt állapotban kapja.

Ha a víz hőmérséklete elérte a 18—20 °C-t, kihelyezzük süllőből, harcsából az ívópárokat, egyéb halból az ívó törzseket: pl. 2 tejes és 1 ikrás vagy 3 tejes és 2 ikrás pontyot. Az ivartermékek leadását az erős csobogással járó hajnali nászfürdés jelzi. Az ikrát 3—4 napon belül, vagyis a lárva kikélesése előtt vigyük át az

azért is célszerű hőerőműből venni, mert annak vize halkártevőket nem tartalmaz.

A zsenge ivadék előnevelése

A ponty és a növényevő halfajok (az amur, a fehér és a pettyes busa) zsenge ivadékaiból rövid 3—4 hetes előnevelésre hektáronként 2—5 milliót hosszabb, egynyaras korig történő nevelésre 100—500 ezret 0,1—1 hektár nagyságú védett és lehetőleg temperált vízi tavakba kell helyezni. Ahol nagy tavakban tartják, ott a lehülés, a halélsőködők és az ivadék kártevői nagymértékű kallódást idézhetnek elő. A víz mélysége 80—100 cm, amelynek felét a kihelyezés idejére, teljes szintjét pedig a kihelyezés után 1 hét múlva kell elérni.

Csak száraz, hektáronként 7—15 p égetett mésszel kezelt, lekaszált fűvíz medencébe, tóba helyezzünk ki zsenge ivadékokat, pontyot és növényevőket együtt, szélárnyékos partszakaszon. Néhány száz ivadékokat életképességük megállapítására próbálódásban tegyünk a vízbe.

A szűretlen élővizet csak durva rács után tett 0,5 mm-es lyukbőségű szitán át engedjük a tóba.

A halkártevő rákok (Cyclops- és Daphnia-fajok) elpusztítására az előnevelő tavak vizébe — ha a szűretlen élővizből származik a kihelyezés előtt 5—7 nappal 1 mg/liter ditrifont kell feloldani. (Ez alatt az idő alatt a tó vizét be lehet már oltani kerekférgekkel, majd az 5—7 nap elbomlási idő után, a kihelyezés szakában haltáplálékot adó rákokkal.)

A békákat légpuskával irtunk a kerítetlen medencék, tavak körül.

Az első 10 napban árpa- és szójaliszt, később még állati fehérjét tartalmazó *takarmány* (húsliszt, haliszt stb.) is szükséges. 10 000 zsenge ivadék

4—10 napos korban	0,2 kg,
11—20 " "	0,5 kg,
21—30 " "	1,0 kg

takarmányt igényel.

előnevelő tóba, ahonnan 14—20 nap múlva az ivadéknevelő tóba kerülhet a zsenge ivadék.

A mesterséges termékenyítés

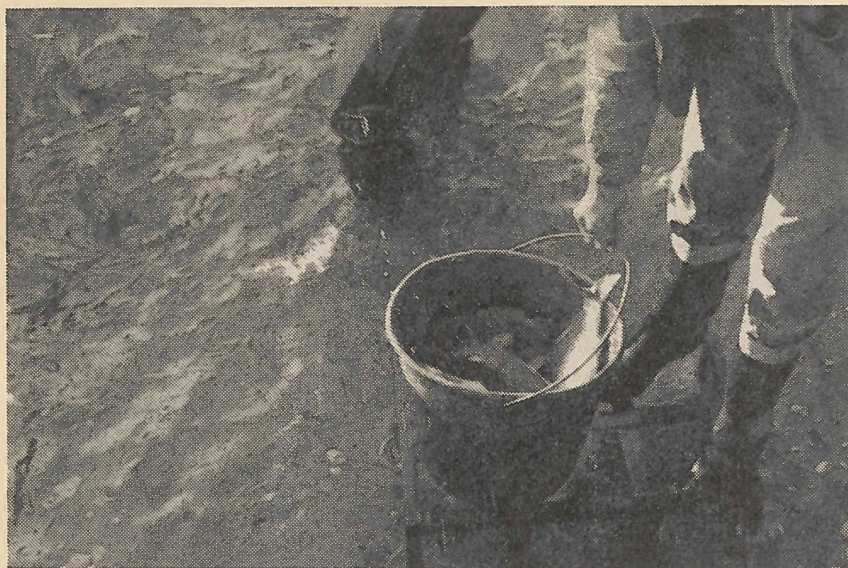
A néhány napig 20—22 °C-os vízben tartott ivarérett ponty, amur és csuka az ivarváladékot ún. hipofízálás után adja le. A ponty szárított agyalapi mirigyének konyhasós oldatának befecskendezése után 24 óra múlva a tej és az ikrá lefejthető. Az amurt szákkal óvatosan emeljük ki. Az ikrát legfeljebb 2—3 cm magasból, és esél nélkül fejjük egy tálba, víz nélkül. Az előzetesen lefejt és hűtőben tárolt tejet az ikrához keverjük, majd vizet adunk hozzá, s erre következnek a megtermékenyülés.

A megtermékenyített ikrát 10—40 literes vízáramlásos üvegedényekben (Zuger-üvegekbe) öntik, majd 2,5—3 nap múlva a megtermékenyített ikrá kb. 50%-ából a lárvákat 4—5 napra szitaszövetből készült keltetőládákba helyezik át, ahonnan a kikelt zsenge ivadék előnevelő tóba kerül.

A keltetőház és az előnevelő medencék vízellátására használt vizet a temperálás követelményén kívül

Az ezüstkárász „nem kívánatos” a tógazdaságban (Tóth A. felvétele)

Allategészségügyi beavatkozás az előnevelés során csak ivadékokat károsító élősködők tömeges megjelenésekor szükséges. Ekkor parazitaellenes fürdetést végzünk a medence

Az ivadéknevelés higiéniája

Az előnevelt pontyivadékból (P_e, 12–35 mm hosszú, 0–3–1,3 g súlyú) 14–15 °C-nál tartósan magasabb víz-

Továbbtenyésztésre szánt halat csak vízzel töltött edényben szabad mérlegezni (Tahy B. felvétele)

kis egyenyarast a hároméves üzem igényli.

Erre a célra elsősorban az *ivadéknevelő tó* (5–10, ha a víz mélysége 70–80 cm) vagy tavaszi és nyári lehalászások esetén az *áruhaltermelő tó* (20–100 ha) szolgálhat, nagyon fontos legalább a kopolyák és a halágy fertőtlenítése égetett mésszel (2–5 q/ha), nemcsak a visszamaradó ragadozó halak, hanem a vadhalak és idősebb pontyok által közvetített élősködők elpusztítása szempontjából is. Ugyanezért a vizet rácson és szúnyoghálón keresztül engedjük a tóba. A tó feltöltését a tervezett kihelyezés előtt 7–10 nappal kezdjük meg. A feltöltést megelőzően és a kihelyezést követő 8–10 napban a talaj- és vízkémiai vizsgálatok szerint juttathatunk szerves- és műtrágyát a tóba. Általában +12 °C-nál magasabb vízhőmérséklet esetén 10–16 q/ha szervestrágyát, és +14 °C fölött 25–50 kg/kh szuperfoszfátot, valamint 70–150 kg karbamidot szokás kiadagolni.

Halak biológiai adatai (Antalfi—Tölg után, módosítva)

Halfaj	Táplálkozás	Ivarérett-ség (év)	Ívás hónapja	Ívás módja	Vízhőfok az íváskor °C	Ikraérés tartama (nap)	Oxigén-igény
Ponty	mindenevő	3 2	IV–VI	csoportos	17–20	3–4	kicsi
Amur	növényevő	6 8	VI	csoportos	21–22	1,5	kicsi
Fehér busa	algaevő	6 7	V–VI	csoportos	22–24	1,5	közepes
Pettyes busa	mindenevő	8 9	VI–VII	csoportos	24–26	1,0	kicsi
Compo	mindenevő	3 2	V–VII	csoportos	20–22	3,0	nagyon kicsi
Dévékeszeg	mindenevő	4 3	IV–VI	csoportos	16–20	3–10	közepes
Süllő	ragadozó	3–4 2–3	III–IV	páros	10–14	10–12	igen kicsi
Harcsa	ragadozó	4–5 2–3	V–VI	páros	20–22	2,5–3	kicsi
Csuka	ragadozó	2–3 1–2	II–III	csoportos	2–10	10–30	közepes

vagy a tó vizében. Mivel ilyenkor a táplálékot adó zooplankton nagy része is átmenetileg elpusztul, az állati fehérje mennyiségét növelni kell, a halgazdasági rendszergazda, illetőleg a haltenyésztési szaktanácsadók útmutatása szerint.

Halkártevő rovarok (pl. óriás csibor) jelentkezése esetén — bábjaik elpusztítása céljából — az ivadéknevelő tó *vízszintjét* ajánlatos időszakosan 20–25 cm-rel megemelni.

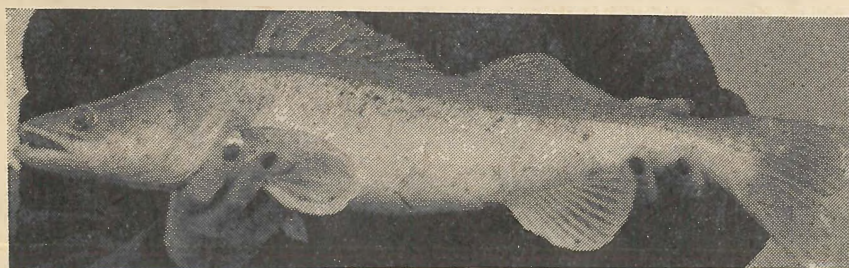
hőmérséklet esetén hektáronként kihelyezünk

25–35 ezret, ha a nagy egyenyarast (120–150 g),
40–50 ezret, ha közepes egyenyarast (40–120 g),
60–120 ezret, ha kis egyenyarast (20–40 g)

kívánunk előállítani. A várható kalódlás mértéke 40–50%. A nagy egyenyaras ivadékokat a kétéves üzem, a

Ha az előnevelt ivadék szállítására használt víz és a tó vizének hőfoka között 2–3 °C-nál nagyobb a különbség, a szállítótóvíz hőfokát 20–30 perc alatt erre a különbségre kell beállítani. Az előnevelt pontyivadékokat a tó szélvédett, 30–50 cm mély, vízínövényzettől mentes partján helyezzük ki. Idősebb hallal vegyesen pontyivadékokat nem szabad kihelyezni, de a növényevő fajok előnevelt ivadékait utánuk helyezhetjük 30%-nyi mennyiségben. Az utóbbiak a pontyivadékkal azonos nagyságúak legyenek.

Kihelyezés után 3 napig különös gonddal figyelni kell, hogy nem jelentkeznek-e kóválygó, pipáló hasal felfelé fordult vagy elhullott egyedek. (L. Az egészséges halállomány betelepítéséről szóló fejezetet.)

Anyasüllő (Toth A. felv.)

Korai kihelyezés esetén már májusban kaszálni kell a vízi és a vízparti növényzetet. Júniustól a kaszált növényzet sarjadéka a növényevőknek bő táplálékot ad.

A *takarmány* csemcsemérete az előnevelt ivadékok testnagyságának megfelelő méretű legyen. A 22 mm-nél kisebbek lisztszerű szuszpenziót, a nagyobbak 0,3-0,5 mm szemcseátmérőjű, pépesített anyagot kapjanak sekély parti vízben, lehetőleg etetőtálcán, ahol ellenőrizhető, hogy elfogyott-e a takarmány.

A 2-4 g súlyú ivadékokat már etetőkarónál takarmányozzuk. (Borsó, szója, ivadéktáp, árpa, malmi rosta-aljórlemény jól felhasználható.) Fontos, hogy a beteleltetésig az ivadékok legalább a 20 g-ot elérje, mert a kisebb ivadékoknak — különösen a parazitás betegségekkel szemben — a természetes ellenállóképességük is kisebb, s így a téli veszteség a vártnál jóval nagyobb.

Az *állategészségügyi teendőket* a 3-4 hetenkénti próbahalászat során megállapított betegségek szabják meg.

A tóban gyógyszeres kezelést többnyire hasvízkór és galandférgesség jelentkezésekor végzünk. Nagy vitamintartalmú és csalogató hatású betetőtő táp esetleges adása után a *hasvízkór elleni gyógytápot* a testsúly 2%-nyi mennyiségében etessük a *betegség megszűnéséig*. *Megelőzőképpen* hasvízkór elleni gyógytápot a *fertőzöttség megállapítása* alkalmával és megelőzőképpen a *teletetőbe való áthelyezés előtt* etessük. (I. a teletetésről szóló fejezetet.)

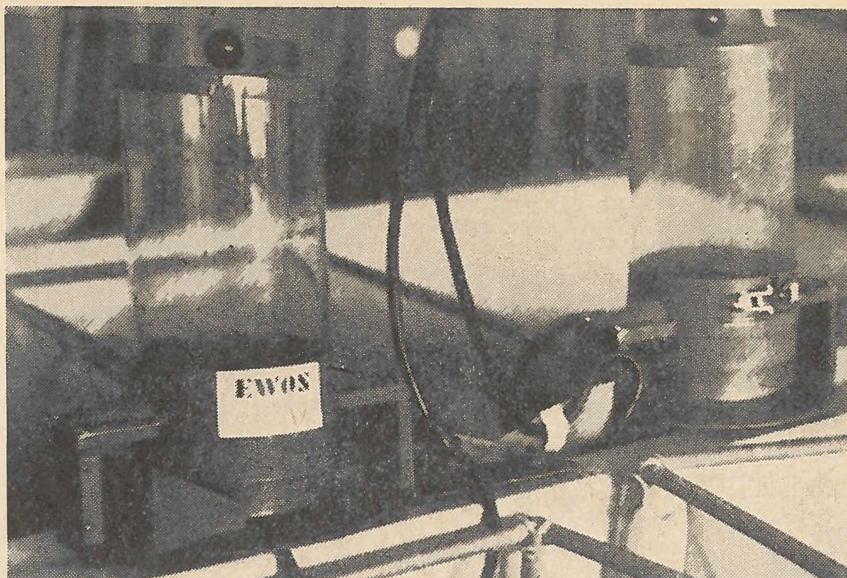
Élősködők ellen gyorsfürdetést a teletetőbe vagy a következő évi tóba való áthelyezés során végzünk. A teletetőben a tavaszi kihelyezés előtt végezzünk *parazitaellenes fürdetést*. (I. a teletetésről szóló fejezetet.)

A nyújtás és az áruhal-termelés higiénijéről

A 3 éves üzemben a *nyújtás* a kis (20-40 g-os) egynyaras ivadékoknak (P_1) a 2. évben történő továbbnevelése 150-450 g-os kis kétnyaras ponttyá (P_2) állategészségügyi szempontból hasonló a 3. évben a háromnyaras ponty (P_3), mint *áruhal előállításához*.

A kétéves üzemben a 2. évben állítják elő az *áruhalat*, amikor a nagy egynyaras ivadék (P_1) a következő évben áruhallá, kétnyaras ponttyá (P_2) fejlődik. Nyújtásra a tó természetes táplálékhiánya szerint 1800-2500 kétnyaras ponttyot helyezhetünk ki 30%-nyi mennyiségben azonos nagyságú növényevő hallal együtt. A nyújtó tó felülete 20-100 hektár, a víz mélysége 80-120 cm legyen. A túlnépesítettségéből eredő veszteség elkerülésére az állomány 30%-át időközben le kell halászni.

Zsilipkiemelő szerkezet a Hortobágyi ÁG-ban (Tóth A. felvétele)

A tó előkészítéséből nem maradhat ki a belső halágy és a kopolyák égetett mésszel történő fertőtlenítése. A talaj- és a víz kémiai vizsgálatok alapján kb. 25-40 q/ha szerves trágya, 100 kg súlyszaporulatra 5-10 kg/ha nitrogén műtrágya kiszórásával növelhetjük a természetes hal-táplálék mennyiségét. A tó vizébe meszet vízvirágzás esetén szórunk. A két és háromnyaras ponty legelőcsőbb *takarmánya* a műanyagfólia alatt erjesztett szemes kukorica. (L. Az egészséges takarmánnyal való ellátásról szóló pontot.) Ha a tó természetes táplálékhozama nem elegendő, a halak elzsírosodásának megelőzésére kukoricán kívül granulált állatifehérje-takarmányt is kívánatos etetni.

Az *állategészségügyi beavatkozások* az ivadékniveléssel kapcsolatosan ismertetett beavatkozásokhoz hasonlóak. A tó vízében gyógytápos kezelést *hasvízkór és galandférgesség* jelent-

kezése esetén végzünk, megelőzőképpen pedig a nyújtás beteleltetése illetőleg az áruhal lehalászása előtt használhatjuk ezeket a gyógytápot.

Átteletetés előtt a nyújtást *parazitaellenes gyorsfürdetésben*, az áruhaltermelő tóba való kihelyezés előtt pedig a teletetőben *parazitaellenes fürdetésben* részesítjük. (I. a teletetésről és a kihelyezésről szóló fejezeteket.)

Pontyhimlő észlelése esetén a tó állományát egy másik tóba helyezük át, ilyenkor betegség kezelés nélkül megszűnik.

A fel nem sorolt viszonylag ritka halbetegségek megelőzésére és leküzdésére, különösen új halfajok esetén, a területileg illetékes állategészségügyi állomásnak — az illetékes állategészségügyi intézet szakvéleménye alapján tett — intézkedései szerint szükséges eljárni.

Dr. Szóvátay György
MEM főállatorvos

A természetes vízi halászat kalendáriumja

MÁRCIUS

A csuka halászata tilos, azonban ahol keltetőház van ott a megyei tanács Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Osztályához kell fordulni csukafogási engedélyért. Köztudomású, hogy a természetes vizekből kifogott, úgynevezett „folyós” csukától lehet ivarterméket legjobban levenni, és legjobb hatásokkal termékenyíteni. Ahol nincs keltető és megfelelő ivóhely, de több jó csukás víz van, úgy ezekre a területekre termékenyített ikrát kell kihelyezni. A termékenyítést a vízparton el lehet végezni, és a termékenyített ikra 6–10 óráig vízben károsodás nélkül szállítható. A keltetővel rendelkező gazdaságok ebben a hónapban helyezik ki az úszó, táplálkozó csukaivadékot. A kihelyezés olyan helyre történjen, ahol megfelelő búvóhely van, és megfelelő táplálék áll rendelkezésre. Alaposan szétterítve, a megfelelő élettér biztosítása szempontjából. Amennyiben vízfrissítésre van lehetőség, azt végre kell hajtani. A vízszennyezés figyelésére a figyelőszolgálat kiépítését meg kell szervezni. Ebben az időszakban a víz még elég hideg, nem túl gyorsak a halak, a vízinövényzet nem fejlődött ki, így a háló mozgását nem akadályozza, a hal is jól tárolható. Mindenesetre a szelektáló halászat beindulásával párhuzamosan az értékesítést is jól meg kell szervezni. A természetes vízi halászatok vizre viszik a varsát, marzshálót, tükörhálót, de előkészítik a halfogó horgokat is, hisz április hónapban már intenzíven táplálkoznak a harcsák is. A fenékhorogokat már ebben a hónapban is eredményesen lehet használni, kedvező vízállás mellett, márnára, bucóra, menyhalra. Árhullám esetén jelentős keszégfélék

lehet fogni hálóval. Ebben az időszakban a halásznak ez a „kenyér”-hala.

ÁPRILIS

Tovább kell folytatni a szelektáló halászatokat, meg kell szabadítani a természetes vizeket a nagytömegű keszégféléktől, hogy az egyéb nemes, békés természetű halaknak megfelelő élettér álljon rendelkezésre a gyors növekedéshez. A folyók magas vízállását ki kell használni, a holtágak áradásos friss vízzel való feltöltéséhez. Nagyon lényeges a sülőfogási tilalom figyelemmel kísérése, és engedélyt kell kérni a Megyei Tanács V.B. Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Osztálytól sülőanya fogásra, a sülőállomány további pótlása céljából. A sülőnek nem minden természetes víz biztosít optimális ivóhelyet, nagyon fontos, hogy ennek az igen értékes ragadozó halunknak szaporodását elősegítsük. Ezt kétféleképpen lehet végezni, a természetes vizekre, ahol megfelelő sülőállomány van, mesterségesen készített fészkeket rakjunk ki, és azt állítjuk a különböző vizekre, ahol védett körülmények között (kosárban) kikelhet. Amelyik gazdaság keltetővel rendelkezik, az a keltetőben előnevelt úszó, táplálkozó ivadékokat rakja ki a megfelelő helyre. A szállítása a termékenyített ikrának nedves moha közé csomagolva, apró jégdarabkákkal hűtve történjen. Az ivadékok pedig vízben, oxigénnel, vagy kompresszorból történő levegő beporlasztásával. Igen nagy gondot kell fordítani a halaknak és a halászóeszközöknek idegen személyektől való megvédésére. A nap 24 órájában a területet egy pillanatra se hagyjuk őrizetlenül.

Kálmán Dániel

A HAKI kísérleti üzemében 1977. évben elért termelési eredmények

Tavi haltermelés:

Megnevezés	Terv	Tény
Bruttó hozam q:	3456	3692
kg/ha:	1848	1974
Nettó hozam q:	2856	3092
kg/ha:	1527	1653
Tak. hozam kg/ha:	855	926
Term. hozam kg/ha:	672	727

Intenzíven kezelt holtág:

A holtágba kihelyezett halállomány 93%-a II. nyaras fehér- és pettyes busa volt. A 38 ha-os holtágon takarmányozás nem folyt, az elért hozam teljes egészében természetes hozam.

Megnevezés	Terv	Tény
Bruttó hozam q:	656	670
kg/ha:	1726	1764
Nettó hozam q:	425	439
kg/ha:	1119	1156

A HTSZ Szövetség új tisztségviselői

A Halászati Termelőszövetkezetek 1977. november 15-i küldött közgyűlésén megválasztották az érdekképviseletet ellátó Szövetség tisztségviselőit:

Elnök:

VIDA ANDRÁS, Előre Htsz elnöke

Elnökhelyettes:

DR. SALLAI LAJOS, Bocskai Htsz elnöke
MATUZ LÁSZLÓNÉ, Petőfi Htsz elnöke

Titkár:

BENCZE FERENC

Elnökségi tagok:

CSOMA ANTAL, Viharsarok Htsz elnöke
DR. DEMETER JÓZSEF, Délborsodi Htsz elnöke
FARKAS LAJOS, Petőfi Mgtsz elnöke
KERN FERENC, Béke Htsz elnöke
KISS TAMÁS, Alkotmány Mgtsz elnöke
DR. LAKOS LÁSZLÓ, Árpád Mgtsz elnöke
SOLYMOS BÉLA, Vörösmarty Mgtsz főagronómusa
TÁRNAI ISTVÁN, Felszabadulás Htsz elnöke
VUITY JÓZSEF, Új Élet Htsz elnöke

Nöbizottság elnöke:

TÓTH ERNÓNÉ, Előre Htsz főkönyvelője

Tagok:

HARMAT JÓZSEFNÉ, Győzelem Mgtsz ágazatvezetője
HEGEDŰS ERZSÉBET, Felszabadulás Htsz agronómusa
MATUZ LÁSZLÓNÉ, Petőfi Htsz elnöke
SZABÓ LAJOSNÉ, Úszó Falu Htsz ügyintéző

TERMELESI ÉS KÖZGAZDASÁGI BIZOTTSÁG:

Elnök:

KISS FERENC, Tiszavirág Htsz elnöke

Tagok:

FÜLDVÁRI JÁNOS, Alkotmány Htsz elnöke
KERN FERENC, Béke Htsz elnöke
DR. SALLAI LAJOS, Bocskai Htsz elnöke
TÓKE FERENC, Vörösmarty Mgtsz elnöke

ELLENŐRZŐ BIZOTTSÁG

Elnök:

PELLE LÁSZLÓ, Tisza Htsz elnöke

Tagok:

CSIKÓS BERTALAN, Alkotmány Htsz halász
CSILLÉRI MIKLÓS, Hunyadi Mgtsz főmérnöke
IGAZ ANTAL, Úszó Falu Htsz elnöke
KÁDÁR MIHÁLY, Virágzó Htsz elnöke
NAGY BÉLA, Délborsodi Htsz főkönyvelő
TAKÁCS JÓZSEF, Egyetértés Mgtsz elnöke

Kinevezett gazdaságpolitikai titkár-helyettes:

DOMIÁN ALBERT

Kinevezett termelési politikai titkár-helyettes:

ANTALFI ANTAL

HAZAI LAPSZEMLE

Halászati szakmérnököket képeznek Debrecenben. — Hazánkban néhány évig szünetelt a halászati szakmérnökök képzése. A folyó tanévben ismét megkezdik. 1960 óta ezt a Gödöllői Agrártudományi Egyetem mezőgazdaságtudományi kara szervezte, s 1974-ig 78 szakmérnöknek adott oklevelet. A MÉM kutatási és szakoktatási főosztálya az újból induló szakmérnök-képzés szervezésével a Debreceni Agrártudományi Egyetemet bízta meg. — Az ágazat speciális jellegéből adódtak a felvétel sajátos feltételei. Legáltalában két éves halgazdasági gyakorlattal jelentkezhetnek még a tavasszal a kizárólag ezen a területen dolgozó agrár, agrárgépész, biológus, vízügyi szakemberek és állatorvosok. Tanulmányi idejük két év (HAJDÚ-BIHARI NAPLÓ)

A NÉPSZABADSÁG november 18-i száma „Tudományos műhelye a halastó” címmel Szluka Emil hosszabb cikkében méltatja dr. Woynárovich Elek munkásságát, eredményeit, melyeket a halak mesterséges keltetése, valamint a tógazdasági haltermelés jelentékeny növelése terén elért. Említi több mint tíz éves, FAO megbízottként két kontinensen is kifejtett úttörő haltenyésztés-szervezési munkáját, mely ugyancsak számottevően öregbíti mind hazánk, — mind saját hírnevét a halgazdaság világában.

Horgászok iskolája. — Az utóbbi években jelentős mértékben megnövekedett a horgászsporthoz érdeklődők száma. Országosan számuk meghaladja a százötvenezretet. E nagyarányú létszámfejlődéssel azonban sajnos nem párosult kellőképpen a sportágot kedvelők „szakismerete”, a vonatkozó szabályok, rendelkezésekkel kapcsolatos tudnivalók terén. Ezért a Magyar Országos Horgász Szövetség elnökségének határozata értelmében 1978. január 1-től a leendő új felnőtt horgászoknak, valamennyi ifjúsági horgásznak és más egyesületekből átlépő tagoknak horgász alapsmeretekből kötelező beszámolót, „vizsgát” kell tenniük. Beszámolásra kötelezhetőek a fegyelmi eljárás alá vont felnőtt, korábbi tagsági viszonyral rendelkezők is. — Mint ahogy 1980-ig valamennyi horgász egyesületi tagnak be kell számolni, fakultatív módon a korábbi tagsági viszonyral rendelkező felnőtt tagok is kérhetik beszámoltatásukat. — A MOHOSZ területi bizottságai a horgászok beszámolásának elősegítésére sok helyen horgász-iskolákat szerveznek. Az iskola térítésmentes. — A foglalkozások előadásos és konzultatív jelleggel kerülnek megtartásra, amelyet filmvetítés követ. A résztvevők látogatási jegyet kapnak, amely egyben az iskola elvégzését is igazolja. A horgászok felkészülését segíti még az ez év elején kiadásra kerülő „Ami

a horgásznak tudnia kell” című kiadvány. 8 Ft önköltségi áron kapható. (FEJÉR M. HÍRLAP)

Anglia délnyugati partjain egy atomerőmű árnyékában működik Ingram korvettkapitány kísérleti halfarmja, amelynek létrehozásában a brit mezőgazdasági minisztérium szakértői is közreműködtek. Az erőmű szinte korlátlan mennyiségben szolgáltat a tenger-víznél 8–10 fokkal melegebb vizet. A halak itt egész éven át táplálhatók. A farm fő terméke a kagyló, az osztrigavadékok, az angolna és egyéb tengeri halak. Speciális etetővályúkkal, hidraulikus víz-áramoltatással és saját tenyésztésű alga-fajokkal folyik a termelés. (MŰSZAKI ELET)

Az ELET ÉS TUDOMÁNYBAN dr. Pénez Bethen hasznos tanácsokat ad az akvaristáknak. Az újakat a benépesítéssel türelemre inti. Az első hetekben halak helyett malaczhívdőket tegyenek a vízbe, 100 l vízre 10 milli-

grammot. Ez az első fertőtlenítésre, továbbá az eszeleges darakór és halpenész ellen is jó. A megfázás és ennek következménye a fájlyolbetegség ellen 100 l vízre 1 g xantakridint, Kopoltyúférges ellen vagy más élősködők ellen 100 l vízben 100 mg ditrifont oldjunk fel. Változtos táplálással, a zsúfoltság kerülésével — 5–10 l vízre egy darab 3–4 centis, nem kényes hallal — kezdjük.

Dr. Molnár Kálmán a MARGYARORSZÁG c. hetilapban a halbetegségekről írt hosszabb cikket, melynek Biológiai védekezés alcímű részét idézzük. „A közelmúltban a halbetegségek elleni védekezésnek egy új lehetősége tárult fel: a biológiai védekezés. Lényege abban van, hogy az élősködőknek is vannak betegségeik. N. G. Sigina szovjet kutató kimutatta, hogy a halak vakscárgát okozó, a szemlencsében élő metelylárva (metacercária) gyakran fordul elő egy Microsporidium faj, a Nosema diplostomi. Megállapította továbbá, hogy a spórás egyszélűekkel fertőzött metelylárva a fertőzés következtében elpusztulnak. Megfigyelés alapján szovjet és amerikai kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy ezeket a spórákat mesterségesen, például szövettenyésztésben elszaporítva, megfelelő mennyiségű fertőző anyagot nyerhetnek, amit a tóba juttatva fertőzhetik a halakban, illetve előbb csigákban élő metely-

lárvaikat. Palmieri amerikai kutató már sikeres kísérletek-ről is beszámolt.

Halastavaink mentén, az álló és folyóvizek partján nem honol „Siri csönd”, s mint ahogy a hangok a víz tükre alatt négyezer olyan sebesen terjednek, mint a levegőben, a zajártalom veszélye is fel-

fokozottabb. — A víz alatti zörejek halakra gyakorolt hatását laboratóriumban vizsgálták. A ponty halkabb zörejt észlelve, szeretne elbújni, a fokról-fokra erősödő hang hallatán előbb nyugtalanul ide-oda úszkál, végül idegesen dobálja magát, görcsökbe rándul. A csukák érzékenyebbek a pontyoknál: a víz felszínére úsznak, ott megmerevednek, a fájdalom-hullám feletti hangerőnél pedig kidobják magukat a vízből. A víz alatti zörejtől való érzékenység tehát halfajonként eltérő. — A tudomány természetesen nem áll meg a kezdeti eredményeknél, hiszen az ilyen jellegű vizsgálatok kiszélesítésére még sok érdekes, s távolról a gyakorlat számára is hasznosítható eredményeket hozhat. (DÉLMAGYARORSZÁG)

A szarvasi HAKI 110 mázas kétnyaras pontyot telepített Nógrád megye horgászvizibe. Az intézet megállapodást kötött a horgászszövetség Nógrád megyei intéző bizottságával, hogy 1980-ig minden évben elvégzi az őszi ponty-telepítést az Ipolyban és más nógrádi vizekben. (MTI)

Új halaszvizek. — Új Tarna-mederről bővülnek vízzeink. A Tarna-völgy településeinek védelmére nagyszabású mederrendezési és töltés-erősítési munkák kezdődtek a Zagyva torkolatától a Budapest—Miskolc vasútvonalig. Jász-ó z s á n á l mintegy két kilométer hosszú új mederszakaszt is építenek. A községen áthaladó régi Tarnameder holtággá változik és kitérő lehetőséget kínál horgászparadicsom létrehozására. (ESTI HÍRLAP) — A Mecsek keleti szélén elterülő Váralközi község természeti szépségeiben gazdag környékén pihenő parkerdőt létesítenek. A községen áthaladó régi Tarnameder holtággá változik és kitérő lehetőséget kínál horgászparadicsom létrehozására. (ESTI HÍRLAP) — Horgász-tó a fővárosban. Budapestben, a kőbányai lakótelep szívében van egy tó. A régi téglagyári agyaggödör átlagosan 5 méter mély. A tó környékét parkosítják, s vízé-

be halakat telepítenek. (DÉLI HÍRLAP) — A gyomai Vihar-sarok Halászati Termelőszövetkezet 35 hektárral növelte halastavainak területét. (BEKÉSMEGYEI NEPUJSÁG) — Új halastavat létesítenek a halászati és mezőgazdasági térszek, — erről számolt be Vida András, a Halászati Termelőszövetkezetek Szövetségének elnöke november 15-én Budapesten a közös gazdaságok küldött közgyűlésén, 17 halászati- és 14 mezőgazdasági tsz munkáját koordinálja a szövetség. A folyó évben 150 hektárral növekszik halastavai terület. (NÓGRÁD)

A horgászok és halászok együttműködésének szép példáját adták a minap Győdött. A Rába Magyar Vagon és Gépgyár horgászgyógyászat azzal a kéréssel fordult a győri Előre Htsz-hez, hogy horgászvizet, a Holt-Marcál több kilométeres szakaszát — tisztítsák meg a nagyra nőtt harscsáktól. A szövetkezet egyik legjobb halászbrigádját vezényelte a horgászvizre. Az eredmény: néhány nap alatt 88 nagyharscsát fogtak ki. köztük jó néhány 25–35 kilósat. A rablóhalak kifogását ezentúl 3 évenként rendezik ezen a vízszakaszon. (MAGYAR HÍRLAP)

A Fejér Mezei Hírlap „Nincs okuk aggódásra a Velencei-tavi horgászoknak” című cikkében Vékonny Károly területi bizottsági titkár szakszerűen meqmagyarázza egyes csodáknak, hogy a szelektáló halászt a horgász érdekekkel tökéletesen egyezik.

Horgászudülő. — Házgyári panelekből modern, háromszintes üdülőt létesített Szarvas közelében, a Körös

partján a Délmagyarországi Építő Vállalat, Arra is gondoltak, hogy a kifogott zsákmányt az üdülő konyháján, illetve bográcsokban mindenki megfőzhesse. (NÉPSZAVA)

Bábolnán BCR néven takarmánypremix-gyártó vállalat alakult. Tagjai a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát, a Chinoín Gyógyszer és Vegyszeti Termékek Gyára, valamint a Kőbányai Gyógyszerárugyár. A BCR évente 20 ezer, majd 30 ezer tonna takarmány- és gyógyszeres premixet akar előállítani 600–800 millió forint termelési értékben. (NÉPSZABADSÁG)

Pöschl Nándor

A HALAK FEHÉRVÉRSEJTJEI. A. E. Ellis 38 oldalas tanulmányt írt a halak leukocytá-iról (= fehérvérsejtjeiről). A monográfia rendszerű anyagot 180 irodalmi felsorolás egészíti ki. (Journal of Fish Biology, Vol. 11. (77) N° 5.)

IZRAELI FEHÉR BUSÁK. D. Shefler és K. Reich növekedés-vizsgálatakat végeztek fehér busákon. A két kutató megállapította, hogy az izraeli Kinneret tóban, 40–41 hónap leforgása alatt 6,8–10,3 kg súlyúra és 75–85 cm hosszúságúra növekednek ezek az algaevő halak (Bamidgeh, 1. Vol. 29 (77) March).

ŐSZI HALÁRAK. 1977. októberében, a kieli (NSZK) halpiacon az alábbi árakon kínálták a halakat; 1–1 kg mennyiségre számítva: angolna 13,00–36,00; dévérkeszeg 0,60–1,30; sügér 1,40–2,30; csuka 4,40–8,40; süllő 4,00–8,40; ponty 5,00; compó 6,00 ny. német márka (DER FISCHWIRT, Jahrg. 27. (77) N° 12.).

TÉT: A HALÁSZAT! Bizonyos, hogy még hónapokig eltart az a halászati viszály, mely Anglia és Közös Piaci partnerei között dül. Silkin brit halászatügyi miniszter bejelentette, hogy elfogadhatatlannak tartja a partnerországoknak azt az álláspontját, mely szerint a brit partok körül létesített 360 km-es különleges halászati övezet a Közös Piac-hoz tartozik. Silkin szerint az Angliához tartozó 80 km-es övezetben a brit halászok feltétlenül elsőbbséget élveznek és ennek minden körülmény között eleget tesznek. MTI—EH (77. 11. 16)

INTENZÍV AQUACULTURA. Bill McLarney és John Todd cikkében bemutatja a massachusetts-i NEW ALCHEMY INSTITUTE-t (Woods Hole), ahol 1 m³-nyi vízben, 98 nap alatt, 2,5 kg halat állítanak elő. A rendszer nemcsak nagyüzemekben, hanem néhány hektár nagyságú farmokon is bevezethető (The Commercial Fish Farmer, Volume three (77), No. 6.).

POLYFOAM TERMOZS-DOBOZ. Az amerikai Polyfoam Packers Corporation „polystyrene” anyagból létrehozott olyan termoszt-ládákat, melyekben a mélyhűtött hal, rák stb. 36–48 órán keresztül biztonságosan szállítható, anélkül, hogy az élelmszeri eközben szárazjéggel hűteni kellene (The Commercial Fish Farmer, Volume three, (77) No 6.)

FÜSTÖLT AMUR. Az NDK-ban levő Neubrandenburg körzetében is megtalálta életfeltételeit az amur. A helyi halfeldolgozó üzemben — az elmúlt esztendőben — 66 mázsa füstölt amurt készítettek, mely egyértelműen megnyerte a vevők tetszését. Az elkövetkező években fozozzák az amur telepítését és füstölve való feldolgozását — írja V. Piper (Zeitschrift für die Binnenfischerei der DDR, Jahrg. 24. (77) No 9.).

NÉPESÍTÉSI ÚTMUTATÓ. V. Lavrovskij a halastavak népesítési nagyságáról írt tanulmányt. Az érdekes útmutatóból megtudható, hogy pl. Jugoszlávia egyes pisztrángos tógazdaságaiban 120–360 tonna halat termelnek egyetlen hektáron; az USA-ban 400–500 tonna az eredmény. A legnagyobb sikert izraeli tógazdáknak sikerült elérni: 410 nap leforgása alatt 860 tonna halat állítottak elő 1 hektáron — naponta többszöri vízcserevel és 16–17 °C fok hőmérséklet mellett (Rybovodstvo i rübolovstvo, Moszkva 20 (77) No 2.).

ÚJ HALEGÉSZSÉGÜGYI KÖNYVEK! 1977-ben, a stuttgarti GUSTAV FISCHER VERLAG két fontos halegészségügyi könyvet jelentetett meg a „Hal és környezete” c. sorozat (Fisch und Umwelt) harmadik és negyedik köteteként. A harmadik kötet a halakban és a vízben feldúsuló káros anyagokkal foglalkozik (a könyv eredeti címe: DATEN ZUR SCHAFFENSTOFFANREICHERUNG IN FISCHEN UND FISCHGEWÄSSERN), ára 16,80 ny. német márka. A negyedik kötet a halak kórszövet-tanát tárgyalja 88 oldalon, 89 ábrával és 4 táblázattal (a könyv eredeti címe: BEITRÄGE ZUR HISTOPATHOLOGIE DER FISCHE), ára 44,00 ny. német márka.

TÁRLATON A HALKÖVÜLETEK. A hamburgi Paleontológiai és Geológiai Intézet 1977. őszén nagyszabású kiállítást rendezett őshalak megkövesedett példányaiból. A bemutatón főleg 70–150 millió éves, teljesen épen maradt halkövületek voltak láthatók. Többek között rájak, ősherinek, makrelák és kardhalak szerepeltek a színvonalas tárlaton. (Mint ismeretes, már 400 millió évvel ezelőtt is voltak halak.) A hamburgi halkövületekről, 10 fényképpel illusztrált cikket írt O. Volgmann és W. Weitschat. FISCH UND FANG, Jahrg. 18. (77) No 12.

VISSZATÉRTEK A HALAK. A London és Tilbury közötti 40 km-es Themse szakaszon jelentősen javult a víz minősége, a nagyszámú szennyvízderítő jóvoltából. Az említett folyószakaszon 91 halfajt sikerült megszámolni a halbiológusoknak. 15 évvel ezelőtt ezen a vízszakaszon — a nagymérvű szennyezettség miatt — legfeljebb néhány angolnát lehetett fogni. DAS TIER, Jahrg. 17. (77) No 12.

FAKAT A PATAKOK PARTJÁRA! Horst Wilke cikkében számos érveléssel szorgalmazza a fák és cserjék ültetését a vízfolyások parti részére. Wilke szerint ezek a keskeny erdősávok hallatlanul kedvezőek a vizek tisztaságának megóvásában. Ugyanis a

FAKAT A PATAKOK PARTJÁRA! Horst Wilke cikkében számos érveléssel szorgalmazza a fák és cserjék ültetését a vízfolyások parti részére. Wilke szerint ezek a keskeny erdősávok hallatlanul kedvezőek a vizek tisztaságának megóvásában. Ugyanis a

FAKAT A PATAKOK PARTJÁRA! Horst Wilke cikkében számos érveléssel szorgalmazza a fák és cserjék ültetését a vízfolyások parti részére. Wilke szerint ezek a keskeny erdősávok hallatlanul kedvezőek a vizek tisztaságának megóvásában. Ugyanis a

Miről a külföldi

ket léptettek életbe. E szerint az orvhorgász vagy orvhalász — ha tetten érik — akár 3 évig terjedő fogházbüntetést is kaphat! FISCH UND FANG, Jahrg. 18. (77) No 12.

NINCS OK AZ AGGDALOMRA.

Az Adria vize tiszta és nincs semmi jele annak, hogy jelentős szennyezés fenyegetné ezt a tengert. Ezt állapította meg az a francia tudományos expedíció, amely a világhírű oceanográfus, J. Cousteau vezetésével a dalmát partok közelében végezte felderítő munkáját. A kutatókból álló csoport a „Calypso” hajóval közelítette meg a Split és Dubrovnik közötti tengerszakaszt. A munkát gyakran félbe kellett szakítani, mert 1977. őszén igen gyakoriak voltak a viharok a jelzett térségben. Végül is sikerült a teljes munkaprogramot végrehajtani. Cousteau-ék munkájába bekapcsolódtak a Spliti Oceanográfiai és Halászati Kutatóintézet szakemberei is — MTI-TANJUG (1977. 11. 22.)

VISSZATÉRTEK A HALAK. A London és Tilbury közötti 40 km-es Themse szakaszon jelentősen javult a víz minősége, a nagyszámú szennyvízderítő jóvoltából. Az említett folyószakaszon 91 halfajt sikerült megszámolni a halbiológusoknak. 15 évvel ezelőtt ezen a vízszakaszon — a nagymérvű szennyezettség miatt — legfeljebb néhány angolnát lehetett fogni. DAS TIER, Jahrg. 17. (77) No 12.

FAKAT A PATAKOK PARTJÁRA! Horst Wilke cikkében számos érveléssel szorgalmazza a fák és cserjék ültetését a vízfolyások parti részére. Wilke szerint ezek a keskeny erdősávok hallatlanul kedvezőek a vizek tisztaságának megóvásában. Ugyanis a

Számol be sajtó?

fák gyökérzete egyrészt megfogja a talajt, így eróziós károk nem keletkezhetnek, másrészt a talajvízzel sodródó növényi tápanyagok megkötődnek és nem jutnak tovább az élő vizekhez. *AFZ FISCH WAID, Jahrg. 102. (77) No 12.*

SZIVÁRVÁNYOS PISZTRÁNG KOPOLTYÚROTHADÁSA. P. Gittino és G. Cantini Cortellezzi négyoldalas tanulmányt írt a szivárványos pisztrángok egyik leggyakoribb és legveszélyesebb betegségéről, a kopoltyúrothadásról. Az olasz nyelven írt, 10 szövegtani képpel kiegészített tanulmány végén rövid, angol nyelvű összefoglaló található. *PISCICULTURA E ITTIOPATOLOGIA, Anno XII. (77) No 2. (77).*

KI MENNYI HALAT ZSÁKMÁNYOL A TANGANYIKA TÖBÖL? G. W. Coulter dolgozatában részletesen ismerteti Afrika egyik legnagyobb tavának, a Tanganyika tónak a halászatát. E szerint a 32 600 km² felületű tóból (melynek legnagyobb mélysége 1470 méter) évente 73 000 tonnányi halat fognak a halászok. A zsákmány a következőképpen oszlik meg, a tóval határos országok között: Tanzánia 44 000, Burundi 16 000, Zaire 7000, Zambia 6000 tonna. Coulter kiszámította, hogy egy-egy hektárról 22,5 kg halat zsákmányolnak a térség halásza. *J. Fish Biol. (77) No 11.*

CELLULÁZ ELEMZÉS. A. Prejs és Mieczyslaw Blaszczyk összehasonlító vizsgálatokat végzett a karika keszeg, a bodorka, a vörösszárnyú keszeg, a dévérkeszeg, a ponty és a törpe maréna között, a cellulózaktivitás vonatkozásában. Megállapították, hogy a pontyfélék családjába tartozó fajoknál jelentős a növényi rostok (cellulóz) elbontására irányuló, enzim tevékenység, ugyanakkor az apróállat fogyasztó marénánál a növényi eredetű cellulóz emésztetlenül hagyja el a tápcsatornát. *J. Fish Biol. (77) No 11.*

ÉJJELEK GYŰJTI A HALELESEGET. Craig L. Paulsen olyan berendezést szerkesztett, melynek segítségével — főleg éjjel — nagymennyiségű gerinctelen állat (alsórendű rákok, kerekcsigák, rovarlárvák stb.) gyűjthető állóvizekből. A szerkezethez 12 voltos működő lámpák és különféle méretű szitaszövetből álló zsákok tartoznak. A parton felállított berendezéshez egy kisteljesítményű szivattyú percenként 11 liter vizet szállít. A berendezés nagyság szerint osztályozza a vízben előforduló zooplankton szervezeteket, melyek folyamatosan feleltethetők halivadékkal. *THE PROGRESSIVE FISH-CULTURIST, Vol. 39. No 2*

LÁTOGATÓBAN EGY JAPÁN TENGERI HALFARMON. C. P. Idyll

színes és fekete-fehér képek segítségével mutatja be a japán, tachimei tengeri halfarmot, ahol hatalmas ketrec-rendszerekben főleg sárga úszójú tonhalakat nevelnek. Csupán ezen az egy farmon évente több mint 100 000 piacérett halat állítanak elő, melyet „Inada”, „Warasa” néven hoznak forgalomba. A kifogott, átlagosan 1–1,5 kg-os halakat azonnal jég közé helyezik, s így továbbítják őket a piacra. A szerző osztrigafarmokat is bemutat, ahol folyékony táptalajon tenyésztett algát termelnek, majd ezzel táplálják a kezdetben roppant kényes kagylólárvákat. *DAS TIER, Jahrg. 17. (77) No 12.*

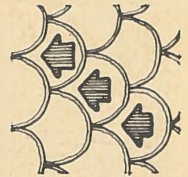
75 ÉVES JUBILEUM. 1902-ben alapították a Poljanai (Jugoszlávia) pontyos tógazdaságot. A most 75 éves fennállását ünneplő gazdaságban már nemcsak pontyot, hanem amurt, a két busa fajt, csukát, harcsát, fekete sügeret stb. is tenyésztnek és nevelnek. A nagyműltű halgazdaság jubileumáról a közelmúltban kiadtak egy 136 oldalas könyvet, mely időrendi sorrendben, számos fekete-fehér és színes fénykép segítségével mutatja be a poljanai halászok mindennapi munkáját, eredményét.

KUBAI ANGOLNAHÍZLALÁS. Havanna tószomszédságában, továbbá Las Villas térségében modern angolna nevelő és hízlaló tavakat építettek. Ilyen rendeltetésű tógazdaság már működik néhány éve, 110 000 m² vízfelülettel Cottoronál. Valamennyi angolnás tónál mesterséges úton —

kompreszorok segítségével — dúsítják a vizet oxigénben — írja a **DEUTSCHER ANGELSPORT, Jahrg. 29. (77) No 11. száma.**

MIKRO-JEL A HALON. B. R. Heugel et al. új módszert dolgoztak ki, melynek segítségével már 3 cm-es halak is megjelölhetők.

Műanyag filmből 3,0 mm hosszúságú, a nyíl tujére emlékeztető jeleket gyártottak. A csak csipesszel megfogható micro jelek a halak pikkelye alá könnyen betolthatók, ahol azok tartósan rögződnek. Megállapítást nyert, hogy 18 hónappal a jelölés után a halak 62,5%-án még ott volt a micro-jel. Egy-egy gyakorlott szakember naponta 300 halat láthat el az új jellel. *THE PROGRESSIVE FISH-CULTURIST, Vol. 39. No. 2. (77)*

LAZACTENYÉSZTŐ LETTEK. A Lett Szovjet Szocialista Köztársaságban, a híres „Banga” halászati termelőszövetkezetben létrehoztak egy olyan üzemet, ahol a legmodernebb körülmények között tenyésztethető a lazac. A tenyésztéssel egy korszerűen felszerelt kutatólaboratórium is működik, melynek legfőbb feladata a lazactenyésztés új módszereinek a kidolgozása. *DEUTSCHER ANGELSPORT, Jahrg. 29. (77), No. 11.*

TÓGAZDASÁG AZ ARAL-TÓNÁL. A Kara-Kalpak-i Autonóm Szovjet Szocialista Köztársaságban (Üzbegisztán) üzembe helyezték az első tógazdaságot. Az Aral-tó egyik öbléből elrekesztettek egy gát segítségével 150 hektárnyi területet, melyet egy vízcsatorna segítségével az Amudarjából táplálnak. *DEUTSCHER ANGELSPORT, Jahrg. 29. (77) No 11.*

NAPELEMEK A TÓGAZDASÁGBAN? Angol kutatók figyelemre méltó eredményeket értek el sajátos építésű „napelemekkel”, melyek képesek voltak 5 °C fokkal növelni egy-egy ivadéknivelő tó hőmérsékletét. A hatalmas üvegdobozokba épített csökgígyókba egy szivattyú juttatja a vizet, ahol az a nap sugaraitól felmelegszik, majd így kerül vissza a halastóba. Ha a tó fölé PVC fóliából sátrat építenek (mint a kertészetekben teszik), úgy a víz hőfoka további 5 °C fokkal (vagyis összesen 10 °C fokkal) növelhető. Az új módszernek főleg az északi országokban van nagy jövője, ahol a víz temperálásától függ a legtöbb ivadék léte vagy pusztulása. Az új eljárásról kétoldalas cikket és 4 fényképet közöl a *FISH FARMER, Volume 1 (77) novemberi száma.*

Dr. Pénzes Bethen

Ülésezett az Országos Halászati Tanács

December végén került sor az Országos Halászati Tanács ülésére, melyen két napirendi pontot tárgyaltak meg. Az egyik a halászati alap 1978. évi költségvetés-tervezetének véleményezése volt, a másik pedig a Bikali Haltermelési Rendszer eddigi tevékenységének áttekintése.

Az ülésre meghívót kaptak a nagyobb halgazdasággal rendelkező állami gazdaságok vezetői is, lehetőséget adva ezzel számukra elsősorban a Bikali Haltermelési Rendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos véleményeik és javasolataik kifejtésére.

1. A Halászati Alap 1978. évi költségvetés tervezetének összeállításakor figyelembe kellett venni az 1978. január 1-én életbelépő új halászati jogszabályokat. Az új szabályozás szerint a halászati alap bevételeit a jövőben a hasznosított vízterületek után befizetett halászatfejlesztési hozzájárulások képezik.

Mivel a tételesen kivetésre kerülő halászatfejlesztési hozzájárulások a közeljövőben kerülnek véglegesen meghatározásra, így csak számítások alapján lehet megállapítani azt, hogy 1978-ban a Halászati Alap bevételei mintegy 3,5 millió Ft lesz.

A Halászati Alap bevételeit a Halászati Törvény, illetve az annak végrehajtására kiadott rendelet szerint halivadék-termelés növelésére, külföldi halfajok, illetőleg táplálék-szervezetek betelepítésére, tudományos kísérletek anyagi támogatására, halászati társadalmi ösztönzők létesítésére, a halászzal összefüggő szakmai képzés és szakpropaganda támogatására, halászati újítások kivitelezésére, és új vagy eddig még nem alkalmazott termelői eljárások bevezetésére lehet használni.

A vita során világossá vált, hogy az Alap támogatására jelentős igény mutatkozik. Elsősorban ivadéknvelő bázis fejlesztéséhez kellene az eddigieknél nagyobb támogatást adni. Az Országos Halászati Tanács a várható

keretösszegnek mintegy 70—75 százalékát erre javasolja fordítani.

Szükségesnek látszott a szakpropaganda jelentős támogatása, de javaslat hangzott el a halászati újítások és új tudományos kísérletek pénzügyi megsegítésére is.

Felvetődött a halértékesítéssel kapcsolatos szakpropaganda támogatása is. Beható vita után a Tanács úgy foglalt állást, hogy a Halászati Alap bevételeit elsősorban a termelőbázisok kiszélesítésére, a halivadék-ellátás növelésére, valamint a törvényben előírt feladatok végrehajtására kell fordítani. Így a halértékesítéssel kapcsolatos szakpropaganda támogatására a Belkereskedelmi Minisztérium illetékes szerveinek kellene az eddiginél nagyobb összegeket rendelkezésre bocsátani. A Tanács megbízta az elnököt, hogy ebben a kérdésben levéllel forduljon a belkereskedelmi miniszterhez.

2. A Bikali Haltermelési Rendszer 1976-ban került jóváhagyásra. Feladata a rendszerbe tömörülő taggazdaságok ha-kénti halhússzaporulatának növelése.

A Bikali Állami Gazdaság vezetője induláskor azt a célt tűzte ki, hogy a rendszerbe tömörülő taggazdaságok ha-kénti halhússzaporulatát 1980-ra 1200 kg-ra emeli.

Az elmúlt két évben indult meg a szervező munka, amelynek eredményeképpen 1977 végén 24 tagország 3816 ha bruttó területtel tartozik a rendszer keretébe. A taggazdaságok zöme Dunántúlon helyezkedik el.

A Bikali Haltermelési Rendszer eddigi munkája során jelentős mértékű szakosítást hajtott végre, amelynek eredményeképpen a taggazdaságok 70 százalékában csak egyfázisú termelés (áruhaltermelés) történt, 15 százalékban kétfázisú (kétnyaras tenyészanyag és áruhal előállítás) valósult meg, 15 százalékban pedig 3 fázisú teljes üzem (egynyaras, kétnyaras tenyészanyag és áruhal) előállítását valósították meg.

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a legjobb eredményt azokban a termelőszövetkezetben gazdaságokban érte el a rendszer, ahol előzőleg a hozamok viszonylag szerények voltak és az egyszeri jó tenyészanyag-kihelyezéssel és a technológia előírásaival már jelentős termeléstöbbletet lehetett elérni.

A rendszer 1976-ban a 6,16 q/ha-os bázisátlaghoz képest 7,07 q/ha eredményt ért el. 1977-ben megnövekedett területen a 6,58 q/ha-os bázisátlaghoz képest 7,52 q/ha nettó szaporulatot ért el. Ez 14 százalékos növekedésnek felel meg. A gazdaság szaporulati terve ugyan ennél nagyobb volt, azonban a taggazdaságok a tervezett takarmánymennyiségnek csak 85 százalékát használták fel, így a tervezett összes hozamot nem sikerült elérni. 1978. évre 9,0 q/ha nettó hozamot tűztek ki tervfeladatuk a taggazdaságok átlagában, melynek teljesítéséhez a szükséges intézkedéseket már megtették (jobb tenyészanyag biztosítása, szakismeret bővítése, jobb takarmányellátás).

Az elmúlt év ugyan nem volt mentes a hiányosságoktól sem, elsősorban a nem megfelelő hozzáállás okozta azokat a gondokat és problémákat, amelyek következtében két termelőszövetkezettel az együttműködést meg kellett szakítani.

Az elmúlt év tapasztalataiból okulva 1978-ra a gazdaság jelentős erőfeszítéseket tett, elsősorban a szükséges tenyészanyag biztosítására. Vállalta, hogy 1978-ban valamennyi taggazdaság halivadék-szükségletét a kívánt mennyiségben és összetételben biztosítja.

A vita során egyértelműen tisztázódott a további feladat, hogy erősíteni kell a rendszert, elsősorban a közgazdasági tényezők tekintetében. Megfelelő pénzügyi háttérrel kell biztosítani ahhoz, hogy semminemű akadály ne merülhessen fel a jövőben a finanszírozás tekintetében.

Növelni kell a szaktanácsadók számát is, ezzel együtt a rendszerrel foglalkozók körének bővítését. Viszonylag szerény díjazással működik jelenleg a rendszer. Felvetődött ennek következtében a szolgáltatási díjak bizonyos emelésének szükségessége.

Központi feladatként jelölték meg a résztvevők az értékésítési biztonság megeremtését, a HALÉRT Vállalat feladatát külön kiemelték az átvétel megszervezésében, mivel egyetlen olyan országos hatáskörű szervezet, amely elsősorban a hal értékesítésével foglalkozik.

A vitában olyan nézet is helyet kapott, hogy vajon a rendszer eleget tett-e a feladatának, vagy pedig a sikerek még nem számottevőek. Felvetődött, hogy miért nem lépnek be a nagy halgazdasággal rendelkező állami gazdaságok, vajon ezeknek tud-e a rendszer a jövőben olyan előnyöket biztosítani, melyek elősegítik termelésük növelését.

A műszaki-fejlesztési javaslatok során újra felvetődött az elektromos halászó eszközök nagyobb mértékű alkalmazása a halászatban. Arra a kérdésre, hogy a rendszer további munkájában mire koncentráljon, a tevékenység kiterjesztésére vagy az eddigi eredmények megszilárdítására, egyértelműen az az álláspont alakult ki, hogy a rendszert a jövőben tovább kell terjeszteni, de meg kell erősíteni elsősorban a közgazdasági alapokat illetően, illetve a megtermelt áru átvételének garantálását megfelelő alapokkal biztosítani kell.

Jó volna, ha a HALÉRT tudná azt a garanciát vállalni, hogy minden Magyarországon megtermelt halat a termelő gazdaságoktól átvész olyan időpontban, amikor azok azt felkínálják. Ehhez megfelelő saját átvételi bázist teremtené és így elkerülhetők lennének azok a viták, amelyek elsősorban a növényevő halak átvételével kapcsolatban jelentkeztek.

Az Országos Halászati Tanács állásfoglalásában elismerte a Bikali Állami Gazdaság áldozatos tevékenységét és javasolta, hogy a jövőben a rendszer bővítéséért tovább a taggazdaságok számát. Elsősorban a Dunántúlon célszerű lenne a közeljövőben elérni az ország összes halastava 25 százalékának a rendszerbe vonását.

Nagyobb szerepet és biztonságot vállaljon a rendszer az ivadékellátásban, amelyhez egyébként a lehetséges összes segítséget megkap. Segíteni kell a rendszernek a tervezőkapacitás kiszélesítésében is.

Összességében jónak ítélte a Tanács az első évi munkát, de azokkal a gondokkal és problémákkal, melyek a beindítással kapcsolatban felmerültek, javasolja a MÉM vezetésére, hogy nyújtson segítséget a rendszer további megerősítésében, mert a halászat V. ötéves tervének teljesítéséhez az egyik legfőbb szervezési módszernek tartja a halászati rendszer(ek) működését.

Dr. Nagy László
az OHT. elnöke

Dr. Soós Gábor mezőgazdasági és élelmiszerügyi államtitkár köszönti az iraki vendégeket (Hajba Nándor felvétele)

IRAKI LÁTOGATÓK

Az iraki Mezőgazdasági és Agrárreformügyi Minisztérium államtitkárának — Amer Mahdi Saleh-Kheshaki — vezetésével iraki küldöttség érkezett hazánkba, a Magyar-Iraki Gazdasági Vegyes Bizottság soron következő ülésére, 1977. december 16—24. között. A delegációnak tagja volt dr. Taha M. Hussein al-Douri, az iraki Állami Halászati Vállalat vezetője is.

A tárgyalások plenáris üléssel kezdődtek és szakértői megbeszélésekkel folytatódtak. A hivatalos programnak részeként a delegáció több halászati üzemet is meglátogatott. A százhalombattai Temperáltvízű Halszaporító Gazdaságban a magyar tenyészhal-ellátás megszervezésével, a halszaporítási technológiával és a FAO közreműködésével folyó szakemberképzéssel ismerkedtek meg. Dr. Taha úr elismerően nyilatkozott a látottakról és szükségesnek tartotta, hogy az iraki halászati szakemberképzés programjába a magyar intézetek nagyobb szerepet kapjanak.

A Mezőföldi Mezőgazdasági Kombinátban az áruhaltermelés közgazdasági hátterével, egy korszerű mezőgazdasági nagyüzem dolgozóinak szociális helyzetével és a szarvasmarha-tenyésztéssel ismerkedett meg a delegáció. A vendégek ellátogattak a Bábolnai Mezőgazdasági Kombinátba és a csepeli Duna Termelőszövetkezetbe is.

A szakértői tárgyalások során dr. Taha ellátogatott a TERIMPEX és a HALÉRT Vállalat vendégeként az iraki exportra készülő növényevő hal-tételeket készítő hűtőházba. A delegáció itt-tartózkodása alatt értesültünk arról, hogy a korábban megkötött megállapodások alapján az iraki Állami Halászati Vállalat rendelkezésére áll 2,5 millió US \$ a magyarországi import számára.

A vezérigazgató elmondotta, hogy az iraki halászati törvények szerint jan. 1. és május 30. között halászati tilalom van, ezért is az édesvízi halászat kieső termelésének pótlására, tömegélelmezési célokra kívánják a magyar fagyasztott növényevő halat felhasználni. A kereskedelmi kapcsolatok szélesítésére van további lehetőség.

A kétoldalú középtávú halászati együttműködés munkaprogramja aláírásra került, amelyben az AGROBER résztvételével temperáltvízű mesterséges halszaporító állomás létesül Irakban. Az elképzelések szerint az állomást az első két évben magyar szakemberek irányítják, ezalatt folyik az iraki szakértők kiképzése. Továbbiakban szükséges tógazdaságok tervezése és kivitelezése is.

A szakemberképzési együttműködésben az iraki fél kérésére három tudományos kutató képzése folyik Szarvason és Százhalombattán. Több magyar halászati szakértő munkáját igényli Irak a belvízi halászat és haltenyésztés kibontakoztatása területén, melyet már 1978-tól szükséges biztosítani.

Amer Mahdi Saleh al-Kheshaki államtitkárt fogadta dr. Romány Pál mezőgazdasági és élelmiszerügyi miniszter, dr. Gergely István, az OVH elnöke, dr. Székér Gyula miniszterelnök-helyettes, dr. Szalai Béla külkereskedelmi államtitkár.

Toth Árpád

Gondolatok egy halászati árubemutató kapcsán

November 29–30-án a Halértékesítő Vállalat és a Tolna megyei Vendéglátóipari Vállalat közös rendezésében halászati árubemutatót tartottak Szekszárdon az új Önkiszolgáló Étteremben. A bemutató célja az volt, hogy a hal-csúcs idején felhívja a figyelmet a halfogyasztásra, ötleteket adjon a vendéglátóipar vezetőinek és a nagyközönségnek számos új haléltéfeleség elkészítéséhez.

Elismerés illeti a Halértékesítő Vállalatot a propagandatevékenység ilyen módszeréért, melyről megtudtuk, hogy idén már több mint ötven hasonló rendezvényt szerveztek. Ugyancsak dicséret illeti a Szekszárdi Önkiszolgáló Étterem szakácsait is, akik a haléltéfeleség terén sok új, a meglévő halkínálathoz alkalmazkodó, ízletes és mutatós receptet dolgoztak ki, illetőleg mutattak be. Nem elhanyagolható szempont a szakácsművészek kísérletezése az új ízek birodalmában, mellyel hagyományos halfogyasztási szokásainkat forradalmasítják. Tetszett a rendezők „turpissága” is. A meghívott vendégeket harcsasüttel kínálták meg és csak miután az elismerő nyilatkozatok elhangzottak, jelentették

be, hogy ez a dicséret étel bizony busából készült, abból halból, melytől a fogyasztóközönség ma még idegenkedik.

A bemutatót követően élénk vita alakult ki a meghívottak között. A Tolna megyeiek panaszkodtak, hogy húsvéttól már rendszeressé válik a halhiány, a fogyasztók továbbra is az élő pontyot keresik és nehezen szokják meg a fagyasztott szeletet. A Halértékesítő Vállalat vezetői és az Országos Halászati Tanács vezetője arról beszélgettek, hogy a környező országok kedvező példái ellenére sincs még Budapesten sem korszerű halbisztró és élőhal, illetőleg nyershalforgalmazó kombinát. Az ilyen jellegű üzletek nagyon hiányoznak a halfogyasztási propagandában. Itt lehetne megtanulni háziasszonyainknak, hogy hazai halainkból a halászlén és rántotthalon kívül még sok százféle változatos ízű ételkészítés készíthető. Nagyon hiányzik a kulturált kereskedelemről egy jég-pehely gyártó gép, amit szintén egy ilyen üzletben lehetne bevezetni. Elképzelés hangzott el arra vonatkozóan is, hogy a grill csirke sütés mintájára el lehetne helyezni a kirakatban egy halfüstöltöt, ami szintén becsálná a vendéget. Fel lehetne újítani a régi vendéglősök trükkjét, akik egyes halételek szálkamentességét leleményesen hirdették: egy üveg bort kaptak, vagy nem kellett az étel árát kifizetnie annak, aki szálkát talált. Az ilyen reklámok vonzzák a közönséget, alkalmasak arra, hogy a halkedvelők tábortát növeljék.

T. B.

Halászati kolhozok a Szovjetunióban

A szövetkezeti halászat fejlesztésének lehetőségeiről írt cikket Z. M. Eventov, a Szovjetunió Halgazdasági Minisztériuma Szövetkezeti Főosztályának vezetője (Rübnoe Hozajszto, 1977. 11. 36–39.).

A cikk elemzi az eddig elért eredményeket, a fejlődés ütemét és az állami támogatás mértékét. A halfogás mellett az utóbbi években a szövetkezetek jelentősen növelték halfeldolgozási tevékenységüket, sózott, füstölt, pácolt, félkész és konzerv halkészítményeket gyártanak.

A szovjet halászati szövetkezetekben a hatvanas évek elején új ágazat alakult ki, a tógazdasági haltenyésztés. 1965-ben 1,26 ezer t, 1970-ben 6,1 ezer t és 1976-ban már közel 20 ezer t áruhalat termeltek. Új kezdeményezés a halászati szövetkezetek

ketreces vicsegetenyésztése és a tengeröblök, víztározók hasznosítása a ketreces tartási technológia elterjedésével. Jelentősen fokozódik a természetes vizek halasítása is. A jelszó „Egyetlen szövetkezeti víz se maradjon telepítés nélkül”.

A halászati szövetkezetek fejlődésének új szakasza a szövetkezetek közötti kapcsolatok, közös beruházások elterjedése. Ma több mint 50 közös vállalat, szervezet, hajójavító üzem, tervezőiroda, ivadéknevelő tógazdaság, üdülő, stb. működik.

A szövetkezetek közötti kapcsolatok fejlődése, a kooperáció színvonalának emelése fokozódik, ezzel munkájuk termelékenyebbé, az anyagi és műszaki bázisok kihasználása hatékonyabbá válik.

(T. Á.)

ÚJ ÁLLATFAJOK A TENGERBEN

A világ számos múzeumában őrizik olyan állatok maradványait, amelyek évezredekkel ezelőtt még éltek, de időközben kihaltak. Napjainkban ezekből a csontváz-, bőr-, koponyamaradványokból mozaikszerűen próbálják meghatározni a kutatók a letűnt állatvilág egy-egy fajtát. Előfordul gyakran olyan eset is, hogy új állatfajt azonosítanak a zoológusok és őslénytanutatók. Új alatt lehet érteni egyes kihaltak vélt fajokat is. 1938-ban nagy port vert fel a „Latimeria chalumnae” esete. Az Indiai-óceánban fogták ki ezt a Krétakorban kihaltak vélthalat, amely a bojtosúszós halak csoportjába tartozik. Azóta különösen a Comore-szigetek halászaik több ilyen példányt emeltek ki a tengerből. A vízi emlősök, halak, rákok családjában minden évtizedben akad néhány felfedezés. Az „új fajok” egy része kihaltak vélt állat, a másik részével a besorolás szempontjából elég nehezen birkóznak meg a szakemberek.

Új tengeri állatfajok felfedezése a második világháború után is folytatódott az 1938-as nyitányt követően. A sarawaki delfint Borneo környékén ejtették el 1956-ban, a Cruciger delfint az Antarktisz vizein fogták ki 1960-ban. Ezt követte Kalifornia partjainál a fogasbálna (Mesoplodon), majd ugyanebben az évben a Kurili-szigeteken egy addig ismeretlen fókafaj. A Francia Nemzeti Tudományos Kutató Központ munkatársai 1976-ban Fülöp-szigetek mellett több rákot fogtak ki a Neoglyphea fajból. Ennek előzménye az volt, hogy 1908-ban ugyanezen a területen kifogták a Neoglyphea inopinata addig ismeretlen rákot (a fenti nevet később kapta). Azóta 1976-os francia expedícióig senki sem találkozott ezzel a rákfajjal, amelyet annak idején élő fossziliának neveztek a zoológusok. A kutatás tovább folytatódik. A tenger mélye valószínűleg még számos, eddig ismeretlen, vagy kihaltak vélt állatot, óriás kalmárokat, polipokat, cápákat, angolnaformájú halakat stb. tartogat még a kíváncsi ember számára.

Endresz I.

(A la recherche des animaux inconnus. SCIENCES ET AVENIR, 1977. mai.)

Ünnepi közgyűlés

A Szolnoki Felszabadulás Halászati Termelőszövetkezet 1977. december 9-én ünnepelte fennállásának 25. jubileumát. A szövetkezet eddigi munkájáról, fejlődéséről Tárnai István elnök emlékezett meg. A mai Felszabadulás HTSz a nagyrévi Dózsa, a szolnoki November 7, a tiszafüredi Tiszavirág és a tiszaburai htSz-ek egyesüléséből, az 1955–57. évek folyamán alakult.

A szolnoki halászati termelőszövetkezet napjainkban korszerű nagyüzem. Az 1977. évben haltermelésük eléri a 400 t-t, ez az előző évi termeléshez képest 17%-os növekedés.

Az ünnepségnek hangulatos része volt a kitüntetések átadása. A Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója címet Kálmán Dániel főagronómus, ifj. Kovács Sándor 25 éves alapító tag halász és Magyar István halász nyerte el. A Kiváló Termelőszövetkezeti Dolgozó kitüntetésben öten részesültek: Acsér Béláné, Király Ferenc, Munkácsi László, Szabados Péter és Szekeres Károly. A 25. éves termelőszövetkezet alapító tagjai emlékplakettet kaptak és jutalomban részesültek. Valamennyiüknek gratulálunk, további munkájukhoz erőt, jó egészséget, sok sikert!

A szövetkezet új alapszabályának elfogadása után felszólalt Berezvai István elvtárs, a Szolnoki Városi PB. első titkára és Bencze Ferenc elvtárs, a HTSZ Szövetség titkára, méltatták az elért eredményeket, további sikerekre bátorították a jelenlevőket.

Tóth Árpád

A Kakati víztározó halászata

Halválogatás a milléri tavaknál (Tóth A. felvételei)

Halfelvásárlás

Pontyot, növényevő és nemeshalat minden mennyiségben átveszünk, gépkocsival vagy vagonnal elszállítjuk.

Megrendelést felvesszünk

előnevelt, egynyaras és kétnyaras pontyra, előnevelt és egynyaras amur, márványponty, ezüstponty, süllő szállítására

Halértékesítő Vállalat
Beszerzési és Szállítási Osztály

Telefon: 117-232

Telex: 225466

FROM THE CONTENTS

Interview with Dr. Pál Romány, minister for agriculture and food
(L. Dobrai) 1
Analysis of the fisheries of the river Tisza III. (J. Gönczy) 14
Study-tour in the Soviet Union (A. Péteri) 17
Sanitary respects of pond-farming organization IV. (Gy. Szovátay) 21

SUPPLEMENTS:

Brown trout (*Salmo trutta m. fario* L.) (K. Pintér)
Largemouth bass (*Micropterus salmoides* Lacépède) (K. Pintér)

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

Интервью с министром сельского хозяйства и пищевой промышленности ВНР, д-р. см Пал Романь (Л. Додраи) 1
Рыболовство и запас рыб р. Тисса, часть III. (Й. Гёнцзи) 14
В научной командировке в Советском Союзе (А. Петери) 17
Ветеринарные аспекты организации прудового хозяйства, част IV (Дь. Совауи) 21

ПРИЛОЖЕНИЕ:

Ручьевая форель (*Salmo trutta m. fario* L.) (К. Пинтер)
Большеротый американский черный окунь (*Micropterus salmoides* Lacépède) (К. Пинтер)

CÍMKÉPÜNK:

Halfeldolgozás a gyomai Viharsarok Halászati Termelőszövetkezetben (Gönczy János felvétele)

A SZERKESZTŐ BIZOTTSÁG:

Elnöke:
DR. NAGY LÁSZLÓ

Tagjai:
ANTOS ZOLTÁN
BENCZE FERENC
DR. BUZA LÁSZLÓ
ELEK LÁSZLÓ
FELVIDÉKI ISTVÁN
DR. OLÁH JÁNOS
SZABÓ BERTALAN
TÖRÖK ISTVÁN

HALÁSZAT

Felelős szerkesztő: Ribánszky Miklós
Szerkesztő: Dr. Dobrai Lajos
Szerkesztőség: 1055 Bpest, Kossuth L. tér 11.
Telefon: 119-870
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Postal irányítószám: 1959

Felelős kiadó:
CSOLLÁNY FERENC

Terjeszti a Magyar Posta. Elfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta hírlapüzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI. Postacím: 1900 Budapest V., József nádor tér 1.), közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a KHI 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámára. Elfizetési díj 1 évre 42,- Ft. Megjelenik évente hatszor.
'78. 1., 9342 - Révai Nyomda, Budapest
F. v.: Bede István

HU ISSN 0133-1922

Index: 25 372

Halértékesítő
Vállalat

Budapest V., Münnich F. u. 26., Telefon: 110-800, távirati cím: HALÉRTÉKESÍTŐ Budapest, telex: 225 466.

A Halértékesítő Vállalat országos nagykereskedelmi vállalat, amely haltenyésztéssel és halászattal foglalkozó gazdaságok, szövetkezetek és intézmények haltermésének felvásárlója és értékesítője. Budapesti központ: Bp. V., Münnich F. u. 26.

Telefon felvásárlási ügyekben: 117-232.
Kereskedelmi telep: 186-509. Bp. IX., Gönczy Pál u. 1.

Szállítási telep: 669-170, Hamzsabégi út és Budaörsi út.

Fióközletek:	Telefon:
Baja, Béke tér 7.	9
Békéscsaba, Tanácsköztársaság u. 35.	12-130
Debrecen, Simonffy u. 1/c.	13-088
Gyöngyös, Zöldfa u. 2.	15-38
Győr, Jedlik Ányos u. 2.	14-131
Kaposvár, Noszlopy G. u. 10.	12-422
Kecskemét, Komszomol tér 1.	11-795
Miskolc, Bajcsy-Zs. u. 1.	36-546
Nagykanizsa, Piac tér	11-444
Nyíregyháza, Rákóczi u. 14.	14-06
Pécs, Ybl Miklós u. 7.	15-808
Siófok, Zsillip sor 2.	10-013
	10-406
Székszárd, Széchenyi u. 21.	12-758
Szeged, Marx tér 1-3.	14-992
Székesfehérvár, Piac tér 37.	11-299
Szolnok, Ságvári E. krt. 38.	11-904
Szombathely, Bajcsy-Zs. u. 25/c.	11-557
Tatabánya, Újváros	17-53
Veszprém, Kossuth L. u. 19.	11-665

Dr. Holly — Kentner — Révay:

Keszeghorgászat, versenyhorgászat

(Mezőgazdasági Kiadó — MOHOSz, 1977. Szerkesztette: Dr. Holly Iván. Megjelent 50 000 példányban 6,5 ív terjedelemben, 42 ábrával. Ára: 15,— Ft)

Megjelent a horgász-könyvsorozat soronkövetkező, nagy érdeklődésre számot tartó kötete, melyről azonnal meg kell jegyezni, hogy tartalmában és színvonalában magasan felülmúlja a lapunk előző számában bemutatott *Horgászati alapismeretek*-et.

A szerzők foglalkoznak a keszegfélék jelentőségével a horgászszakmában, a keszegezés és a versenyhorgászat összefüggésével, az utóbbi hazai fejlődésével. Röviden bemutatják a keszegféléket és a többi gyakrabban fogható, kisebb természetű halfajt. (A fenékjáró küllő és a vágó durbincs ismertetése kapcsán talán jó lett volna felhívni a figyelmet az azokkal könnyen összetéveszthető, védelem alatt álló halfajokra.)

Mindez a könyv terjedelmének egy negyed részét foglalja el. A további fejezetek már gyakorlati tanácsokat adnak, a legfrissebb

keszeghorgászat
versenyhorgászat

nemzetközi tapasztalatokkal ismertetik meg az olvasót. E tapasztalatok bemutatása, jó rendszerezése azoknak is sokat segít, akik nem versenyezni, csupán eredményesebben szeretnének horgászni.

Újszerű módszerek, korszerű, nálunk még kevéssé ismert felszerelési cikkek vonulnak fel a könyv lapjain. A valóban sportszerű módszerek bemutatása jelentős mértékben járulhat hozzá a horgászok szemléletének formálásához. Egyúttal ráirányítja a figyelmet a sokak által már elhanyagolt halfajok fogására.

Gratulálunk a szerzők jó munkájához!

PINTÉR

Embólia halbetegség

Az embólia a halaknak is veszélyes megbetegedése lehet. Erről tudósít P. P. Golovin és B. A. Musszeliusz a *kübnoe Hozjajsztvo* (1977. 5. 33—36.) folyóiratban. A betegség akkor keletkezik, ha a víz túltelített nitrogénnel, elsősorban hőerőművek és atomerőművek mellett létesített intenzív haltenyésztési üzemekben lép fel. Az embóliát megfigyelték angolnáivadékon, pontylárvákon, ponty- és pisztrángivadékon. A lárvá állapotban levő halaknál a betegség az úszólóanyag túltelítődésében, az idősebb korú halaknál a test különböző helyein gázbuborékok megjelenésében mutatkozik.

Az embóliás halak 20—35 nap alatt elpusztulnak.

T. Á.

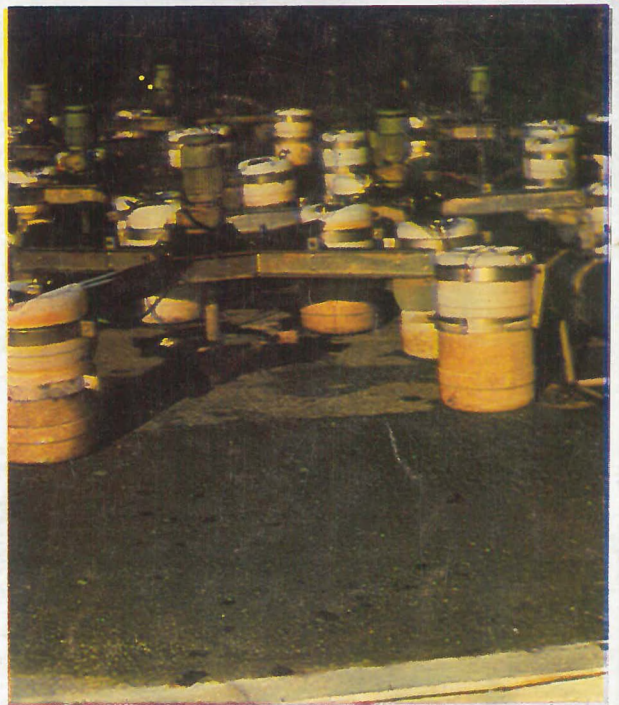
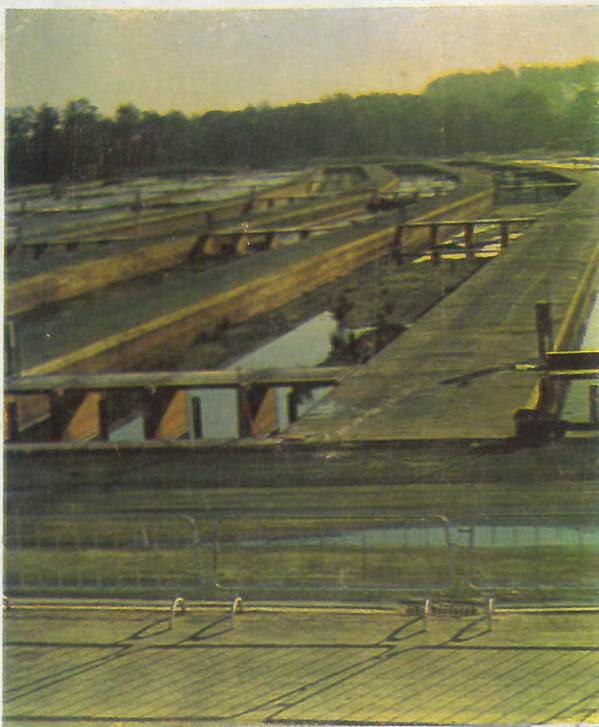
DIDULIN

növekedés serkentő

A halak új növekedésserkentő anyagát kísérletezték ki a Litván Tudományos Akadémia szervesanyagkutatási intézetében. A *didulin* (2,6 dimetil-3,5 dietoxikarbonil-1,4 dihidropiridin) stabilizálja a takarmányban a karotinoidokat és a zsírokat. A balti lazac ivadékaiknak 1 kg takarmányához 200, ill. 1000 mg didulint adagoltak, ezzel 22 és 29% többlet súlygyarapodást értek el a kontrolltétellekkel szemben, közli E. M. Malikova és munkatársainak cikkében a *Rübnoe Hozjajsztvo* (1977. 5. 24.) folyóirat.

T. Á.

**LÁTOGATÁS EGY FRANCIAORSZÁGI PISZTRÁNGOS
GAZDASÁGBAN**

1. A levignaqói pisztrángos gazdaság tavai
2. A víz oxigéndúsítását és a halak takarmányozását korszerű gépekkel oldották meg
3. A gazdaság oxigéndúsító berendezése közelről
4. Emelőputtonyos elektromos kábitóberendezés a pisztrángos saját halfeldolgozó üzemének falán

(Dr. Dobral Lajos felvételei)

